



## ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

## «Ρεαλιστικά» πλεονάσματα το 2023

**Σε επιστροφή** στον στόχο των πρωτογενών πλεονασμάτων 2%-2,3% του ΑΕΠ από το 2024 στοχεύει η κυβέρνηση, καθώς τα μηνύματα από τις αγορές και οίκους αξιολόγησης είναι ότι αυτό απαιτείται προκειμένου να θεωρηθεί το χρέος βιώσιμο. Δημοσιονομική προσαρμογή φέτος και ρεαλιστικά πλεονάσματα το 2023 προσηγγίζει ο υπ. Οικονομικών της Ελλάδας. **Σελ. 24**



## ΡΩΣΙΑ

## Η ύφεση έφερε μείωση επιτοκίων

**Με μια αιφνιδιαστική** κίνηση, αντανάκλαση της ανησυχίας για την πορεία της οικονομίας, η πρόεδρος της κεντρικής τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, επέσπευσε όχι μόνο τη συνεδρίασή της, αλλά και τη μείωση των επιτοκίων κατά 300 μονάδες βάσης που προγραμμάτιζε για τη 19η Απριλίου. Μείωσε τα επιτόκια στο 17% από το 20%. **Σελ. 9**



## ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΜΑΧΛΟΥΦ

## Οι πληγές του πολέμου στην οικονομία

**Ανησυχία** για τον πληθωρισμό στην Ευρωζώνη και τις επιπτώσεις στο εισόδημα των νοικοκυριών εκφράζει ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της Ιρλανδίας και μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ Γκάμπριελ Μαχλούφ. Τονίζει ότι ο πόλεμος θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία και ότι ο πληθωρισμός αναμένεται να περιορισθεί το 2023. **Σελ. 18**

## Δείκτης &amp; Όγκος του ΧΑΚ



## ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΑ

## Αυξήθηκε ο κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης

**Αυξάνεται** ο κίνδυνος παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης μετά τη νέα εκτόξευση που σημείωσαν τον Μάρτιο οι τιμές των τροφίμων, καθώς ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αποκλείσει από την παγκόσμια αγορά τα σιτηρά και τα έλαια των δύο εμπόλεμων χωρών. Επιπλέον, έτσι, ο πληθωρισμός και αυξάνεται ο κίνδυνος μιας παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης. **Σελ. 10**

## ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΙΣ

## Βάζουν φρένο στο ράλι ενοικίων

**Ορατό** φαντάζει το ενδεχόμενο ακόμα και διορθώσεων στις τιμές των ενοικίων, ιδίως στις περιοχές όπου το κόστος κρίνεται πλέον μη βιώσιμο για την πλειονότητα των νοικοκυριών. Σύμφωνα με φορείς της ελληνικής αγοράς ακινήτων, αν διατηρηθούν οι πληθωριστικές πιέσεις έως το καλοκαίρι, είναι πιθανό να εμφανιστούν οι πρώτες μειώσεις ενοικίων. **Σελ. 15**



## ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ

## Πρώτη σε ναυλώσεις θαλαμηγών η Ελλάδα

**Παγκόσμια** πρωταθλήτρια στις ναυλώσεις μεγάλων θαλαμηγών αναμένεται να αναδειχθεί και φέτος η Ελλάδα, παρά την γεωπολιτική αβεβαιότητα. Κατέχει μερίδιο αγοράς 26% επί του συνόλου των εβδομαδιαίων κρατήσεων για ακάφι 20 μέτρων και άνω, βάσει των επιβεβαιωμένων κρατήσεων για το 2022 μέχρι και τα τέλη Μαρτίου. Δεύτερη είναι η Γαλλία με 15%. **Σελ. 14**



5 291296 000378

# Στις αγορές με πράσινο ομόλογο το 2023

Στόχος η άντληση 0,5-1 δισεκατομμυρίου ευρώ, για έργα που σχετίζονται με την ανάνεση της κλιματικής αλλαγής

**Μέσα** στο 2023 αναμένεται να βγει στις αγορές η Κύπρος με πράσινο ομόλογο για πρώτη φορά. Στόχος είναι να αντλήσει από 0,5 δισ. έως και 1 δισ. ευρώ. Οι εγκρίσεις από το Υπουργικό Συμβούλιο δόθηκαν την προηγούμενη εβδομάδα

για την έκδοση του λεγόμενου «EuGB», που επιδιώκει περιβαλλοντικά βιώσιμους στόχους, δηλαδή επενδύσεις ή επιχειρηματικές δραστηριότητες φιλικών προς το περιβάλλον. Θα καλύψει τις ανάγκες της για την υποστήριξη έργων που σχε-

τίζονται με την ανάνεση της κλιματικής αλλαγής και την βελτίωση της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος και των έργων που έχει θέσει. Το ποσό που θα συγκεντρωθεί δεν θα χρησιμοποιηθεί για μείωση του χρέους, αλλά για πράσινα και

κοινωνικά έργα. Αγοραστές μπορεί να είναι όσοι αγοράζουν τα ομόλογα EMTN της Κύπρου. Ωστόσο, ανοίγει παράλληλα «παράθυρο», και σε άλλο επενδυτικό κοινό ιδίως σε αυτούς που είτε ειδικούνται σε αυτού του είδους τα ομόλογα,

είτε έχουν ξεχωριστά επενδυτικά ταμεία που ασχολούνται ειδικά με αυτά. Τα πρότυπα του ομολόγου δεν έχουν ακόμη καθοριστεί. Ωστόσο, γίνεται επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες εκδόσεων από άλλες χώρες. **Σελ. 3**

## Η εισβολή οδηγεί σε χρεοκοπία την Ρωσία

**Οι εξελίξεις** των τελευταίων ημερών τείνουν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα πως το οικονομικό τίμημα της εισβολής στην Ουκρανία θα είναι όντως βαρύ για τη Ρωσία. Η ρωσική οικονομία, που προ του πολέμου αναμενόταν να σημειώσει ανάπτυξη τουλάχιστον γύρω στο 3% φέτος και ενδεχομένως και 4%, τελεί τις τελευταίες μέρες υπό τεχνητή χρεοκοπία. Παράλληλα, πυκνώνουν οι εκτιμήσεις πως οδεύει προς ύφεση, που κατά πολλούς θα είναι διπλή, με το ΑΕΠ της να μειώνεται από 10% έως και 15%. Οικονομικοί αναλυτές κάθε ιδεολογικής κατεύθυνσης προειδοποιούν πως το αποτέλεσμα θα είναι να διαγράψει η Ρωσία όση οικονομική ανάπτυξη συγκέντρωσε τα τελευταία 15 χρόνια, ενώ άλλοι φτάνουν στο σημείο να μιλούν για απώλεια όσων πέντε τα τελευταία 30 χρόνια. Προεξοφλούν επίσης πως ο πληθωρισμός στη Ρωσία θα εκτοξευθεί στο 20%, βυθίζοντας για μια ακόμη φορά σε ένδεια τον ρωσικό λαό. **Σελ. 8**

## Γέμισε κροίσους η κινεζική Silicon Valley



**Το καθεστώς** της ειδικής οικονομικής ζώνης στη Σεντζέν είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το ΑΕΠ της πόλης από περίπου 28 εκατ. δολάρια στα οποία ανερχόταν το 1979 σε σχεδόν 475 δισ. δολάρια το 2021. Η πόλη έχει, πάντως, βρεθεί επανειλημμένως αντιμέτωπη με δυσεπίλυτα προβλήματα από την αρχή της πανδημίας και ιδιαιτέρως τις τελευταίες εβδομάδες καθώς έχει ανασταλεί η λειτουργία ορισμένων βιομηχανικών μονάδων της, ενώ σημειώνονται μεγάλες καθυστερήσεις στο λιμάνι της. **Σελ. 11**

## Αρχίζουν οι διεργασίες για στατιστικά στον τουρισμό

Συνάντηση στις 19 Απριλίου

**Ξεκινούν** στις 19 Απριλίου, με συνάντηση των αρμοδίων φορέων, οι διεργασίες της τεχνικής Επιτροπής για την ενίσχυση των στατιστικών δεδομένων στον τουρισμό. Στόχος είναι, πέραν του αριθμού των αφίξεων και των χαρών προέλευσης των τουριστών, να δίνεται η πληροφόρηση με λεπτομέρεια για τις τουριστικές δαπάνες, τα καταλύματα και τις περιοχές που επιλέγουν. **Σελ. 4**

## Καθαρίζουν από τα ΜΕΔ οι τράπεζες

Επεσαν στα 2,3 δισ. ευρώ

**Κόκκινα** δάνεια πέραν των 25 δισ. ευρώ ξεφορτώθηκαν οι τράπεζες τα τελευταία δέκα χρόνια. Από 28 δισ. έπεσαν στα 2,3 δισ. Πλέον, καμία τράπεζα δεν έχει μεγάλο όγκο προβληματικών δανείων. Το βάρος πέφτει τώρα στις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, που καλούνται να εξιγνάνουν αυτό τον όγκο των δανείων που ανέλαβαν. **Σελ. 6**

## ΕΝΕΡΓΕΙΑ Σελ. 5

### Επιστρέφει η επιλογή του LNG στην Κύπρο

## ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

## Με το βλέμμα μπροστά

**Στην παρούσα** γεωπολιτική ανισορροπία, συνεπεία της κρίσης που προκάλεσε ο πόλεμος, η χρηματοοικονομική σταθερότητα στην ευρωζώνη διατηρήθηκε σε πολύ καλά επίπεδα σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη κρίση έχουμε βιώσει. Αυτή η εξέλιξη έχει μεγαλύτερη αξία αν αναλογιστούμε ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία ξέσπασε την στιγμή που η οικονομία είχε αρχίσει να ισορροπεί μετά από μια καταστροφική πανδημία. Η αρχική έντονη αντίδραση των αγορών εκδηλώθηκε με πίεση στα ομόλογα λόγω της αβεβαιότητας που προκλήθηκε αλλά δεν είχε συνέχεια προκαλώντας τις δυσάρεστες εξελίξεις που αρχικά όλοι είχαν φοβηθεί. Προβλήματα υπήρξαν και στα εταιρικά ομόλογα για όσους εκδότες είχαν άμεση σχέση με τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στην Ρωσία.

Επτά εβδομάδες μετά την έναρξη του πολέμου, η εικόνα στις αγορές παρουσιάζεται ικανοποιητική και σε τίποτα δεν θυμίζει τον πανικό ρευστοποιήσεων που είδαμε την ίδια περίοδο πριν από δύο σχεδόν χρόνια όταν η πανδημία είχε για τα καλά «εσβάλει» στην Ευρώπη. Στο επίπεδο των τραπεζών, η ΕΚΤ υπολογίζει ότι ο άμεσος αντίκτυπος του πολέμου επηρεάζει το 1% του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού αν και η αρχική αντίδραση των αγορών προεξοφλούσε πολύ μεγαλύτερη επίπτωση. Προφανώς και θα πρέπει να αναμένονται έμμεσες επιπτώσεις το σημαντικό όμως είναι ότι η αγορά κατάφερε να κρατηθεί για να δοθεί χρόνος μιας πιο ψυχραιμής αποτίμησης της κατάστασης.

Η ανθεκτικότητα που επέδειξε το ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό σύστημα

μετατρέπει την σύζτηση για περισσότερο ενοποίηση πιο επίκαιρη από ποτέ. Στις σύγχρονες οικονομίες οι αγορές αποτελούν αποφασιστικό παράγοντα διατήρησης της ομαλότητας είτε με είτε χωρίς κρίσεις. Οι προσπάθειες για μεγαλύτερη ενσωμάτωση και σύγκλιση των χρηματοοικονομικού κλάδου αποτελούν προϋποθέσεις για πρόοδο και ευημερία των ευρωπαίων πολιτών. Ήδη τα αποτελέσματα της ενιαίας τραπεζικής εποπτείας είναι σε όλους ορατά όσον αφορά στον τρόπο που τα πολύ σημαντικά αυτά χρηματοοικονομικά ιδρύματα απορροφούν κραδασμούς χωρίς να χρειάζεται να απασχολούν και περισσότερο να επιβαρύνουν κάθε λίγο την δημόσια ζωή. Η πρόσφατη περίπτωση της RCB αποτελεί παράδειγμα συνετής διαχείρισης μιας αναπόφευκτης κρίσης, η

οποία αν έπρεπε να τύχει χειρισμού έξω από το πλαίσιο της ΕΚΤ η μικρή μας οικονομία δεν θα μπορούσε να ανταπεξέλθει τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Στο επόμενο διάστημα αναμένεται να ενταθούν οι προσπάθειες για μεγαλύτερη σύγκλιση των εθνικών οικονομιών. Σημαντική πρωτοβουλία σε αυτό το πλαίσιο αποτελεί η δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς κεφαλαίου κατά το πρότυπο της τραπεζικής ένωσης. Η Κύπρος, ως χώρα ξεκάθαρα προσανατολισμένη στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και έχοντας αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες για τη προέκταση επενδυτικών ταμείων, θα πρέπει να εμπλακεί ενεργά σε αυτή την ζύμωση.

Παράλληλα, η τραπεζική ένωση παρμένει ημιτελής μη έχοντας καταφέρει

να συμφωνηθεί το ταμείο πανευρωπαϊκής κάλυψης των καταθέσεων. Προαπαιτούμενο μιας τέτοιας εξέλιξης είναι η διασφάλιση των ευρωπαίων φορολογουμένων στο ότι τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν προετοιμαστεί κατάλληλα και έχουν υποθετήσει βέλτιστες πρακτικές για να μπορούν να διαχειριστούν τους κινδύνους στον ισολογισμό τους. Η Κύπρος, ως μια χώρα που έχει βιώσει τον τελευταίο καιρό έντονες τραπεζικές κρίσεις και μεγάλες αποτυχίες, θα πρέπει να προετοιμάσει τα τραπεζικά της ιδρύματα για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην κρίση αξιολόγησης όταν θα έρθει η ώρα. Στο πλαίσιο αυτής της προετοιμασίας, σύντομα θα χρειαστεί να ληφθούν κάποιες δύσκολες και καθόλου δημοφιλείς αποφάσεις σε σχέση με το κόστος λειτουργίας των τραπεζών.



Έχεις κάρτα της  
Ελληνικής Τράπεζας;  
Έχεις άμεση επιστροφή  
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!



Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις





## ΑΡΘΡΟ

Της δρoς ΚΙΚΑΣ ΧΑΤΖΗΚΑΚΟΥ

## Λέλλος Δημητριάδης - Σχολή Κωφών και Κοινότητα των Κωφών: Μια διαρκής και δυναμική σχέση

**Το μεγαλύτερο** μέρος της ζωής του Λέλλου Δημητριάδη, δηλαδή 48 ολόκληρα χρόνια, υπήρξε άρρηκτα συνδεδεμένο με τους κ/Κωφούς της Κύπρου. Συγκεκριμένα, από το 1971 μέχρι το 2004 διετέλεσε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής Κωφών. Παράλληλα, από το 1972 μέχρι και το 2019 ήταν πρόεδρος του Ταμείου Ευμερίας Σχολής Κωφών Παιδών (ΤΕΣΚΠ).

Ο Λέλλος Δημητριάδης μαζί με τον Γεώργιο Μάρκου, πρώτο δάσκαλο και πρώτο διευθυντή της Σχολής Κωφών, χάρη στη συνεπή και διαρκή συνεργασία τους, αλλά και εξαιτίας του κοινού τους οράματος για την ευμερία και πρόοδο των κ/Κωφών της Κύπρου κατάφεραν το ακατόρθωτο. Να ξανακτίσουν, όταν χάθηκαν όλα το 1974, τη Σχολή Κωφών, το Οικοτροφείο της Σχολής, τη Συνεργατική Εταιρεία Κωφών, αλλά και να αγοράσουν δύο κτήρια για χρήση από τους ενήλικες κ/Κωφούς που δωρέες που εξασφάλισαν και διαχειρίστηκαν με αξιοθαύμαστο τρόπο. Πέτυχαν να ξαναδώσουν ελπίδα και φως σε τόσους κ/Κωφούς, οικογένειες κωφών, αλλά και στους/στις εκπαιδευτικούς των κωφών τα δύσκολα χρόνια μετά την προσφυγιά.

Ο Λέλλος Δημητριάδης είχε μια ι-διαίτερη σχέση με τους κ/Κωφούς της Κύπρου. Χειριζόταν ως πρόεδρος του Ταμείου Ευμερίας της Σχολής Κωφών

τις εισφορές που δίνονταν στο ΤΕΣΚΠ, ως να ήταν δικά του λεφτά, πάντα προσεκτικά, πάντα με σύνεση, πάντα προς το συμφέρον των κ/Κωφών και της Σχολής. Ήταν τέτοια η αγάπη του, που ακόμα και οικογενειακές κληρονομίες που του εμπιστευτήκαν τη διαχείριση ως δικηγόρου, τις διέθεσε για εξειδίκευση του προσωπικού της Σχολής Κωφών.

Ο Λέλλος Δημητριάδης υπήρξε το στήριγμα όλων των διευθυντών και διευθυντριών που συνεργάστηκαν μαζί του και μετά τον Γεώργιο Μάρκου. Φρόντιζε πάντα για την εξασφάλιση και διατήρηση αυτών που ανήκαν στη Σχολή (π.χ. των κτηρίων, κ.τ.λ.), αλλά και για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των Κωφών. Δεν δισταζε να ντυνεται Άγιος Βασίλης στις σχολικές γιορτές, προκειμένου να χαρίσει δώρα και χαρά στους μαθητές και μαθήτριες της Σχολής. Παρά το βεβαρημένο του πρόγραμμα ως δημάρχου και μάχιμου δικηγόρου, δεν απουσίαζε από καμία εκδήλωση της Σχολής και πάντα τιμούσε τους μαθητές, τις μαθήτριες, το προσωπικό και τη διεύθυνση με την παρουσία του και τα ενθαρρυντικά του λόγια.

Οι μαθητές, μαθήτριες, διοικητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό, καθώς και η διεύθυνση της Σχολής Κωφών-Γεώργιος Μάρκου πενήθουν και συλλυπούνται την οικογένεια του Λέλλου Δημητριάδη, τους γιους του Κωνσταντίνου και Αχιλλέα (πρόεδρο του ΤΕΣΚΠ), τη νύφη του Υβόνη, και τα εγγόνια του και εύχονται «Με το καλό στον Παράδεισο».

Η δρ Κίκα Χατζήκακού είναι διευθύντρια της Σχολής Κωφών Λευκωσίας.



## «Φιλουμένα Μαρτουράνο»

**Η παραγωγή** της Κεντρικής Σκηνής Φιλουμένα Μαρτουράνο του Εντουάρντο Ντε Φίλιππο, σε σκηνοθεσία Μαγδαλένας Ζήρα, ολοκληρώνει τον κύκλο των παραστάσεων της αυτή την εβδομάδα. Η παραγωγή θα παρουσιαστεί στη Λεμεσό στις 13 Απριλίου και στη Λευκωσία στις 15, 16, 17 Απριλίου 2022. Η Φιλουμένα Μαρτουράνο είναι μια γλυκόπικρη κωμωδία που εξακολουθεί να γράφει, δεκαετίες τώρα, τη δική της λαμπρή ιστορία στις θεατρικές σκηνές ολόκληρου του κόσμου και δεν έχει πάψει να προσφέρει μοναδικές συγκινήσεις στους θεατές, όπου κι αν παίζεται. Γραμμένη στα 1946, η Φιλουμένα Μαρτουράνο κατέχει προεξάρχουσα θέση στη δραματολογία του Ιταλού κωμωδιογράφου, ως ένα ιδιαίτερο δείγμα νεορεαλισμού στο οποίο συμπυκνώνεται μια ολόκληρη εποχή. Έχοντας στο πλάι της ένα σύνολο καταξιωμένων ηθοποιών της νέας και της παλαιότερης γενιάς, η Μαγδαλένα Ζήρα συλλαμβάνει τη λαϊκή σπιράδα του έργου, αναψηλαφώντας τα ναπολιτανικά ατμόσφαιρά του, ενώ δεν λείπουν και οι σύγχρονες αναφορές. Την πληθωρική πρωίδα ερμηνεύει η ηθοποιός Αννίτα Σαντορινιαίου, που επιστρέφει στον ΘΟΚ μετά από έξι χρόνια. Παίζουν: Έλενα Δημητρίου, Θανάσης Δρακόπουλος, Κώστας Καζάκας, Βαλεντίνος Κόκκινος, Ανδρέας Κούτσουμπας, Διομήδης Κουφτερός, Αντρέας Παπαμιχαλόπουλος, Ιωάννα Παπαμιχαλόπουλου, Γιώργος Μουαίμης, Αννίτα Σαντορινιαίου, Ιωάννα Σιαφκλή, Αυγουστίνη Στυλιανού.

**Παραστάσεις:** Λευκωσία: Θέατρο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Ειρήν Γαβριηλίδης. Παρασκευή 15 Απριλίου 2022, Σάββα-



το 16 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κυριακή 17 Απριλίου, ώρα 6:00 μ.μ. Λεμεσός: Πατίκειο Δημοτικό Θέατρο. Τετάρτη 13 Απριλίου, ώρα 8:30 (αγγλικοί και τουρκικοί υπέρτιτλοι). Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ηλεκτρονικά στη σελίδα [www.thoc.org.cy](http://www.thoc.org.cy) Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00)

## «Σχέδια σαν λεπιδόπτερα»

**Η «Αποθήκη 79»** στη Λάρνακα, διοργανώνει έκθεση σχεδίων με τίτλο: «σχέδια σαν λεπιδόπτερα». Την έκθεση επιμελείται ο Θεοκλής Καραγιάννης και θα παρουσιαστούν σχέδια των 31 εικαστικών καλλιτεχνών. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν σχέδια των: Αγγελού Μακρίδη, Αθηνάς Αντωνιάδου, Ανδρέα Ασπρόφτα, Ανδρέα

**Στο πλαίσιο** της Διεθνούς Ημέρας Μνημείων και Χώρων 2022 στον Αρχαιολογικό Χώρο της Αμαθούντας εγκαινιάζεται η έκθεση σύγχρονες τέχνες «Happy Few» του Ανδρέα Καλλή, σε επιμέλεια των Νίκας Παπασπύρου και Γιάννη Βιολάρη. Ο Ανδρέας Καλλής χρησιμοποιεί ως κεντρικό υλικό τον θάμνο, ένα φυσικό υλικό, το οποίο, όπως λέει στη συνέντευξη του αντιπροσωπεύει, συμβολικά, τον κύκλο της ζωής. «Προσδίδει υλική υπόσταση στη λειτουργία του εγκεφάλου, της μνήμης». Όσο για τον στόχο της δουλειάς του αυτή ο Ανδρέας λέει πως οι έννοιες της ιστορίας, της ταυτότητας, της εθνικότητας, του εθνικού πολιτισμού, της δημιουργίας, της αυθεντίας που εγγράφονται στις μορφές του παρελθόντος, γίνονται αντικείμενο μελέτης και αναστοχασμού. Το βράδυ δε των εγκαίνιων ο μουσικός Freedom Candlemaker με τις συνθέσεις και τα τραγούδια του, θα παρουσιάσει τη μουσική εκδοχή των κοινών με το εικαστικό έργο σκέψων και προβληματισμών.

**–Αρχαιολογικός Χώρος Αμαθούντας... πώς ήλθε η ιδέα για την παρουσίαση της δουλειάς σου ο' έναν αρχαιολογικό χώρο;**

–Η παραδοχή ότι η τέχνη αποτελεί μέρος της κοινωνίας όχι ως διακοσμητικό αντικείμενο αλλά ως δύναμη που οργανώνει τον κόσμο, τη ζωή και την αντίληψη του ανθρώπου, οδηγώντας έτσι στη διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου με τη διερευνητική άποψη ότι η τέχνη δεν είναι κάτι που υπάρχει στον απομονωμένο χώρο του καλλιτεχνικού εργαστηρίου αλλά στην καθημερινή ζωή. Σήμερα ίσως είμαστε σε θέση να καταλάβουμε ότι η προσπάθεια και η συζήτηση δεν αφορά τα καλλιτεχνικά αντικείμενα αλλά την ανθρώπινη ύπαρξη. Έτσι και η Αμαθούνα ένας τόπος με ξεχωριστό αρχαιολογικό ενδιαφέρον, καθώς συνεχίζει να εκπλήσσει με την ιδιαιτερότητα και τη σπανιότητα των ευρημάτων και των μνημείων που φέρει, επιλέχθηκε ως γέφυρα διάλογου της ιστορίας του παρελθόντος και του μέλλοντος.

**–Γλυπτική εγκατάσταση HAPPY FEW, λοιπόν, από πού ο τίτλος της εγκατάστασης;**

–Η έκθεση «HAPPY FEW» ως σφαίρα διανθρώπινες επικοινωνίας υπογραμμίζει πρώτον την αξία, την αναγκαιότητα και τη δύναμη των σχέσεων ανάμεσα στα άτομα, στις ομάδες, στις κοινότητες και δεύτερον τη σημασία της πρόληψης της ιστορίας στη διαμόρφωση του κόσμου.

## ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

## Η ακατάλυτη σχέση του ατόμου-δημιουργού με το περιβάλλον



**Η εικαστική** εγκατάσταση, μέσα από την επιτελεστικότητα της, μεταφέρει αυτή την παρατήρηση με σεβασμό στο συνειδητό κόσμο και προκαλεί τον θεατή σε έναν διαρκή αναστοχασμό για τη ζωή.

**–Ποιος είναι ο στόχος αυτής της δουλειάς σου;**

–Οι έννοιες της ιστορίας, της ταυτότητας, της εθνικότητας, του εθνικού πολιτισμού, της δημιουργίας, της αυθεντίας που εγγράφονται στις μορφές του παρελθόντος, γίνονται αντικείμενο μελέτης και αναστοχασμού. Τα αρχαία προτάσσονται ως μια δεξαμενή εννοιολογικών εργαλείων όπου όλοι είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν ώστε να διερευνήσουν τον σύγχρονο κόσμο. Η τέχνη, ως μια ατελείωτη συζήτηση και διαπραγμάτευση ανάμεσα σε πολυερείς οπτικές γωνίες, αναδιτάσσει και αναδιοργανώνει τις αρχές ερμηνείας του κόσμου.

**–Πώς συμπλέκονται η αρχαία τέχνη με τη σύγχρονη δημιουργία στο έργο σου αυτό;**

–Είναι ερωτήματα για το ποιος είναι ο ρόλος των μνημείων στην κοινωνία του σήμερα και πώς αναδίδει μια γέφυρα διάλογου μέσα από την σύγχρονη τέχνη. Πώς μεταγράφει το αρχαίο μνημείο και μετουσιώνει σε εικαστικό έργο, την έννοια της εξέλιξης, την πορεία της ζωής. Ποιες συναισθηματικές, κοινωνικές, ιστορικές, πολιτικές εμπειρίες συγκροτούν και διαμορφώνουν την ιδιαίτερη ταυτότητά του καθενός; Πώς αντιλαμβάνομαστε τον κόσμο ειδικά σε κρίσιμες περιόδους μετάβασης; Ερωτήματα που το εικαστικό έργο παρατηρεί και μετουσιώνει την έννοια και την λειτουργία του υποσυνειδητού. Η εικαστική εγκατάσταση, μέσα από την επιτελεστι-

ριβάλλον ως ένα, στοχεύοντας στη διατύπωση μιας σχέσης διαλογικής ανάμεσα σε άτομο και σύνολο στο διαρκές διπνέες του χωροχρόνου που περιβάλλεται.

**–Είναι το έργο του καλλιτέχνη σύμ-φυτο με την ιδιοσυστασία του;**

–Είναι ένα και το αυτό. Είναι η συνεχόμενη αναζήτηση και εστίαση στο μέσο του προσωπικού χώρου και στο έξω του κοινωνικού χώρου. Σε αυτό το δίπολο είναι η προσπάθεια να περιγράψεις την απουσία και τα βιώματα που δέχεται, μεταπλάθοντάς τα ως ερέθισμα και εξωτερικεύοντάς τα, δημιουργώντας εικαστικούς μύθους.

**–Ποιος νομίζεις πως είναι ο ρόλος της τέχνης στον δημόσιο χώρο;**

– Έχει το δικό της δυναμικό και πλήρες ανάπτυγμα, συνδialeγόμενη άμεσα με τον χώρο, ορίζοντάς τον αλλά και διεκδικώντας τον. Μπορούμε έτσι να εξετάσουμε την εικόνα με τον χώρο ως ένα πράγμα, ως μία λειτουργία, δημιουργώντας νέες ταυτότητες, ένα άνοιγμα στο μέλλον με νέο αξιακό κώδικα, με διαφορετικές προποθέσεις στη σχέση με την κοσμική μας ιδιότητα.

### Ανδρέας Καλλής

Ο Ανδρέας Καλλής γεννήθηκε στη Λάρνακα το 1987. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών (2007-2012), φοιτώντας παράλληλα στο κολλέγιο Central Saint Martin School of Art and Design του Λονδίνου (2010-2011). Τον Οκτώβριο του 2021 παρουσίασε την τρίτη ατομική του έκθεση «Το Ιστορίσισμα Ενός Μυστικού» στη «the O gallery» στη Λάρνακα. Το 2015 εγκαίνιασε πρώτος τη σειρά εκθέσεων στη Λεβέντειο Πινακοθήκη με τίτλο Νέοι Κύπριοι Καλλιτέχνες. Την ίδια χρονιά εκπροσώπησε την Κύπρο στη Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών στο Μιλάνο με τίτλο No Food's Land. Συμμετείχε σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Αγγλία και αλλού.

### Πληροφορίες

Έκθεση σύγχρονες τέχνες «HAPPY FEW» του εικαστικού Ανδρέα Καλλή στον Αρχαιολογικό Χώρο Αμαθούνας. Επιμέλεια έκθεσης: Νίκη Παπασπύρου, Γιάννης Βιολάρης. Από 16 Απριλίου έως 20 Μαΐου. Εγκαίνια και δεξίωση: Σάββατο 16 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ. Ώρες λειτουργίας (ωράριο Αρχαιολογικού Χώρου): Δευτέρα-Κυριακή: 8:30-19:30. Κυριακή του Πάσχα (24/4/22) κλειστή. Τηλέφωνο επικοινωνίας: +357 25635226.

## ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ



Παρασκευά, Ανδρέα Τόμπλιν, Αντρέι Zhokhov, Άντρου Ευσταθίου, Αχιλλέα Μιχαηλίδη (Paparazzi), Βικτωρα Ιωαννίδη, Γιάννη Κωφτερού, Γκλυν Χιους, Δημήτρη Μίχλη, Ελίζαμπεθ Hoak-Doering, Εύρου Ευρυβιάδη, Ζήνωνα Τζέπρα, Καλλή Κυριάκου, Λευτέρη Ολύμπου, Μαρίας Λοιζίδου, Μαρίας Ζερβού, Μέλανς Σπαθιά, Μελίτας Κούτα, Νεοκλή Κυριάκου, Νικόλα Αντωνίου, Όλγας Σπανού, Παναγιώτη Μιχαήλ, Ρήνου Στεφανή, Στάς Παράσκου, Στέλιου Βότση, Στέφανου Πάτσι, Φάνου Κυριάκου, Χρίστου Μίχλη. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα τελέσει ο δήμαρχος Λάρνακας κ. Ανδρέας Βύρας, την Πέμπτη 14 Απριλίου και ώρα 7:00 μ.μ. Η έκθεση θα διαρκέσει από τις 14 Απριλίου μέχρι τις 14 Ιουνίου 2022 και θα γίνεται ξανά την ημέρα Σάββατο, ώρα 10:30.

**«Nat in da house» από την «Γιασεμίν»**  
**Μετά** το Nicosia Pop Up Festival, η ομάδα Γιασεμίν παρουσιάζει για ακόμη μία φορά το one-woman show «Nat in da house» στη Λευκωσία. Σε αυτό το σόλο, η ηθοποιός-περφόρμερ Ναταλία Παναγιώτου καλεί τους θεατές να ταξιδέψουν μαζί της και να γνωρίσουν τον κόσμο της... Έναν κόσμο όπου όλα είναι πιθανά. Ένα κόσμο γεμάτο ευθύτητα, παραδοξότητα, σαρκασμό και χιούμορ. Το έργο δημιουργήθηκε μετά από τη συμμετοχή της ομάδας στο Πρόγραμμα Φιλοξενίας για Παραστατικές και Ζωντανές Τέχνες στο Θέατρο Πόλινς ΟΠΑΠ / Nimac. Δημιουργία & ερμηνεία: Ναταλία Παναγιώτου Παραγωγή: Ομάδα Γιασεμίν.

**Η παράσταση** απευθύνεται σε ενήλικες. Απαραίτητη η κράτηση θέσεων: 96269637.



## Συναυλιές της ΣΟΚ

**Η Συμφωνική** Ορχήστρα Κύπρου συμπράττει με τον Κύπριο πιανίστα Μανώλη Νεοφύτου και τον μαέστρο Λεονάρδο Catalanotto, σε δύο κορυφαία ρομαντικά έργα των Sergei Rachmaninov και Piotr Ilyich Tchaikovsky.

Το Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 2 του Rachmaninov, το οποίο πρωτοπαίχτηκε το 1901 με σολίστ τον ίδιο τον συνθέτη, αποτελεί ένα από τα πιο απαιτητικά κοντσέρτα για πιάνο που γράφτηκαν ποτέ. Το έργο είναι εξαιρετικά πλούσιο σε συναισθηματικότητα, αντιθετικές διαθέσεις και εκλεπτυσμένη χάρη, με το πιάνο να μετατρέπεται κυριολεκτικά σε μια δεύτερη ορχήστρα. Η Συμφωνία αρ. 6 του Tchaikovsky, η οποία πρωτοπαίχτηκε το 1893 υπό τη διεύθυνση του ίδιου του συνθέτη, ξεχειλίζει από πάθος - εξ ου και ο τίτλος «παθιασμένη» - επιδεικνύοντας ένα ευρύ φάσμα συναισθημάτων, από

σκοτεινές διαθέσεις μέχρι ανάλαφρα και γεμάτα χάρη μέρη.

**Τετάρτη** 13 Απριλίου Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, Λεωνίδα Κιούπη, Λάρνακα, τηλ. 24665794. Πέμπτη 14 Απριλίου Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο, Ανδρέα Γερούδη 27, Πάφος, τηλ. 26 222286. Παρασκευή 15 Απριλίου, Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, γωνία Ρηγαίνης και Αρισόνης, Λευκωσία, τηλ. 22 410181. Πληροφορίες: 22 463144, [www.cyso.org.cy](http://www.cyso.org.cy)

## Cyprus Film Days

**Συνεχίζονται** στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό και στον κινηματογράφο Ζήνα Πάλας στη Λευκωσία οι προβολές του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογραφικών Ημέρες Κύπρου. Το φεστιβάλ είναι ένα κινηματογραφικό γεγονός αποκλειστικά για τον σύγχρονο παγκόσμιο κινηματογράφο, προβάλλοντας ταινίες μέσα και έξω από τον ανταγωνισμό. Όλες οι ταινίες είναι κυπριακές πρεμιέρες και είναι έργο νεοφερμένων ή καθιερωμένων κινηματογραφιστών που έχουν βραβευτεί σε πολλά διεθνή φεστιβάλ κατά το παρελθόν. Οι διεθνείς ταινίες του τμήματος Glocal Images είναι οι εξής: «Κολάπτες» της Ντίνα Ντούμα, «Γιούνι» της Καμίλα Αντίνι, «Utama» του Αλεχάντρο Λοάιζα Γκρισί, «Κέλτες» της Μίλιτα Τόμοβιτς, «Nuuccha» του Βλαντιμίρ Μονουκούφ, «Broadway» του Χρήστου Μασσαλά και «107 Μπότερες» του Πέτερ Κέρεκες. Σ' αυτές προστίθενται οι ταινίες «Ο Άνθρωπος με τις Απαντήσεις» του Στέλιου Καμπίτση και «.dog» της Γιάννας Αμερικάνου, οι οποίες μαζί με το «Patchwork» του Πέτρου Χαράλαμους και την «Κοιλίδα των Ρόδων» του Χριστόφορου Ροδίτη συμπληρώνουν την τετράδα των κυπριακών ταινιών.

**Πληροφορίες:** [www.cyprusfilmdays.com](http://www.cyprusfilmdays.com).

## ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια  
**«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»**

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολογίας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος  
 e-mail: [info@kathimerini.com.cy](mailto:info@kathimerini.com.cy) Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540  
 Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΛΑΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ



# Πράσινο ομόλογο έως 1 δισ. το 2023 η Κύπρος

Θα καλύψει τις ανάγκες της για έργα που σχετίζονται με την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και την βιωσιμότητα του περιβάλλοντος

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στο κορό των πράσινων ομολόγων προετοιμάζεται να μπει και η Κύπρος. Το 2023 αναμένεται να γίνει η έκδοση του εν λόγω ομολόγου που θα είναι για πρώτη φορά και ο στόχος είναι να αντλήσει από 0,5 δισεκατομμύριο ευρώ έως και 1 δισεκατομμύριο ευρώ. Οι απαραίτητες εγκρίσεις από το Υπουργικό Συμβούλιο δόθηκαν την προηγούμενη εβδομάδα για την έκδοση του λεγόμενου «EuGB» που επιδιώκει περιβαλλοντικά βιώσιμους στόχους, δηλαδή επενδύσεις ή επιχειρηματικές δραστηριότητες φιλικών προς το περιβάλλον. Το 2022 θα «σπαταληθεί» για την ετοιμασία του. Κι αυτό γιατί δεν είναι εύκολη η ετοιμασία του σε μερικές εβδομάδες ή σε λίγους μήνες. Πρόσθετα, λόγω του μικρού μεγέθους της χώρας θα είναι εις θέση να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της Κύπρου για περίπου δύο με τρία χρόνια. Πρακτικά τι σημαίνει; Πως αν βγει στις αγορές η

Τα πρότυπα του ομολόγου δεν έχουν καθοριστεί, υπάρχουν όμως απτά παραδείγματα εκδόσεων από άλλες χώρες και το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους ακόμα είναι σε επεξεργασία.

Κύπρος το 2023 με πράσινο ομόλογο δεν πρόκειται να τη δούμε να βγαίνει ξανά το 2024 και ούτε καθ' εξής. Θα καλύψει τις ανάγκες της για την υποστήριξη έργων που σχετίζονται με την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και την βελτίωση της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος και των έργων που έχει θέσει. Δεν θα λειτουργήσει όπως λειτουργούν οι διεθνείς εκδόσεις EMO (EMTN) που αποτελούν το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για τη στρατηγική μείωσης του δημοσίου χρέους, η Κύπρος είναι ένας μικρός εκδότης. Επίσης, δεν θα χρησιμοποιηθούν αυτά τα χρήματα για μείωση του χρέους, θα χρησιμοποιηθούν σε πράσινα και κοινωνικά έργα. Οι αγοραστές μπορεί να είναι όσοι αγοράζουν



Το ερώτημα που προκύπτει είναι εάν η Κύπρος θα προχωρήσει σε έκδοση πραγματικού πράσινου ομολόγου και όχι ενός «βαφτισμένου», λαμβάνοντας τις απαραίτητες πιστοποιήσεις.



τα ομόλογα EMTN της Κύπρου. Ωστόσο, ανοίγει παράλληλα «παράθυρο», και σε άλλο επενδυτικό κοινό ιδίως σε αυτούς που είτε ειδικεύονται σε αυτού του είδους τα ομόλογα, είτε έχουν ξεχωριστά επενδυτικά ταμεία που ασχολούνται ειδικά με αυτά. Τα έσοδα που θα αντλήσει η Κύπρος από το συγκεκριμένο ομόλογο θα διατεθούν σε δημόσια έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, σε πράσινες αναπτύξεις, σε περιβαλλοντολογικά έργα. Όπως δήλωσε στην «Κ» λειτουργός του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους της Κύπρου, τα πρότυπα του ομολόγου αυτού δεν έχουν ακόμη καθοριστεί, υπάρχουν απτά παραδείγματα εκδόσεων από άλλες χώρες, ω-

στόσο είναι κάτι το οποίο το Γραφείο ακόμα επεξεργάζεται. Εξήγησε δε, ότι δεν είναι υποχρέωση της Κύπρου να προχωρήσει με τέτοιου είδους ομόλογο. Τόνισε ωστόσο ότι, δεδομένης της ευρείας ζήτησης τους διεθνώς και έχοντας υπόψη ότι όσο τα περιβαλλοντικά θέματα γίνονται ακόμα πιο σημαντικά στο επενδυτικό κοινό και στους Οίκους Αξιολόγησης, είναι ένα βήμα που πρέπει αναπόφευκτα να ακολουθηθεί. Για τα πρακτικά του θέματος, το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους σχολίασε πως κατά κύριο λόγο θα εφαρμοστεί το νομικό πλαίσιο του EMTN και τα χρήματα θα προωθηθούν στο Γενικό Κυβερνητικό Ταμείο. «Αναλαμβάνουμε την υποχρέωση ότι θα χρηματοδοτήσουμε

συγκεκριμένα προτζεκτς και δεν είναι ότι θα πάνε σε ξεχωριστό λογαριασμό μέχρι να ξοδευτούν», σχολίασε σχετικά.

**Το ερώτημα**

Το ερώτημα που προκύπτει από εδώ και πέρα είναι εάν η Κύπρος θα προχωρήσει σε έκδοση πραγματικού πράσινου ομολόγου και όχι ενός «βαφτισμένου». Η Διεθνής Ένωση Κεφαλαιαγοράς (ICMA) και η Πρωτοβουλία Κλιματικών Ομολόγων (Climate Bonds Initiative, CBI) έχουν καθορίσει συγκεκριμένα κριτήρια και σχετικές πιστοποιήσεις για να καθορίσουν ότι ένα ομόλογο είναι πράσινο. Ένα πιστοποιημένο ομόλογο γίνεται αντιληπτό πως το προφίλ του ρίσκου του θα είναι μικρότερο και θα έχει και με-

γαλύτερο ενδιαφέρον από κάποιο που δεν έχει πιστοποίηση.

**NextGenerationEU**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Σεπτέμβριο του 2021 ένα ανεξάρτητα αξιολογούμενο πλαίσιο πράσινων ομολόγων, κάνοντας έτσι ένα βήμα ακόμη προς την κατεύθυνση της έκδοσης πράσινων ομολόγων ύψους έως και 250 δισ. ευρώ, ή 30 % του συνόλου της έκδοσης του NextGenerationEU. Τον Οκτώβριο του 2021 εξέδωσε το πρώτο πράσινο ομόλογο NextGenerationEU και συγκέντρωσε 12 δισ. ευρώ που θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για πράσινες και βιώσιμες επενδύσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Πρόκειται

για τη μεγαλύτερη έκδοση πράσινου ομολόγου στην ιστορία, σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ σύμφωνα με την πληροφόρηση του Σεπτεμβρίου που συνόδευε την πρόθεση για την έκδοση που θα ακολουθούσε, εξηκούσε πως το πλαίσιο παρέχει σε όσους επενδύσουν σε αυτά τα ομόλογα τη βεβαιότητα ότι τα κεφάλαια που θα κινητοποιηθούν θα διατεθούν σε πράσινα έργα και ότι η Επιτροπή θα υποβάλει αναφορά σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του.

Το πλαίσιο του NextGenerationEU για τα πράσινα ομόλογα καταρτίστηκε σύμφωνα με τις αρχές των πράσινων ομολόγων της Διεθνούς Ένωσης Κεφαλαιαγορών (ICMA), η οποία αποτελεί πρότυπο της αγοράς για τα πράσινα ομόλογα. Σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, το πλαίσιο εξετάστηκε από έναν δεύτερο πάροχο γνωμοδότησης, την Vigeo Eiris, εταίρο του ομίλου Moody's ESG Solutions, η οποία θεωρεί ότι το πλαίσιο ευθυγραμμίζεται

Τα έσοδα θα διατεθούν σε δημόσια έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, σε πράσινες αναπτύξεις, σε περιβαλλοντολογικά έργα.

με τις αρχές των πράσινων ομολόγων της ICMA, συνάδει με την ευρύτερη στρατηγική της ΕΕ για το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση (ΠΚΔ) και θα συμβάλει σημαντικά στη βιωσιμότητα. Τα έσοδα από τα πράσινα ομόλογα NextGeneration EU θα χρηματοδοτηθούν το μερίδιο των σχετικών με το κλίμα δαπανών στον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να διαθέσει τουλάχιστον το 37 % του εθνικού του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας — του χάρτη πορείας για τη διάθεση των κονδυλίων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας— για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με το κλίμα.

Ακίνητα υψηλής απόδοσης

### Εμπορικό Κτήριο στη Λεωφόρο Στροβόλου, Λευκωσία

- Εξώροφο κτήριο σε προνομακή θέση, κοντά στις Λεωφ. Αθαλάσσας και Σταυρού
- Πρόσφατα ανακαινισμένο με τις υψηλότερες προδιαγραφές
- Γωνιακή θέση, με πανοραμική θέα στη πόλη και το γραμμικό πάρκο Πεδιαίου
- Κατάστημα/εκθεσιακός χώρος στο ισόγειο και πρώτο όροφο
- Χώροι γραφείων στου επάνω ορόφους
- Συνολικό καλυμμένο εμβαδόν 2.428 τ.μ.
- 23 υπόγειοι χώροι στάθμευσης
- Το ακίνητο ενοικιάζεται σε αξιόπιστες εταιρείες προσφέροντας υψηλή ετήσια απόδοση

Ref: 7487

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656  
www.gogordian.com

€3,300,000





# Πιάνουν δουλειά για τα στατιστικά στον τουρισμό

Ξεκινούν την άλλη βδομάδα οι διεργασίες με προκαταρκτική συνάντηση των αρμοδίων φορέων - Ποιες αλλαγές προωθούνται

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

**Μπήκε** το νερό στο αulάκι για την ενίσχυση των στατιστικών δεδομένων στον τουρισμό. Δηλαδή, πέραν του αριθμού των αφίξεων και των κωρών προέλευσης των τουριστών, στόχος είναι να δίνεται η πληροφορία με περισσότερη λεπτομέρεια για τις τουριστικές δαπάνες, για τα καταλύματα που προτιμούν, κατά πόσο είναι πεντάστερα, τετράστερα ή τύπου Airbnb, καθώς επίσης και ποιες περιοχές επιλέγουν. Εφόσον αυτές οι πληροφορίες αξιοποιηθούν κατάλληλα, τότε τόσο το Υφυπουργείο, όσο και οι ξενοδόχοι, τουριστικοί πράκτορες κ.ά., θα έχουν την δυνατότητα να αφουγκράζονται έγκαιρα

**Μεγαλύτερη έμφαση για τα στατιστικά θα δοθεί στο μεσοπρόθεσμο πλάνο του Υφυπουργείου (2023-2025), ενώ στόχος είναι μέχρι το τέλος του 2022 να ξεκαθαρίσουν οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν.**

τις τάσεις των τουριστών και να κάνουν πιο στοχευμένους και αποτελεσματικούς προγραμματισμούς. Το εν λόγω θέμα έχει αναδείξει σε προηγούμενη έκδοσή της η «Κ». Πλέον, σύμφωνα και με ενημέρωση από τον υφυπουργό Τουρισμού Σάββα Περίδιο εντός Απριλίου αναμένεται να γίνει και η πρώτη συνάντηση της τεχνικής επιτροπής. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο ραντεβού μεταξύ Υφυπουργείου-ΠΑΣΥΔΕΕ, ΣΤΕΚ, ACTA, ΠΑΣΥΔΙΕΕ και Hermes Airports διευθετήθηκε για τις 19 Απριλίου. Πρόκειται για μια προκαταρκτική συνάντηση, στην οποία θα συζητηθούν οι εισηγήσεις του Υφυπουργείου και θα τεθούν και οι εισηγήσεις από πλευράς των υπολοίπων φορέων. Στην ουσία αυτό που θα συζητηθεί είναι το τι στοιχεία λαμβάνονται αυτή την στιγμή για τους πελάτες στο αεροδρόμιο, τι στοιχεία



**Αντί** προσωπικών συνεντεύξεων θα συζητηθεί η πρόταση για συμπλήρωση του ερωτηματολογίου στο κινητό τηλέφωνο των επισκεπτών, μέσω QR code που θα είναι διαθέσιμος σε περίοπτα σημεία στον χώρο του αεροδρομίου.

υπάρχουν για τους πελάτες από πλευράς των ξενοδοχείων και τι θέλουν οι φορείς του τουρισμού να παίρνουν από το Υφυπουργείο Τουρισμού. Πρόκειται για το πρώτο βήμα προς την αναβάθμιση των στατιστικών στοιχείων που αφορούν τον τουρισμό, στόχος που περιλαμβάνεται στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού, προκειμένου να καταστεί η Κύπρος ψηφιακά έξυπνος τουριστικός προορισμός. Μεγάλη έμφαση στο συγκεκριμένο πεδίο θα δοθεί μέσα στο μεσοπρόθεσμο πλάνο του Υφ. Τουρισμού (το 2023-2025), ενώ στόχος είναι μέχρι το τέλος του 2022 να ξεκαθαρίσει το πλάνο που θα ακολουθηθεί.

## Οι εισηγήσεις

Στο πλαίσιο των εισηγήσεων που έχουν τεθεί, αναμένεται ότι, πλέον, οι ξενοδόχοι

θα κληθούν να δίνουν την ποσοστιαία κατανόμη αφίξεων στα καταλύματα ανά χώρα και μέχρι διάρκεια παραμονής ανά χώρα. Γίνεται επίσης εισήγηση για καλύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας, ώστε να βελτιωθεί ο τρόπος συλλογής των δεδομένων. Σημαντικά είναι επίσης τα στοιχεία για τις ηλικιακές ομάδες των επισκεπτών. Σε μεταγενέστερο στάδιο, αναμένεται να μπουν στο μικροσκόπιο και οι αγοραστικές συνήθειες των τουριστών στην Κύπρο. Στην ουσία θα εξετάζεται το πού θα κινείται το πλαστικό χρέμα των τουριστών στην Κύπρο. Φυσικά για να προχωρήσει το εν λόγω εγχείρημα θα πρέπει προηγουμένως να προκηρυχθούν προσφορές και να γίνουν συνεργασίες με αρμόδιους φορείς, έτσι είναι και το που αναμένεται σε πιο μακροπρόθεσμο στάδιο. Το Υφυπουργείο εισπ-

γείται παράλληλα, αντί προσωπικών συνεντεύξεων κατά τις αναχωρήσεις επιβατών, το ερωτηματολόγιο να είναι προσβάσιμο για συμπλήρωση στο κινητό τηλέφωνο, μέσω QR code που θα είναι διαθέσιμος σε περίοπτα σημεία στον χώρο αναχωρήσεων του αεροδρομίου. Επιπλέον, θα συζητηθεί το ενδεχόμενο προσαρμογής των ερωτήσεων ούτως ώστε να συλλέγονται ερωτήσεις για τις ειδικές μορφές τουρισμού. Για την ενθάρρυνση των τουριστών ώστε να συμπληρώνουν τα ερωτηματολόγια, αναμένεται ότι θα δοθούν κίνητρα/μπόνους, όπως για παράδειγμα έκπτωση σε αγορές εντός του αεροδρομίου, ή σε άλλες υπηρεσίες. «Είναι πολύ σημαντικό να ξέρουμε όχι μόνο από πού έρχεται κάποιος αλλά και πού θα δαπανά τα χρήματα, για ποιο λόγο είναι στην Κύπρο, σε τι είδους

## Σχέδια για αναβαθμίσεις

**Στο μεταξύ**, τους επόμενους μήνες αναμένεται να προωθηθούν στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση τέσσερα σχέδια για ανακαινίσεις/αναβαθμίσεις αγροτουριστικών καταλυμάτων, ξενοδοχείων στα ορεινά, κώρων εστίασης και εργαστηρίων στα ορεινά και την ύπαιθρο, αλλά και ανακαινίσεις σε ξενοδοχεία στις παραλιακές περιοχές ούτως ώστε να ενσωματωθούν στο κυπριακό τουριστικό προϊόν η υγεία και η ευεξία. Τα σχέδια χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και με την εφαρμογή τους αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κυπριακού τουριστικού προϊόντος, μέσω αναβάθμισης υπηρεσιών σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα με επίκεντρο την ψηφιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την ενίσχυση της αυθεντικότητας που προσφέρει ο προορισμός.

κατάλυμα και σε ποιες περιοχές», επιστημονίζει ο κ. Περίδιος και τονίζει ότι αυτά τα στοιχεία μπορούν να βοηθήσουν ώστε στο μέλλον να εφαρμοστούν πολιτικές που να μπορούν να κάνουν ακόμα πιο ανθεκτικό τον τουριστικό τομέα. Οι δηλώσεις του Υφυπουργού έγιναν από το βήμα του ετήσιου παγκυπρίου συνεδρίου του συνδέσμου διευθυντών ξενοδοχείων - ΠΑΣΥΔΙΕΕ.

## Και νέοι οργανισμοί

Η ενίσχυση των στατιστικών στοιχείων στον τουρισμό, υπήρξε διαχρονικό αίτημα των φορέων του τουρισμού, ενώ έχει τεθεί και ενώπιον της Επιτροπής Τουρισμού της Βουλής από τον Σύνδεσμο Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου. Έχει επίσης υπογραμμιστεί πολλάκις, από πλευράς του ΠΑΣΥΔΙΕΕ, το κενό των δεδομένων και των

μελετών για τον τουρισμό. Αυτό είναι ένα άλλο κεφάλαιο, το οποίο ανέδειξε με την ευκαιρία του παγκυπρίου συνεδρίου ο πρόεδρος του Συνδέσμου Χρίστος Αγγελίδης. Συγκεκριμένα, εισηγήθηκε την υιοθέτηση συγκεκριμένων πρακτικών, όπως την δημιουργία Εθνικού Μηχανισμού Αντιμετώπισης Κρίσεων. Η πρόταση του ΠΑΣΥΔΙΕΕ αφορά την συμμετοχή βασικών πυλώνων της κρατικής μηχανής καθώς και παραγόντων του ιδιωτικού τομέα για λήψη στρατηγικών αποφάσεων με στόχο τον συντονισμό όλων των παραγόντων. Στις εισηγήσεις εντάσσεται επίσης και η δημιουργία Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών Τουρισμού, το οποίο θα δημιουργηθεί μέσα

**Σε μεταγενέστερο στάδιο, αναμένεται να μπουν στο μικροσκόπιο και οι τουριστικές δαπάνες, θα εξετάζονται δηλαδή οι αγορές των τουριστών στην Κύπρο, με στοιχεία από την χρήση των καρτών.**

στα πλαίσια του FUTURES STRATEGIC POLICY DESIGN και θα λειτουργεί ως το συμβουλευτικό όργανο του Εθνικού Μηχανισμού αντιμετώπισης Κρίσεων για την διενέργεια ερευνών και μελετών σύμφωνα με τα πρότυπα διεθνών σχολών σκέψης. Με αυτό τον τρόπο, αναφέρει ο κ. Αγγελίδης, θα αναπτυχθούν οι μηχανισμοί γνώσης ώστε να προβλεφθούν πιθανά σενάρια καθώς και να δημιουργηθούν μηχανισμοί αντίδρασης για απρόβλεπτα γεγονότα. Αναφέρθηκε επίσης στην ανάγκη δημιουργίας του Tourism Intelligence Centre- ένα κέντρο επιμόρφωσης του ιδιωτικού τουριστικού τομέα, το οποίο θα διοικηθεί γνώση και ευρήματα σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, με στόχο την επιμόρφωση της ξενοδοχειακής βιομηχανίας για τις τελευταίες τάσεις και εξελίξεις.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΝΙΚΟΛ Κ. ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ\***

## Η Κύπρος σε ρυθμούς Βιώσιμης Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης

**Η Βιώσιμη** και Πράσινη Ανάπτυξη χρειάζεται πραγματική προσπάθεια και δέσμευση από όλους τους επιχειρηματικούς οργανισμούς, τραπεζικά και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και γενικότερα όλα τα άτομα που απασχολούνται σ' αυτά (Social Responsibility). Είναι παραδεκτό γεγονός ότι από το 1987, και όχι προ μερικών ετών, είχε ξεκινήσει διεθνώς η προσπάθεια πρόωθησης της Βιώσιμης Ανάπτυξης, η οποία πρέπει πλέον να είναι ενταγμένη σε όλους τους τομείς παραγωγικής ανάπτυξης και να αποτελέσει σημαντικό κριτήριο κατά την αξιολόγηση μίας επιχείρησης, είτε υφιστάμενης είτε νεοφυούς (start-up), για σκοπούς δανεισμού, επένδυσης ακόμα και για σκοπούς εμπορικοποίησης (commercialization). Ακόμα και σήμερα, όμως, ειδικά στην Κύπρο, ο παράγοντας Βιωσιμότητα ή Αειφόρος Ανάπτυξη και η τήρηση των κριτηρίων ESG (Environmental, Social, Governance) περισσότερο μοιάζει να ταλαιπωρεί τις επιχειρήσεις και τους διάφορους επηρεαζόμενους αφού συνεπάγονται περιπλοκές νομοθετικές και ρυθμιστικές πρόνοιες.

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη, αν θέλουμε να την περιγράψουμε σε μερικές λέξεις, είναι αυτή που δημιουργεί ένα οικονομικό μοντέλο το οποίο λειτουργεί προς όφελος των ανθρώπων, του περιβάλλοντος και της κοινωνίας (3P- People-Planet-Profit). Η αειφόρος ανάπτυξη που έχει θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον (planet), που είναι δίκαιη και ίση για όλους και δημιουργεί βιώσιμες συνθήκες σταθερότητας (people) και μακροπρόθεσμη κερδοφορία (profit). Σ' αυτό το περιβάλλον, γίνεται αντιληπτό πως οι επιχειρήσεις που θα επιτύχουν τους

συγκεκριμένους στόχους πρώτες και με όσο το δυνατό χαμηλότερο κόστος υλοποίησης των απαιτούμενων κανονιστικών συμμόρφωσης, θα αποκτήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι του ανταγωνισμού.

Μερικές από τις πρώτιστες ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν οι επιχειρήσεις για να συμβάλουν στην επίτευξη της Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (carbon footprint) ώστε να αναδείξουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (17 UN SDGs) ως διαλαμβανόμενα και στην Πράσινη Συμφωνία της Ε.Ε. (EU Green Deal), να συμβάλουν στην ένταξη όλων των κοινωνικών ομάδων, και παράλληλα να εντάξουν τα κριτήρια ESG (Environmental, Social and Governance) στις υποστηρικτικές δράσεις που παρέχουν προς τους πελάτες τους και τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Την ίδια ώρα, είναι φυσικό επακόλουθο να αυξάνεται διαρκώς και ο αριθμός των επενδύσεων οι οποίοι λαμβάνουν σημαντικά υπόψη τους παράγοντες ESG κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα (Responsible Investing). Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που δημιουργούνται διαρκώς Επενδυτικά Οχήματα μακροχρόνιου ορίζοντα τα οποία επενδύουν σε βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες και έργα (Sustainable Development Projects).

## Η βιώσιμη χρηματοδότηση

Σ' όλη αυτή την προσπάθεια, η ΕΕ έχει πρωταγωνιστικό ρόλο αναλαμβάνοντας σημαντικές πρωτοβουλίες και θέτοντας συγκεκριμένους πυλώνες δράσης, αφού

**Μέσω ενός πολύπλοκου δικτύου Κανονισμών και Οδηγιών, η ΕΕ επιχειρεί να ωθήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να συμβάλουν προς την βιωσιμότητα και την επίτευξη των στόχων ESG.**

το Συμβούλιο της ΕΕ έχει υπογραμμίσει την κεντρική σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης για την ΕΕ και τόνισε ότι είναι προς το συμφέρον της ΕΕ (2015) να διατηρήσει τον ρητικό της ρόλο στην υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και των 17 SCGs της. Το Συμβούλιο ζητεί να επιταχυνθεί η εφαρμογή της Ατζέντας του 2030 («τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εσωτερικό επίπεδο, ως ύψιστη προτεραιότητα της ΕΕ, προς όφελος των πολιτών της και για τη διατήρηση της αξιοπιστίας της εντός της Ευρώπης και παγκοσμίως»). Από το 2016 (Paris Agreement) σε συνάρτηση με την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών (UN Agenda 2030), η ΕΕ εξετάζει τρόπους και μεθόδους ενσωμάτωσης (Σχέδιο Δράσης) ζητημάτων αειφόρου ανάπτυξης με αρχικό πλάνο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος (Green Financing) μέσω του πλαισίου χρηματοοικονομικής πολιτικής για την κινητοποίηση μοντέλων χρηματοδότησης δραστηριοτήτων με απώτερο σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη στα Κράτη-Μέλη (Action Plan for Sustainable

Growth). Ένας από τους βασικούς πυλώνες της ΕΕ, μέσω της Βιώσιμης Χρηματοδότησης, είναι η διασφάλιση της ομογενούς Ένωσης Κεφαλαιαγορών (Capital Markets Union - CMU). Ενδεικτικά η πρόσφατη νομοθετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μερική τροποποίηση διαδικασιών εφαρμογής των Κανονισμών για την κεντρική σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης για την ΕΕ και τόνισε ότι είναι προς το συμφέρον της ΕΕ (2015) να διατηρήσει τον ρητικό της ρόλο στην υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και των 17 SCGs της. Το Συμβούλιο ζητεί να επιταχυνθεί η εφαρμογή της Ατζέντας του 2030 («τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εσωτερικό επίπεδο, ως ύψιστη προτεραιότητα της ΕΕ, προς όφελος των πολιτών της και για τη διατήρηση της αξιοπιστίας της εντός της Ευρώπης και παγκοσμίως»). Από το 2016 (Paris Agreement) σε συνάρτηση με την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών (UN Agenda 2030), η ΕΕ εξετάζει τρόπους και μεθόδους ενσωμάτωσης (Σχέδιο Δράσης) ζητημάτων αειφόρου ανάπτυξης με αρχικό πλάνο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος (Green Financing) μέσω του πλαισίου χρηματοοικονομικής πολιτικής για την κινητοποίηση μοντέλων χρηματοδότησης δραστηριοτήτων με απώτερο σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη στα Κράτη-Μέλη (Action Plan for Sustainable

Growth). Ένας από τους βασικούς πυλώνες της ΕΕ, μέσω της Βιώσιμης Χρηματοδότησης, είναι η διασφάλιση της ομογενούς Ένωσης Κεφαλαιαγορών (Capital Markets Union - CMU). Ενδεικτικά η πρόσφατη νομοθετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μερική τροποποίηση διαδικασιών εφαρμογής των Κανονισμών για την κεντρική σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης για την ΕΕ και τόνισε ότι είναι προς το συμφέρον της ΕΕ (2015) να διατηρήσει τον ρητικό της ρόλο στην υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και των 17 SCGs της. Το Συμβούλιο ζητεί να επιταχυνθεί η εφαρμογή της Ατζέντας του 2030 («τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εσωτερικό επίπεδο, ως ύψιστη προτεραιότητα της ΕΕ, προς όφελος των πολιτών της και για τη διατήρηση της αξιοπιστίας της εντός της Ευρώπης και παγκοσμίως»). Από το 2016 (Paris Agreement) σε συνάρτηση με την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών (UN Agenda 2030), η ΕΕ εξετάζει τρόπους και μεθόδους ενσωμάτωσης (Σχέδιο Δράσης) ζητημάτων αειφόρου ανάπτυξης με αρχικό πλάνο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος (Green Financing) μέσω του πλαισίου χρηματοοικονομικής πολιτικής για την κινητοποίηση μοντέλων χρηματοδότησης δραστηριοτήτων με απώτερο σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη στα Κράτη-Μέλη (Action Plan for Sustainable

Μέσω των προτάσεων, η ΕΕ επιδιώκει να υποχρεώσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να εντοπίζουν, να γνωστοποιούν κριτήρια ESG που ακολουθούν και να διαχειρίζονται συστηματικά το πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζουν. Ενδεικτικά αναφέρεται η υποχρέωση για τακτική διεξαγωγή ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων κλιματικών καταστάσεων (climate risk stress tests) τόσο από τις εποπτικές Αρχές (EBA, ESMA) όσο και από τα ίδια τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Ενδεχομένως αν πριν μερικά χρόνια ή ακόμα και πριν μερικούς μήνες κάποιος έλεγε ότι οι κυπριακές τράπεζες θα περνούσαν

από stress test και για θέματα ESG, πολλοί θα γελούσαν. Όμως, είναι ήδη εδώ και εφαρμόζονται, αφού οι ρυθμίσεις της περιόδου 2017-2021, ενσωματώθηκαν και τυγχάνουν ήδη εφαρμογής πλήρως σε όλο το φάσμα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Μπορεί ο στόχος να είναι για ένα χρηματοπιστωτικό τομέα πιο ανθεκτικό, και για να διασφαλιστεί ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα λαμβάνουν υπόψη τα ζητήματα βιωσιμότητας και αειφόρου ανάπτυξης, ωστόσο δεν είναι χωρίς κόστος. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας για υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για μετάβαση σε μια ανταγωνιστική και πράσινη οικονομία.

Επιπρόσθετα, τα τελευταία χρόνια έχουν εκδοθεί σημαντικές αλλά συνάμα και περίπλοκες Οδηγίες και Κανονισμοί που διέπουν τα ζητήματα της Βιώσιμης Χρηματοδότησης. Θα περιοριστούν σε μία ονομαστική αναφορά, ωστόσο, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι κάθε Οδηγία ή Κανονισμός, περιλαμβάνει ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο παζλ υποχρεώσεων που θα πρέπει, για την ορθή εφαρμογή και εκπλήρωση τους, να συνενωθούν με τον πιο αποδοτικό τρόπο μέσω της συνεργασίας των εμπλεκόμενων ομάδων:

- Non-Financial Reporting Directive (NFRD)
- Second Shareholder Rights Directive (SRD II)
- Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)
- Climate Benchmark Regulation (CBR)

- Prudential Legislative Texts (PRA)
- Taxonomy Regulation
- EU Green Bond Standard

Με την ΕΕ να έχει δεσμευτεί μέσω της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) πως το 1/3 του πακέτου ανάκαμψης Next Generation EU του 1,8 τρις. ευρώ θα κατευθυνθεί προς την υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας, παράλληλη επιδίωξη είναι και σημαντικά κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα να ενισχύσουν πρωτίστως την προσπάθεια προς ένα κλιματικά ουδέτερο και αποδοτικό περιβάλλον, με σεβασμό στους φυσικούς πόρους και δίκαιη κατανομή του οικονομικού οφέλους (Social Responsibility).

## Οι προκλήσεις

Οι προκλήσεις που έχουν ενώπιόν τους τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε σχέση με τα θέματα βιωσιμότητας και Αειφόρου Ανάπτυξης είναι τεράστιες. Από τη μία πλευρά πρέπει να τηρούν ενήμερους τους επενδυτές, και από την άλλη οι αποφάσεις και οι πράξεις τους να διέπονται από διαφάνεια (Transparency) για να μην κινδυνεύουν να χαρακτηριστούν με το λεγόμενο «Greenwashing», ότι δηλαδή οι πραγματικές τους δράσεις σε θέματα βιωσιμότητας υστερούν των όσων οι ίδιες προβάλλουν προς τα έξω. Και βέβαια θα πρέπει να αποδείξουν στην πράξη πως χορηγούν δανεισμό για βιώσιμες αναπτύξεις μέσω «πράσινων» δανείων και προϊόντων, ωθώντας ταυτόχρονα και τους πελάτες τους προς την συγκεκριμένη κατεύθυνση.

\* Δικηγόρος, Banking & Financial Services, LLB. LL.M. LPC, CISL, University of Cambridge



# Επιστρέφει η επιλογή του LNG στην Κύπρο

Στην αιζέντια οι σταθερές υποδομές οι οποίες θα λειτουργήσουν συνδυαστικά με τις άλλες επιλογές

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η τριμερής Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ σε επίπεδο Υπουργών Ενέργειας που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Δευτέρα στην Ιερουσαλήμ, μπορεί να χαρακτηριστεί από τις σημαντικές επαφές των τριών χωρών αν ληφθεί υπόψη ότι ήταν η πρώτη μετά τα ενεργειακά ζητήματα που έχουν προκύψει, ελέω ουκρανικής κρίσης. Από τα κυρίαρχα θέματα της ατζέντας, οι ενεργειακές ανάγκες των ευρωπαϊκών χωρών και ο ρόλος της ανατολικής Μεσογείου. Ένα ζήτημα το οποίο βρίσκεται ψηλά στις συζητήσεις της Ε.Ε. στην προσπάθεια να μειωθεί η εξάρτηση των ευρωπαϊκών αγορών από τους ρωσικούς ενεργειακούς πόρους. Κυρίως σε τριμερές επίπεδο, οι υπουργοί Ενέργειας Κύπρου Νατάσα Πηλείδου, Ελλάδας Κώστας Σκρέκας, και Ισραήλ, Καρίν Ελχαράρ, ασχολήθηκαν εκτενώς με τις ενεργειακές προοπτικές της ανατολικής Μεσογείου.

Όπως προκύπτει από τα όσα έγιναν γνωστά μετά το πέρας των επαφών, οι τρεις Υπουργοί έβαλαν στο τραπέζι το σύνολο των επιλογών που υπάρχουν προκειμένου η περιοχή να καλύψει ένα κομμάτι των εισαγωγών ενέργειας από την Ρωσία. Το στίγμα της τριμερούς έδωσε ο έλληνας υπουργός Ενέργειας, Κώστας Σκρέκας, ο οποίος έβαλε στο τραπέζι τη γενική κατεύθυνση που φαίνεται να υπάρχει ανάμεσα στις τρεις χώρες και περιλαμβάνει τον αγωγό EastMed, ένα πλέγμα σταθμών LNG και το ηλεκτρικό καλώδιο EuroAsia Interconnector, επιλογές με μέγιστη σημασία για την περαιτέρω ανάπτυξη της τριμερούς περιφερειακής συνεργασίας. «Η εφαρμογή αυτών

Την προοπτική LNG στην Κύπρο έθεσε ο Υπουργός Ενέργειας της Ελλάδας ως συμπλήρωμα των υποδομών υγροποίησης ΦΑ, που υπάρχουν στην Αίγυπτο και που σε συνδυασμό με τον EastMed θα αναλάβουν τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης.

των προγραμμάτων θα αποβεί προς όφελος των χωρών μας, της ευρύτερης περιοχής και της Ευρώπης, επειδή θα ενισχύσουν περαιτέρω την ενεργειακή ασφάλεια.

Αυτό μπορεί να καταστεί δυνατόν με την διαμόρφωση ενός ενεργειακού διαδρόμου με κατεύθυνση τις ευρωπαϊκές αγορές μέσω της Κύπρου και της Ελλάδας, με τον συνδυασμό υποσταθμών LNG και αγωγών φυσικού αερίου.

## Τερματικό LNG

Η αναφορά του Έλληνα Υπουργού σε σταθμούς υγροποίησης ΦΑ (LNG) ήλθε να ζεστάνει, αυτή τη φορά σε πολιτικό επίπεδο, τη διαχρονική φιλοδοξία της Λευκωσίας για ένα τερματικό επεξεργασίας ΦΑ επί κυπριακού εδάφους. Μια προοπτική που είχε εξασθενήσει μετά την αναβάθμιση του αγωγού EastMed ως της κορυφαίας επιλογής για τη μεταφορά των ενεργειακών ποσοτήτων της περιοχής προς την Ευρώπη. Στο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί από την ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τις κυρώσεις που ακολούθησαν, η Ε.Ε. φαίνεται πως βρίσκεται σε τροχιά αναθεώρησης πολιτικών της επιλογών όσον αφορά τους ενεργειακούς διαδρόμους σε μια προσπάθεια τροφοδοσίας της Ευρώπης με τα 20 δισ. κ.μ. αερίου της ανατολικής Μεσογείου. Αυτό που είναι αξιοσημείωτο είναι πως εκτός από το LNG το οποίο υπήρχε ως επιλογή, κυρίως από τις υποδομές της Αιγύπτου, στη σκακιέρα επιστρέφει

ο EastMed, έργο που δέχθηκε πλήγμα από την τοποθέτηση των ΗΠΑ αλλά και οι τερματικές υποδομές στην Κύπρο. Οι τοποθετήσεις που έγιναν στην Ιερουσαλήμ αναμφίβολα θεωρούνται ενισχυτικές για τις όποιες προοπτικές ενός LNG στην Κύπρο, η κατασκευή του οποίου θα εξαρτηθεί από τις ποσότητες ΦΑ που θα εντοπισθούν στην κυπριακή ΑΟΖ και από τις εταιρείες οι οποίες θα κληθούν να αναπτύξουν μια πολύπλοκη και πολυδάπανη επένδυση.

## Ο σχεδιασμός

Όπως προκύπτει από τις δημόσιες τοποθετήσεις, η ελληνική και κυπριακή πλευρά επιδιώκουν να έχουν ενεργό ρόλο και συμμετοχή στις λύσεις που θα δοθούν για τη μεταφορά των ποσοτήτων ΦΑ στην Ευρώπη. Λύσεις οι οποίες δεν θα παρακάμπτουν την Κύπρο και την Ελλάδα. Στο πνεύμα αυτό η ελληνική και κυπριακή πλευρά επιδιώκουν να εξασφαλίσουν τη στήριξη της Ε.Ε. όπως έγινε με το ηλεκτρικό καλώδιο EuroAsia Interconnector, το οποίο εξασφάλισε 650 εκατ.



Το σύνολο των επιλογών που υπάρχουν για τη μεταφορά των ποσοτήτων ΦΑ της ανατολικής Μεσογείου στην Ευρώπη έβαλε στο τραπέζι η τριμερής συνάντηση στην Ιερουσαλήμ.

ευρώ ως χρηματοδότηση, εξέλιξη που θα επιταχύνει την υλοποίηση του έργου. Ο Υπουργός Ενέργειας της Ελλάδας ανέφερε πως κατά την τριμερή συνάντηση εξετάστηκε τόσο ο EastMed

όσο και το ενδεχόμενο μεταφοράς LNG από την Ανατολική Μεσόγειο στις ευρωπαϊκές αγορές, με την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων της Αιγύπτου και την κατασκευή νέου σταθμού LNG

στην Κύπρο. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ» των Αθηνών, την δημιουργία LNG στην Κύπρο έθεσε στη συνάντηση η εταιρεία Energean, ελλαδικών συμφερόντων, η οποία αναπτύσσει στο Ισραήλ τα κοιτάσματα Karis και Tanin με τη συμμετοχή της εταιρείας Vitol, η οποία έχει έναν πλωτό σταθμό υγροποίησης που θα είναι ελεύθερος από το 2026. Η πρόταση δεν είναι ανταγωνιστική του EastMed, αναφέρουν κυβερνητικές πηγές στην Αθήνα με τις τρεις χώρες να συμφωνούν να την εξετάσουν.

## Το έργο

Ενισχυτικό των πολιτικών προθέσεων έτσι όπως αυτές καθορίστηκαν στην Ιερουσαλήμ είναι και οι σχεδιασμοί της κοινοπραξίας ExxonMobil-Qatar Petroleum, η οποία έχει εντοπίσει κοιτάσματα ΦΑ στο τεμάχιο 10 και ετοιμάζεται για σεισμικές έρευνες, εντός του 2022, στο τεμάχιο 5 το οποίο της παραχωρήθηκε τελευταία. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ», η ExxonMobil παρουσιάζεται με τα σημερινά δεδομένα ως η εταιρεία που μπορεί να κάνει πράξη ένα τερματικό επί κυπριακού εδάφους.

Σύμφωνα και με παλαιότερο ρεπορτάζ της «Κ», δύο είναι οι αρχικοί προανατολισμοί που υπάρχουν: Το τερματικό επεξεργασίας φυσικού αερίου επί κυπριακού εδάφους, ή ο αγωγός μεταφοράς φυσικού αερίου προς τα τερματικά της Αιγύπτου.

Για την πρώτη περίπτωση οι ποσότητες που έχουν εντοπιστεί μέχρι σήμερα δεν υποστηρίζουν την ανέγερση σταθερών υποδομών. Αυτό το οποίο λέγεται συνεχώς είναι η ανάγκη ανακάλυψης και άλλων ποσοτήτων, που σε συνδυασμό με άλλα κοιτάσματα της περιοχής θα στηρίξουν μια τέτοια επένδυση.

## Επιτακτική ανάγκη η λήψη άμεσων αποφάσεων

Ένα άλλο στοιχείο που έχει ενδιαφέρον είναι η χρονική συγκυρία και η ανάγκη λήψης άμεσων αποφάσεων όπως επισήμανε η Υπουργός Ενέργειας του Ισραήλ. «Πρέπει να πάρουμε αποφάσεις και όχι να συζητάμε», τόνισε χαρακτηριστικά, αναδεικνύοντας τη σημασία της συνεργασίας των τριών χωρών στον τομέα της ενέργειας για την ασφάλεια της περιοχής. Στις πολλές εναλλακτικές μεταφοράς των κοιτασμάτων που έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο του EastMed Gas Forum αναφέρθηκε η υπουργός Ενέργειας, Νατάσα Πηλείδου, οι οποίες όπως είπε, δεδομένης των εξελίξεων, είναι πολύ πιο ενδιαφέρουσες για τη διεθνή κοινότητα και «είμαστε έτοιμοι να τις παρουσιάσουμε στην Ε.Ε. για να έχουμε έναν οδικό χάρτη για την υλοποίησή τους».

# Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

Τώρα, κάνοντας τις καθημερινές σου αγορές με την **AEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκεντρώνεις μίλια** για ταξίδια και απολαμβάνεις μοναδικά προνόμια.

Απόκτησε την κάρτα που σε ταξιδεύει μέχρι 31/12, **επωφελέσου δωρεάν συνδρομής** για 6 μήνες και ξεκίνα τα ταξίδια.

bankofcyprus.com.cy  
800 00 800



Τράπεζα Κύπρου



ΑΡΘΡΟ / Του ΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

## Προτάσεις ΕΤΕΚ για την ενεργειακή πολιτική της Κύπρου

Καθώς η Ευρώπη καλείται να λύσει τον γρίφο για τον εφοδιασμό της με Φυσικό Αέριο (ΦΑ) σε σχέση με τον Ρωσο-ουκρανικό πόλεμο, η Κύπρος χάνει από τα χέρια της άλλη μια χρυσή ευκαιρία που της άνοιξε το παγκόσμιο σκηνικό.

Η ανικανότητα, των τελευταίων 20 χρόνων, εκμετάλλευστης των κοιτασμάτων Φυσικού Αερίου που εντοπίστηκαν στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) της Κύπρου, είτε με συνεταρισμούς με γειτονικές χώρες είτε με αυτόνομη επενδυματοποίηση, μας αφήνουν απλούς θεατές στα τεκταινόμενα, που υπό άλλες συνθήκες θα μας όριζαν ως ενεργειακούς πρωταγωνιστές. Την ίδια ώρα η Κυπριακή Δημοκρατία συνεχίζει να είναι και ένας από τους πλέον ουραγούς παίκτες στην Ευρώπη ως προς τη γενική ενεργειακή πολιτική της και στην προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ).

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ), θέτοντας τον τομέα της Ενεργειακής Πολιτικής της Κύπρου ως ένα εκ των βασικότερων πυλώνων

της στρατηγικής του για την τριετία 2020-2023, εκπόνησε ειδική επιστημονική μελέτη από ομάδα εργασίας που απάρτιζαν μέλη του που ειδικεύονται στο θέμα. Τα αποτελέσματα της μελέτης ανέδειξαν ότι ο βραδύς ρυθμός υλοποιήσις των έργων ΑΠΕ οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στα θεσμικά, τεχνικά και διοικητικά προβλήματα που συνεχίζουν να παρεμβάλλουν σοβαρά εμπόδια στην ταχύρρυθμη ανάπτυξη των ΑΠΕ, και ειδικότερα στις πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης.

Όπως κατέδειξε η έρευνα του ΕΤΕΚ, παρόλο που οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεσμεύονταν να εκπληρώσουν φιλόδοξους στόχους σχετικά με την ενέργεια γενικότερα (π.χ. χρήση ΦΑ μέχρι το 2009, 13% χρήση ΑΠΕ το 2020 κοκ) λόγω διάφορων πιέσεων (πολιτικών ή μη) γίνονταν εκπτώσεις με την πρόφαση ότι οι αποκλίσεις είναι μικρές και θα επιτευχθούν εν τέλει οι στόχοι. Στο παραπάνω όμως γίνεται αντιληπτό ότι οι στόχοι που τέθηκαν, οι οποίοι αποτελούν δέσμευση

## Τα αποτελέσματα επιστημονικής μελέτης από ομάδα εργασίας του Επιμελητηρίου.

έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), δεν μπορούν να επιτευχθούν.

Η εφαρμογή μιας επιτυχημένης ενεργειακής πολιτικής είναι πολυδιάστατη και απαιτεί πάνω απ' όλα αναλυτική αποτύπωση της κατάστασης και ορθολογική στοχοθέτηση, ευλαβική προσήλωση στους στόχους και συνεπής τήρηση των διαδικασιών που οδηγούν στην επίτευξη των στόχων. Ακολουθώντας την πολιτική που έχει συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ στα πλαίσια της υιοθέτησης του Εθνικού Σχεδίου Διακυβέρνησης για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΔΕΚ), της Πράσινης Συμφωνίας και των προηγούμενων στρατηγικών, η επίτευξη των στόχων του 2030

είναι ρεαλιστική αφού οι τεχνολογίες που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων μέχρι το 2030 είναι ήδη διαθέσιμες.

Οι ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες έχουν, σε αρκετές περιπτώσεις, υψηλό αρχικό κόστος που αποτρέπει την αποδοχή τους από την αγορά. Απαιτείται λοιπόν διττή προσέγγιση: αφενός, ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας για τη μείωση του κόστους και την αύξηση της απόδοσης και, αφετέρου παροχή μέτρων ενίσχυσης για τη δημιουργία επιχειρηματικών ευκαιριών, την τόνωση της ανάπτυξης των τεχνολογικών φραγμών που αποθαρρύνουν την καινοτομία και την εξάπλωση αποτελεσματικών τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην αγορά.

Στη διαμόρφωση της στρατηγικής για το ενεργειακό μέλλον της Κύπρου θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη τις υποχρεώσεις μας που απορρέουν από το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Σχέδιο Ενεργει-

ακών Τεχνολογιών (Σχέδιο SET). Ειδικότερα θα πρέπει να μετατρέψουμε τις εθνικές υποχρεώσεις σε εθνικούς στόχους με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων: «Τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν το μερίδιο που τους ανήκει για να επιτευχθούν οι στόχοι του 55% που συμφωνήθηκαν για το 2030 και να εντάξουν τα ενεργειακά τους συστήματα σε πορεία για την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το 2050.

Οι δράσεις των κρατών μελών πρέπει να αποσκοπούν στην αύξηση των επενδύσεων, να στέλλουν σαφή μηνύματα στην αγορά να μειώσει τους κινδύνους και να ωθούν τη βιομηχανία να αναπτύξει περισσότερο αειφόρες τεχνολογίες. Τα φορολογικά κίνητρα και τα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα, όπως λόγω χάρη το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση της ερευνητικής βάσης, την κλιμάκωση της ικανότητας καινοτομίας, την προώθηση της αριστείας και την αύξηση των ανθρωπίνων πόρων που

διαθέτει ο τομέας. Θετικά θα μπορούσαν επίσης να επιδράσουν η ενίσχυση της υλοποίησης, της παρακολούθησης και της ανασκόπησης των εθνικών προγραμμάτων και μέτρων, καθώς και η επιδίωξη καλύτερης συνοχής και η ευθυγράμμιση με άλλες προσπάθειες των κρατών μελών και της Κοινότητας».

Η έρευνα του ΕΤΕΚ συμπεραίνει ότι η κατάρθρωση μιας μακροπρόθεσμης ενεργειακής πολιτικής η οποία είναι βασισμένη στο σύνθετο σενάριο το οποίο θεωρεί ότι κεντρικό ρόλο στο ενεργειακό ισοζύγιο έχουν τα συμβατικά καύσιμα και δεν υπολογίζει τις τεχνολογικές εξελίξεις, τις τάσεις και τα απανταχού μηνύματα τα οποία θεωρούν τις ΑΠΕ πρωταγωνιστή και όχι κομπάρσο κατά την μεθεπόμενη δεκαετία, ως επίσης και τις δράσεις για Εξοικονόμηση Ενέργειας, ΕΞΕ, είναι καταδικασμένη στην αποτυχία!

Ο Ντίνος Νικολαΐδης είναι Dipl.Ing, Msc Μηχανολόγος μηχανικός, Euclng, Μέλος Γενικού Συμβουλίου ΕΤΕΚ



# Στα 2,3 δισ. έπρεσαν τα ΜΕΔ των τραπεζών της Κύπρου

*Το βάρος πέφτει στις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, που καλούνται να εξυγιάνουν τον όγκο των δανείων που ανέλαβαν*

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

**Στα 2,3 δισεκατομμύρια** ευρώ ανέρχονται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια πλέον στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα μετά και την πράξη της Ελληνικής Τράπεζας με την Pimco για την πώληση προβληματικών δανείων ύψους 720 εκατομμυρίων ευρώ. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στα τέλη Δεκεμβρίου 2021 ανέχονταν στα 3 δισεκατομμύρια ευρώ, όπως αναφέρει στα τε-

**Η Ελληνική Τράπεζα επιτέλους κατάφερε να κάνει την πολυπόθητη μεγάλη πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων της.**

λευταία της δημοσιευμένα αποτελέσματα η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Η πρόοδος που επέδειξαν οι κυπριακές τράπεζες είναι μεγάλη. Ωστόσο, χρειάστηκαν ακριβώς δέκα χρόνια για να αποτινάξουν από πάνω τους το υψηλό ποσοστό των 28 και πλέον δισεκατομμυρίων ευρώ προβληματικών δανείων. Το βάρος πέφτει πλέον στις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, που καλούνται να εξυγιάνουν αυτό τον όγκο των δανείων που ανέλαβαν και να τα βγάλουν από την κυπριακή οικονομία. Όπως κατέγραψε εξάλλου το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, κατά την τελευταία του μεταμνημονιακή αξιολόγηση που ο-

λοκληρώθηκε στα τέλη Μαρτίου, οι τράπεζες να μην έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην εκφόρτωση των ΜΕΔ, αλλά η επίλυσή τους, που πλέον υπάρχουν κυρίως σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων (CAC) και στην κρατική εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ), είναι αργή. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η επίλυση των ΜΕΔ αυτών που αποκτήθηκαν από τις εταιρείες απαιτεί πιο δυναμική εφαρμογή των υφιστάμενων εργαλείων αντιμετώπισης των ΜΕΔ. Ένα αποτελεσματικό πλαίσιο εκποιήσεων κατά το ΔΝΤ παραμένει κρίσιμο για την αντιμετώπιση στρατηγικών κακοπληρωτών και την παροχή κινήτρων στους δανειολήπτες να συμπετάσσουν σε αναδιαρθρώσεις. Η αποδυνάμωση του πλαισίου θα παρεμποδίζε την επίλυση των ΜΕΔ και θα δημιουργούσε κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και, στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τυχόν αβεβαιότητες που προκύπτουν από την εφαρμογή των τροποποιήσεων του 2019 του Νόμου των εκποιήσεων. Την ίδια ώρα, επισήμανε πως περαιτέρω βελτιώσεις στο εργασιακό περιβάλλον για τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων (CAC), συμπεριλαμβανομένων της πρόσβασής τους στη βάση δεδομένων του κτηματολογίου, είναι επίσης σημαντικές για την αποτελεσματική άσκηση των ΜΕΔ, ενώ η εποπτεία τους θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύεται.

Πλέον, καμία τράπεζα δεν έχει μεγάλο όγκο προβληματικών δανείων και ενδεχομένως να σταματήσουμε να βλέπουμε διαδικασίες πώλησης δανείων. Οι εταιρείες



**Πλέον**, καμία τράπεζα δεν έχει μεγάλο όγκο προβληματικών δανείων και ενδεχομένως να σταματήσουμε να βλέπουμε διαδικασίες πώλησης δανείων.

εξαγοράς πιστώσεων ασχολούνται μόνο με μεγάλα πακέτα μη εξυπηρετούμενων δανείων και όσες προσέγγισαν την Κύπρο, θα παραμείνουν και δεν θα έρθουν πιθανότατα άλλες. Ήρθε η Apollo Global Management που αγόρασε 2,8 δισ. προβληματικών δανείων της Τράπεζας Κύπρου. Ήρθε η Pimco, που αγόρασε δύο προβληματικά πακέτα δανείων της Τράπεζας Κύπρου και ένα από την Ελληνική Τράπεζα. Τα δύο της Τράπεζας Κύπρου ήταν περίπου 2 δισ. και αυτός της Ελληνικής Τράπεζας των 720 εκ. βγάζει περίπου ένα άθροισμα αντίστοιχο του χαρτοφυλακίου που αγόρασε η Pimco. Η Cerberus Capital αγόρασε προσφάτως 2,4 δισ. προβληματικών δανείων από την Alpha Bank, είδαμε την Bain Capital να αγοράζει 300 εκατ. περίπου προβληματικών δανείων από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου), ενώ σε μικρές αγορές είχε προχωρήσει και η b2Kapital. Το άλλο μεγάλο όνομα της Altamira – doValue που δραστηριοποιείται στο νησί δεν έχει αγοράσει δάνεια,

έχει αναλάβει ωστόσο μεγάλο όγκο εξυπηρετήσής τους, όπως τα δάνεια που έχει η ΚΕΔΙΠΕΣ και τα δάνεια της Bain. Όπως έγραψε ξανά η «Κ», θα αναλάβει και τα δάνεια που απέκτησε η Cerberus Capital από την Alpha Bank.

**Η συναλλαγή της Ελληνικής**

Η Ελληνική Τράπεζα επιτέλους κατάφερε να κάνει την πολυπόθητη μεγάλη πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων της. Αν και πρώτη στις πωλήσεις στην Κύπρο, αφού είχε πωλήσει 144 εκατ. ευρώ ΜΕΔ στην B2Kapital αρχές του 2018, έκτοτε δεν κατάφερε να κάνει πράξη. Πριν την πανδημία, το Μάρτιο ήταν πολύ κοντά να πωλήσει 1,5 δισ. δανείων με απευθείας ανάθεση στην Pimco, ωστόσο εκείνο το εγχείρημα σταμάτησε. Η Pimco εντέλει έγινε ο αποδέκτης των προβληματικών δανείων της Ελληνικής Τράπεζας, εκτός από μέτοχός της κατά 17,3%. Η συμφωνία πακέτο περιλαμβάνει την τιλοποίηση ΜΕΔ ύψους περίπου 1,32 δισ. ευρώ και

την πώληση της πλατφόρμας της Τράπεζας, APS Debt Servicer, στην Oxalis Holding S.A.R.L., την οποία οντότητα διαχειρίζεται και συμβουλευεί η Pacific Investment Management Company LLC. Η Συναλλαγή αποτελείται από τη μεταφορά του Χαρτοφυλακίου Starlight σε Κυπριακή Εταιρεία Εξαγοράς Πιστώσεων και τη μετέπειτα πώληση του 100% των μετοχών της εταιρείας αυτής στην Oxalis. Την τιλοποίηση του Χαρτοφυλακίου Starlight και την έκδοση ομολογιών υψηλής, μεσαίας και χαμηλής εξοφλητικής προτεραιότητας. Την απόκτηση από την Oxalis του 95% των Ομολογιών Μεσαίας (Mezzanine) και Χαμηλής (Junior) εξοφλητικής προτεραιότητας της τιλοποίησης του Χαρτοφυλακίου Starlight. Την απόκτηση από την Oxalis του 33,3% των Ομολογιών Υψηλής (Senior) εξοφλητικής προτεραιότητας της τιλοποίησης του Χαρτοφυλακίου Starlight. Η Τράπεζα θα κρατήσει το 66,7% των Ομολογιών Υψηλής (Senior) εξοφλητικής προτεραιότητας και

το 5% των Ομολογιών Μεσαίας (Mezzanine) και Χαμηλής (Junior) εξοφλητικής προτεραιότητας. Πρόσθετα, η συναλλαγή εμπεριέχει την πώληση του 100% των μετοχών της APS Debt Servicer στην Themis Portfolio Management Ltd («Themis»), μία Κυπριακή εταιρεία διαχείρισης και ανάκτησης χρεών και διαχείρισης ακινήτων, που ανήκει σε ταμεία που διαχειρίζεται η PIMCO. Τέλος, την υπογραφή μακροπρόθεσμης αποκλειστικής συμφωνίας για τη διαχείριση του εναπομεινάντος χαρτοφυλακίου ΜΕΔ της Ελληνικής Τράπεζας καθώς και των μελλοντικών προβληματικών δανείων που μπορεί να προκύψουν.

Η Συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2022 και υποκειται σε όλες τις εγκρίσεις και συνααινέσεις από εποπτικές αρχές καθώς και τις αρχές ανταγωνισμού. Η Συναλλαγή είναι με βάση την αρχή ίσων αποστάσεων (arm's length) και είναι το αποτέλεσμα ανταγωνιστικής διαδικασίας δύο φάσεων.

## Κορυφαίος αποδέκτης της χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων η Κύπρος

*Ο Werner Hoyer, Πρόεδρος της ΕΤΕπ, επισκέφθηκε το νησί για να συζητήσει πρόσφατες και μελλοντικές επενδύσεις*

**Η Κύπρος** παραμένει ο μεγαλύτερος κατά κεφαλήν αποδέκτης της στήριξης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) από οποιαδήποτε χώρα στην Ευρώπη, με τη συνολική έκθεση της ΕΤΕπ να ανέρχεται σε 2,7 δισεκατομμύρια ευρώ, ή 13% του ΑΕΠ της χώρας. Η νέα χρηματοδότηση του Ομίλου ΕΤΕπ για επενδύσεις προτεραιότητας στην Κύπρο πέρυσι ανήλθε σε 303 εκατ. ευρώ, αύξηση 24% σε σχέση με το 2020. Σε αυτή περιλαμβάνεται η μεγαλύτερη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) που σημειώθηκε ποτέ στην Κύπρο με στόχο την ενίσχυση της χρηματοδότησης για την οικονομική ανθεκτικότητα έναντι του COVID. Η υποστήριξη της ΕΤΕπ στην Κύπρο το 2021 αντιπροσώπευε επίσης την τέταρτη μεγαλύτερη υποστήριξη για έργα μετασχηματισμού στα 40 χρόνια συμμετοχής του Ομίλου ΕΤΕπ στη χώρα.

Σύμφωνα με δελτίο τύπου της ΕΤΕπ, πέρυσι η ΕΤΕπ και το ΕΤαΕ παρέικαν 170 εκατομμύρια ευρώ νέας στοχευμένης χρηματοδότησης επιχειρήσεων για τη στήριξη επενδύσεων από κυπριακές εταιρείες σε δύσκολες περιόδους. Σε αυτή περιλαμβάνεται στήριξη ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ από την ΕΤΕπ για τοπικές ΜΜΕ και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης, στο πλαίσιο του δεύτερου Κυπριακού Επιχειρηματικού Προγράμματος που ακολούθησε την επιτυχή υλοποίηση του πρώτου πακέτου. Το 2021 καταγράφηκε η μεγαλύτερη συμμετοχή που σημειώθηκε ποτέ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων στην Κύπρο. Οι νέες επενδύσεις κυπριακών εταιρειών θα επωφεληθούν από τη νέα χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων ύψους 70 εκατ. ευρώ την οποία θα διαχειρίζονται η Ελληνική Τράπεζα και η Eurobank Κύπρου.

Το 2021 κορυγήθηκε επίσης η μεγαλύτερη υποστήριξη της ΕΤΕπ για επενδύσεις στον τομέα των μεταφορών στην Κύπρο. Η νέα χρηματοδότηση που συμφωνήθηκε πέρυσι θα επιταχύνει την ανάπτυξη καμερών οδικής ασφάλειας σε σημεία ατυχημάτων σε όλη τη χώρα και θα επιτρέψει τη βελτίωση των δρόμων στη Λευκωσία, τη Λεμεσό, την Πάφο και το Βασιλικό.

**Επενδύσεις σε τεχνολογία**

Πέρυσι η ΕΤΕπ συμφώνησε να υποστηρίξει την έρευνα και την ανάπτυξη και τις επενδύσεις επιχειρηματικής επέκτασης από την Hellas Direct μέσω της πρώτης χρηματοδότησης επιχειρηματικού χρέους που παρέχει η ΕΤΕπ σε κυπριακή επιχείρηση. Η νέα επένδυση χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (fintech) θα επεκτείνει την παροχή



**Μέσα** στους επόμενους μήνες, η ΕΤΕπ αναμένεται να επιβεβαιώσει νέες πρωτοβουλίες ιδιωτικής χρηματοδότησης από κοινού με Κύπριους τραπεζικούς εταίρους.

ασφαλιστικών υπηρεσιών με γνώμονα την τεχνολογία σε όλη την περιοχή και θα προσαρμόσει τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στην μετά τον Covid εποχή.

Μέσα στους επόμενους μήνες, η ΕΤΕπ αναμένεται να επιβεβαιώσει νέες πρωτοβουλίες ιδιωτικής χρηματοδότησης από κοινού με Κύπριους τραπεζικούς εταίρους στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας επιμερισμού κινδύνου του Κυπριακού Ταμείου Επιχειρηματικότητας. Η ΕΤΕπ επίσης οριοθετεί αυτό το διάστημα τις λεπτομέρειες της στήριξης

**Το 2021 κορυγήθηκε η μεγαλύτερη υποστήριξη της ΕΤΕπ για επενδύσεις στον τομέα των μεταφορών στην Κύπρο.**

προς επενδύσεις για αστικά έργα και έργα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Ο Werner Hoyer, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), επισκέφθηκε την Κύπρο για να συζητήσει τις πρόσφατες αλλά και τις μελλοντικές επενδύσεις στη χώρα και να διαπιστώσει πώς η ΕΤΕπ βοηθά τις κυπριακές εταιρείες να ξεπεράσουν τις επιχειρηματικές προκλήσεις που σχετίζονται με την πανδημία του COVID-19, και τον τρόπο με τον οποίον συμβάλλει στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στη χώρα.

**ΑΡΘΡΟ** / Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥΛΑ

## Digital, όχι απλά Online

**Όσο η τεχνολογία** προχωράει, τόσο προχωράει και οι έννοιες που τη συνοδεύουν ώστε να μπορούμε να κατανοήσουμε πιο εύκολα προϊόντα και υπηρεσίες. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το κάνουμε πάντα σωστά. Πολλές φορές χρησιμοποιούμε λανθασμένα τους όρους δημιουργώντας σύγχυση στους γύρω μας και στους εαυτούς μας. Ακόμα και στον τραπεζικό τομέα συμβαίνει αυτό, όταν όλο και περισσότερο ακούμε να χρησιμοποιείται ο όρος digital banking αντί για online banking. Κάποιες φορές γίνεται εσκεμμένα από τους ίδιους τους οργανισμούς με σκοπό να δείξουν ότι είναι τεχνολογικά εξελιγμένοι και κάποιες άλλες γίνεται απλά από λάθος. As δούμε όμως τι σημαίνει ο κάθε ένας όρος. Το digital banking είναι η συνολική ψηφιοποίηση των παραδοσιακών τραπεζικών εργασιών. Όταν δηλαδή οι υπηρεσίες και τα προϊόντα μιας τράπεζας συμπεριλαμβανομένων επιταγών, δελτίων πληρωμών και εγχειριδίων για παράδειγμα δεν προσφέρονται σε χαρτί αλλά μόνο ψηφιακά. Με απλά λόγια το digital banking είναι η συνολική ψηφιοποιημένη δραστηριότητα μιας τράπεζας και των πελατών της.

Το online banking από την άλλη είναι ο τρόπος με τον οποίο διεξάγουμε τραπεζικές εργασίες στο διαδίκτυο και αυτό περιλαμβάνει τα μεταφέρουμε χρήματα από ένα λογαριασμό σε έναν άλλο λογαριασμό, να βλέπουμε τα υπόλοιπα που έχουμε όπως και να κάνουμε αίτηση για κάποιο δάνειο που μπορεί να χρειάζομαστε. Βλέπουμε λοιπόν να υπάρχουν σοβαρές διαφορές ανάμεσα στους δυο όρους με αποτέλεσμα χρησιμοποιώντας τους λανθασμένα να στέλνουμε και ένα παραπλανητικό μήνυμα.

Στέλνοντας αυτό το παραπλανητικό μήνυμα εφροσυαζόμαστε θεωρώντας ότι έχουμε περάσει ήδη στην ψηφιακή εποχή, πράγμα που δεν είναι ακριβώς αληθές. Για να μπορέσουμε να το πετύχουμε θα πρέπει πρώτα να καταλάβουμε τι κάνουμε και τι δεν κάνουμε ώστε στη συνέχεια να σχεδιάσουμε συστήματα τα οποία θα βοηθήσουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών περιορίζοντας δραματικά τη γραφειοκρατία. Το digital banking είναι ένα σημαντικό κομμάτι της ψηφιακής μετάβασης του κράτους αφού σχεδόν όλες οι δραστηριότητες είναι συνδεδεμένες με το τραπεζικό σύστημα με τον έναν ή τον άλλο τρόπο.

Ο κ. Γιάννης Γεωργιούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.



ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

# ΓΑΣΤΡΟΝÓΜΟΣ

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE  
[WWW.GASTRONOMOS.COM.CY](http://WWW.GASTRONOMOS.COM.CY)

## ΠΑΣΧΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Από την Άνδρο, την Κρήτη μέχρι την Κύπρο στρώνουμε τραπέζι  
στην ύπαιθρο με σουβλιστά, αντικριστά, πίτες και γλυκά.



ΚΥΡΙΑΚΗ **17/04** ΜΕ ΤΗΝ  Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ





**Μέρες του 1990**

**Βλέποντας** τη ρωσική οικονομία να πλήττεται από τις κυρώσεις και να εγκαταλείπεται από τις δυτικές επιχειρήσεις, ο Ε-βγένι Γκοντμάχερ, πρώην κυβερνητικό στέλεχος και εξέχων οικονομολόγος της Ρωσίας, τόνισε πως «η κατάσταση θυμίζει τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν άρχισε η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και έκλειναν οι βιομηχανίες».



**Αποδυναμωμένη**

«**Δεν υπάρχει** αμφιβολία ότι οι κυρώσεις έχουν αποδυναμώσει τη ρωσική οικονομία», σχολίασε ο Πάτρικ Χάνοκαν, υψηλόβαθμο στέλεχος του Ινστιτούτου Πέτερσον στην Ουάσιγκτον, ο οποίος, ωστόσο, υπογράμμισε με έμφαση πως «οι κυρώσεις δεν κατορθώνουν να πλήξουν καίρια τη ρωσική οικονομία όσο δεν διακόπουν τις εισροές εσόδων στα ταμεία της Ρωσίας από τις εξαγωγές της».

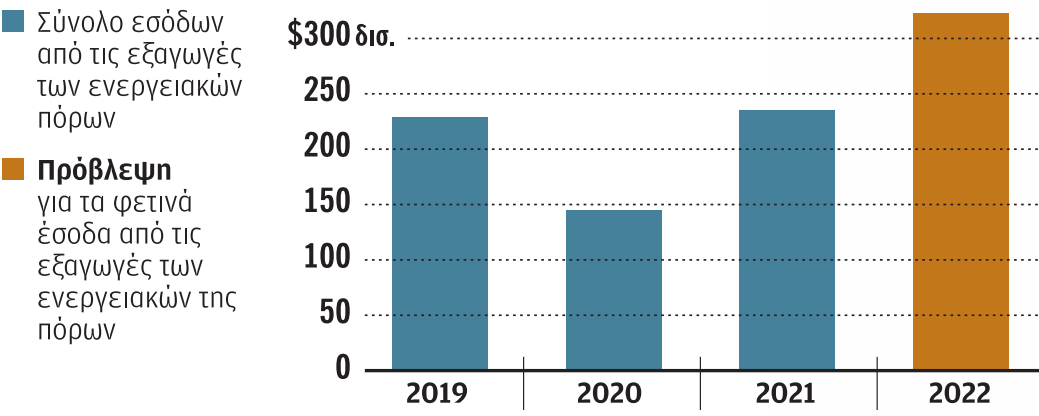


**Η εκτίμηση**

**Οι Ελίνα** Ριμπάκοβα και Μπέ-ντζαμιν Χίλγκεντσνκ, οικονομολόγοι του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου (IIF), επιμένουν πως «φαιίνεται όλο και περισσότερο απίθανο να διατηρήσουν για πολύ καιρό την ίδια απροθυμία σε ό,τι αφορά το εμπόργκο στην ενέργεια της Ρωσίας, αν προκύψουν κι άλλο στοιχεία για εγκλήματα πολέμου από τη ρωσική πλευρά».

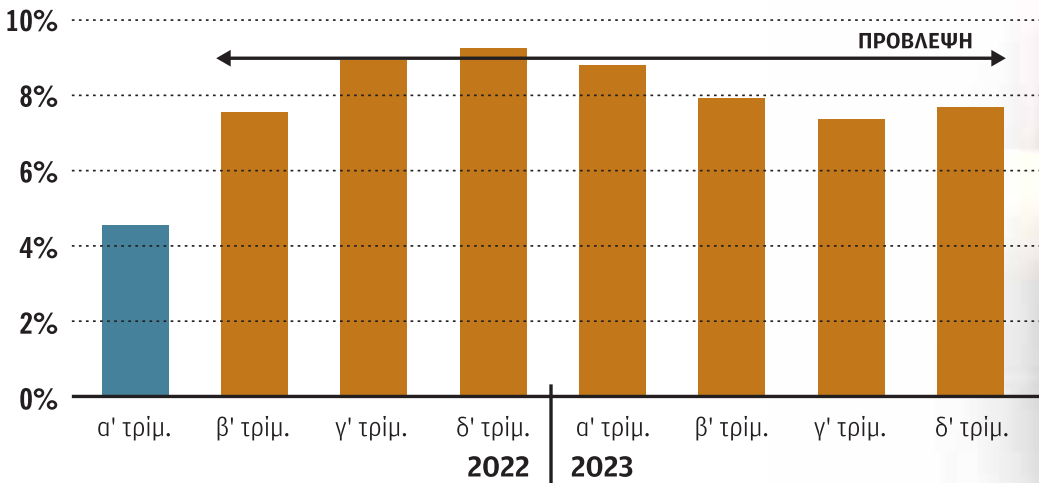
Φέτος θα αυξηθούν τα έσοδα της Ρωσίας από το πετρέλαιο...

(τα έσοδα υπολογίστηκαν βάσει των υφιστάμενων τιμών)



Τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές φυσικού αερίου και πετρελαίου αναμένεται να είναι αυξημένα φέτος καθώς έχουν εκτοξευθεί οι τιμές των υδρογονανθράκων. Οι κυρώσεις που της έχουν επιβάλει, όμως, ΗΠΑ και Ε.Ε. προβλέπεται να πλήξουν την οικονομία της και να οδηγήσουν σε αύξηση της ανεργίας.

...αλλά και η ανεργία, λόγω των κυρώσεων



ΠΗΓΕΣ: Bloomberg Economics, Bloomberg Survey

Βαρύ το τίμημα του πολέμου για τη Ρωσία

Τελει υπό τεχνητή χρεοκοπία, οδεύει προς βαθιά ύφεση, αναμένεται εκτόξευση πληθωρισμού

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

**Την ώρα** που οι Ευρωπαίοι ηγέτες προβληματίζονται όλο και εντονότερα για το κατά πόσον μπορούν, θέλουν ή οφείλουν να συμπεριλάβουν τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες σε ένα νέο κύμα κυρώσεων κατά της Ρωσίας, το ερώτημα «πότε θα λήξει αυτός ο φρικαστικός πόλεμος» γίνεται όλο και περισσότερο αγωνιώδες για όλο και περισσότερους απλούς πολίτες των χωρών τους. Συνοδεύεται, όμως, ίσως για πολύ λιγότερους αλλά πολύ πιο ενημερωμένους, από ένα λιγότερο αγωνιώδες αλλά εξίσου σημαντικό ερώτημα. Πόσο αποτελεσματικός μπορεί να είναι αυτός ο οικονομικός πόλεμος, ο καταγιγισμός από κυρώσεις και ε-

μπόδια κάθε φύσης, που στόχο έχουν να παραλύσουν κάθε οικονομική δραστηριότητα της Ρωσίας, να της στερήσουν τα έσοδα της και τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα και εν κατακλείδι να πειθαναγκάσουν τη Μόσχα σε ειρήνευση και υποχώρηση. Αν και είναι πολύ νωρίς ακόμα για να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα, οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών τείνουν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα πως το οικονομικό τίμημα της εισβολής στην Ουκρανία θα είναι όντως βαρύ για τη Ρωσία. Η ρωσική οικονομία, η 11η οικονομία στον κόσμο, που προ του πολέμου αναμενόταν να σημειώσει ανάπτυξη τουλάχιστον γύρω στο 3% φέτος και ενδεχομένως και 4%, τελεί τις τελευταίες μέρες υπό τεχνητή χρεοκοπία.

Οικονομικοί αναλυτές μιλούν για απώλεια όσων πέτυχε τα τελευταία 30 χρόνια.

Παράλληλα πυκνώνουν οι εκτιμήσεις πως οδεύει προς ύφεση, που κατά πολλούς –μεταξύ των οποίων και το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF)– θα είναι διπλή, με το ΑΕΠ της να μειώνεται από 10% έως και 15%. Οικονομικοί αναλυτές κάθε ιδεολογικής κατεύθυνσης προειδοποιούν πως το αποτέλεσμα θα είναι να διαγραφεί η Ρωσία όση οικονομική ανάπτυξη συγκέντρωσε τα τελευταία 15 χρόνια, ενώ

άλλοι φτάνουν στο σημείο να μιλούν για απώλεια όσων πέτυχε τα τελευταία 30 χρόνια. Προεξοφλούν επίσης πως ο πληθωρισμός στη Ρωσία θα εκτοξευθεί στο 20%, βυθίζοντας για μια ακόμη φορά σε ένδεια τον ρωσικό λαό. Η πρόβλεψη για βαθιά ύφεση αφορά ασφαλώς τις οικονομικές συνέπειες που θα έχει αυτός καθ' αυτός ο πόλεμος, όπως και οι κυρώσεις, καθώς έχουν σαν αποτέλεσμα να διακόπτονται οι εξαγωγές της, με επιπτώσεις βέβαια και για την παγκόσμια οικονομία. Σε ό,τι αφορά, όμως, τη χρεοκοπία της Ρωσίας, ο καταλυτικός παράγοντας δεν είναι οι οικονομικές κυρώσεις, αλλά το ύψιστο όπλο που χρησιμοποιήσει η Ουάσιγκτον μέσα στην εβδομάδα. Εμπόδισε τη Μόσχα να πληρώσει

τους πιστωτές της μολονότι η Ρωσία διαθέτει τα απαιτούμενα κεφάλαια και έδειξε με κάθε τρόπο την πρόθεσή της να το κάνει. Παρά το γεγονός ότι στην αρχή του πολέμου και με το πρώτο κύμα κυρώσεων η Ουάσιγκτον διακήρυξε πως δεν έχει την πρόθεση να εμποδίσει την πληρωμή του εξωτερικού χρέους της Ρωσίας, τις τελευταίες ημέρες προχώρησε σε αυτήν ακριβώς την κίνηση εξωθώντας τη Μόσχα σε τεχνική χρεοκοπία. Η Ουάσιγκτον παρενέβη στον αμερικανικό τραπεζικό κολοσσό, την JPMorgan Chase, που διενεργούσε τις πληρωμές του ρωσικού χρέους κατόπιν εντολών της Μόσχας, και εμπόδισε την καταβολή των περίπου 649 εκατ. δολαρίων σε ομολογιούχους της Ρωσίας.

Με μοντέλο Αργεντινής η επίθεση της Ουάσιγκτον

**Από το 2014**, οπότε η Ρωσία προσάρτησε την Κριμαία, άρχισαν να φαίνονται τα όρια του ήπιου, αν και όχι πάντα τόσο ήπιου, οπλίου των οικονομικών κυρώσεων ως προς τη δυνατότητά του να γονατίσει μια οικονομία. Τότε διαψεύστηκαν σε μεγάλο βαθμό οι προσδοκίες των δυτικών οικονομιών για δραματική συρρίκνωση της ρωσικής οικονομίας, μολονότι οι δυτικές οικονομίες υπήρξαν και τότε εξίσου ενωμένες έναντι της Ρωσίας με ΗΠΑ, Ε.Ε., Καναδά αλλά και άλλους μικρότερους συμμάχους τους να επιβάλουν οικονομικές κυρώσεις στη Μόσχα. Τους πρώτους μήνες του 2015, όταν είχαν ήδη μεσο-

λαβήσει δύο κύματα κυρώσεων, τον Ιούλιο και μετά τον Σεπτέμβριο του 2014, η ρωσική οικονομία γνώριζε μια λιπότατη ύφεση με το ΑΕΠ της να συρρικνώνεται μόλις κατά 2,2%. Εκείνη η ύφεση οφειλόταν, όμως, κατά κύριο λόγο όχι στις κυρώσεις της Δύσης αλλά στη ραγδαία μείωση που σημείωναν τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές των ενεργειακών πόρων, επειδή κατέρρεαν οι τιμές του πετρελαίου. Είχε μεσολαβήσει η «σχιστολιθική επανάσταση» στις ΗΠΑ, δηλαδή η εκπληκτική ανάπτυξη της βιομηχανίας σχιστολιθικών υδρογονανθράκων της υπερδύναμης, και

η πυρετώδης παραγωγή αμερικανικού σχιστολιθικού πετρελαίου που είχε κατακλύσει την παγκόσμια αγορά «μαύρου χρυσού». Ήταν τόσο κατατρεγμένη η παραγωγή αμερικανικού πετρελαίου ώστε οι τιμές είχαν αρχίσει να υποχωρούν από τον Ιούνιο του 2014, μια ημέρα μετά την κατάληψη του σημαντικότερου διυλιστηρίου της Μοσούλης από τους τρομοκράτες του Ισλαμικού Κράτους. Εκτοτε όμως, όχι μόνον η Μόσχα αλλά και η Δύση φαίνεται πως έχουν επανεξετάσει το οπλοστάσιό τους στην παρατεταμένη αντιπαράθεσή τους που συνεχίζεται και τώρα με θύμα την Ουκρανία. Αυτό προδίδει

τουλάχιστον η κίνηση της Ουάσιγκτον που εμπόδισε την πληρωμή του ρωσικού χρέους με παρέμβαση στην εντολοδόχο τράπεζα. Εν ολίγοις, αν η Μόσχα έσπευσε να θωρακίσει τη ρωσική οικονομία μειώνοντας την έκθεσή της στο δολάριο, συγκεντρώνοντας συναλλαγματικά διαθέσιμα πάνω από 640 δισ. δολάρια, αυξάνοντας την αυτάρκεια και συσφίγγοντας τις οικονομικές και εμπορικές τις σχέσεις με την Κίνα, φαίνεται πως και από την πλευρά της Δύσης έχουν καταγραφεί τα διδάγματα. Η Ουάσιγκτον επιστράτευσε τον ίδιο μηχανισμό που το 2014 σε καιρό ειρήνης χρησιμοποιήθηκε

κατά της Αργεντινής, όταν η αμερικανική τράπεζα New York Mellon εμπόδισε την πληρωμή όσων ομολογιούχων του Μπούενος Άιρες είχαν συναινέσει στην αναδιάρθρωση του χρέους της. Ζητούμενο τότε ήταν να αναγκασθεί η Αργεντινή να πληρώσει την ονομαστική αξία των ομολόγων της σε όσους από τους ομολογιούχους της δεν είχαν συναινέσει στην αναδιάρθρωση του χρέους της. Ήταν εκείνοι οι ομολογιούχοι που είχαν αγοράσει τα αργεντινικά ομόλογα έναντι πνακίου φακός όταν η χώρα τελούσε υπό πτώχευση. Και βέβαια η Αργεντινή οδηγήθηκε τότε σε τεχνητή χρεοκοπία.

Διαστημικά τα ρωσικά έσοδα από τις πωλήσεις φυσικού αερίου και πετρελαίου

**Είναι πιθανόν** ότι η Ουάσιγκτον αποφάσισε να εμποδίσει τις πληρωμές στους ομολογιούχους της εν μέρει επειδή μπορούσε να υποθέσει ήδη πως οι οικονομικές κυρώσεις δεν επέφεραν άμεσα τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είχε ήδη αρχίσει να φαίνεται πιθανόν πως θα αποδειχθούν, έως ένα βαθμό τουλάχιστον, ατελέσφορες οι κάθε άλλο παρά ήπιες κυρώσεις, όπως το «πάγωμα» τουλάχιστον 300 δισ. δολαρίων από τα περίπου 643 δισ. δολάρια των συναλλαγματικών διαθεσίμων της Ρωσίας και ο αποκλεισμός μεγάλων ρωσικών τραπεζών από το παγκόσμιο σύστημα διευκολύνσης πληρωμών SWIFT. Το ρούβλι έχει ήδη ανακάμψει

πλήρως στα προ πολέμου επίπεδα, γ' αυτό και την Παρασκευή η Τράπεζα της Ρωσίας μείωσε αιφνιδιαστικά τα επιτόκια στο 17% από το 20% στα οποία τα είχε αυξήσει στην αρχή του πολέμου για να ανακόψει την ελεύθερη πτώση του νομίσματος. Προτίμησε να δώσει προτεραιότητα στη στήριξη της οικονομίας που δέχεται αλλεπάλληλα πλήγματα. Προπαντός, όμως, η Ρωσία εξακολουθεί προς το παρόν να εξαγεί απρόσκοπτα τους υδρογονάνθρακές της, με τις ροές του αερίου να συνεχίζονται προς την Ευρώπη και τις πωλήσεις πετρελαίου να φέρνουν στα ταμεία της διαστημικά έσοδα, επειδή οι τιμές του μαύρου χρυσού βρίσκονται

Αναμένονται εισπράξεις 321 δισ. δολ. από τις εξαγωγές ενέργειας, ποσό κατά 30% αυξημένο σε σύγκριση με τα έσοδα του περασμένου έτους.

στα ύψη. Οικονομολόγοι της Bloomberg Economics υπολογίζουν πως η Ρωσία θα εισπράξει φέτος 321 δισ. δολάρια από τις εξαγωγές ενέργειας και το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει πάνω από 30% αύξηση σε σύγκριση με τα αντίστοιχα έσοδα της το

περασμένο έτος, καθώς έχουν εκτοξευθεί στα ύψη οι τιμές τόσο του αερίου όσο και του πετρελαίου. Έτσι, το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF) προεξοφλεί πως παρά το πλήγμα του πολέμου και των κυρώσεων, η χώρα του Βλαντιμίρ Πούτιν θα παρουσιάσει φέτος πλεόνασμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ύψους 240 δισ. δολαρίων. Οικονομικοί αναλυτές υπογραμμίζουν σε όλους τους τόνους ότι η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων θα είναι περιορισμένη όσο η Ρωσία εξαγεί ανενόχλητη τους υδρογονάνθρακες της. Σύμφωνα με το IIF, θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικό ως προς την έκταση τις ζημιές

που θα προκαλούσε στη ρωσική οικονομία ένα γενικευμένο εμπόργκο στη ρωσική ενέργεια. Ένα εμπόργκο δηλαδή από Ε.Ε., Βρετανία και ΗΠΑ θα μπορούσε να μειώσει τα έσοδα της Ρωσίας από τις εξαγωγές κατά 300 δισ. δολάρια και να οδηγήσει τη ρωσική οικονομία σε συρρίκνωση τουλάχιστον κατά 20%. Αν το σενάριο αυτό υλοποιηθεί, θα πρόκειται όντως για μια θλιβερή αντιστροφή της προόδου που γνώρισαν τις τελευταίες δύο και πλέον δεκαετίες η Ρωσία και ο ρωσικός λαός στο επίπεδο της ευημερίας. Γιατί μπορεί ο Ρώσος πρόεδρος να μην είναι ο πλέον δημοκρατικός ηγέτης στον

κόσμο, ούτε οι επιδόσεις του να είναι εξαιρετικές ως προς τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά είναι γεγονός ότι στη διάρκεια των 22 ετών της ηγεμονίας του έχει βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των Ρώσων. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, το 2000 όταν ο Βλαντιμίρ Πούτιν εξελέγη πρόεδρος για πρώτη φορά, το 38% του ρωσικού λαού ζούσε με λιγότερα από 5,5 δολάρια την ημέρα. Το 2018 το αντίστοιχο ποσοστό δεν υπερέβαινε το 3,7% του ρωσικού πληθυσμού. Εν ολίγοις, στα χρόνια της κάθε άλλο παρά δημοκρατικής διακυβέρνησης Πούτιν, το ποσοστό των φτωχών Ρώσων είχε μειωθεί κατά περισσότερο από 90%.

# Μοναδικό οικοσύστημα υπηρεσιών αποκλειστικά για e-shops!

Για περισσότερες πληροφορίες σαρώστε τον κωδικό QR.

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP



ΑΝΑΛΥΣΗ

Προς την επόμενη οικονομική κρίση η Τουρκία

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Σε δύο διαφορετικές κατευθύνσεις, για να μην πούμε κόσμους, δικάζεται η Τουρκία το τελευταίο διάστημα. Ο ένας κόσμος είναι αυτός του προέδρου Ερντογάν ο οποίος ολοκληρώνει έναν μεγάλο κύκλο κωλοτούμπας, αλλάζοντας ρητορική, προσπαθώντας να εξομαλύνει την ένταση με χώρες της Μέσης Ανατολής, γειτονικές όπως η Ελλάδα και κυρίως με τις ΗΠΑ.

Εμφανίζεται μεγαλοπρεπώς ως δύναμη που παίζει ρόλο στα παγκόσμια πράγματα, στην ειρήνευση στην Ουκρανία, την Ανατολική Μεσόγειο κ.λπ. Στο εσωτερικό, διθυραμβική επίσης είναι η ρητορική. Ο πρόεδρος εκφράζει περηφάνια γιατί η χώρα του εξαγεί ελικόπτερα, λέγοντας «οι αρμόδιοι χθες πήγαν στις Φιλιππίνες για να παραδώσουν ελικόπτερα Ατάκ. Σκεφθείτε, είμαστε σε θέση να εξαγομμε ελικόπτερα».

Η χώρα εξαγεί ελικόπτερα, ωστόσο μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει διαφορετικές γνώσεις, είναι σε άλλον πλανήτη. Ο επίσημος πληθωρισμός είναι 61% και ορισμένοι εκτιμούν ότι ο πραγματικός είναι τριψήφιος. Με τις συνθήκες αυτές η χώρα κινείται σε ανοδικό σπiral υπερπληθωρισμού, αφού η έξυπνη κίνηση που μπορεί να κάνει κάποιος είναι να αγοράσει ό,τι μπορεί σήμερα γιατί αύριο θα είναι ακριβότερο. Η ισλαμικής έμπνευσης πολιτική χαμπλόν επιτοκίων δημιουργεί δουλείες και θέσεις εργασίας, αλλά το νόμισμα βρίσκεται σε συνεχή πτώση και επιβαρύνει το κόστος καυσίμων, εισαγόμενων πρώτων υλών, καταναλωτικών προϊόντων και τροφίμων. Η πτώση της λίρας είναι πάνω από 10% από την αρχή της χρονιάς και προδιαγράφει ότι ο (επίσημος) πληθωρισμός θα είναι πάνω από 70% το καλοκαίρι. Η κυβέρνηση, που έως τώρα πανηγύριζε επειδή αυξήθηκε η απασχόληση, αντιλαμβάνεται ότι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να καλύψουν στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης και πολύ περισσότεροι οι συνταξιούχοι και οι άνεργοι.

Γι' αυτό ετοιμάζεται για το επόμενο λάθος που είναι ο έλεγχος τιμών σε τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης. Τα εργαλεία που χρησι-

μοποιούνται είναι πολλά. Καταθέσεις ή δάνεια με προστασία από την άνοδο της ισοτιμίας συναλλαγματος στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Μείωση του ΦΠΑ. Εμμεση και άμεση κρατική επιδότηση σε προϊόντα. Τίποτα από όλα αυτά δεν αποτελεί βιώσιμη πολιτική γιατί οδηγεί σε μεγαλύτερες κρατικές δαπάνες, ενώ ήδη έχει διπλασιαστεί το δημόσιο έλλειμμα.

Το πλεονέκτημα που έχει η τουρκική οικονομία είναι το χαμηλό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, αλλά και αυτό επιδεινώνεται επειδή μειώνεται το πραγματικό ΑΕΠ. Το συναλλαγματικό πρόβλημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με εκτύπωση περισσότερων λιρών, καθώς η προστασία που μπορεί να προσφέρει το Δημόσιο μέσω της κεντρικής τράπεζας είναι περιορισμένη. Πράγματι οι εξαγωγές αυξάνονται 20%, αλλά τα συναλλαγματικά διαθέσιμα εξανεμίζονται ταχύτερα. Το πολιτικό πρόβλημα βρίσκεται στο κρίσιμο ερώτημα ποια μπορεί να είναι η διάρκεια των κρατικών παροχών και επιδοτήσεων. Μπορεί να φθάσουν έως τους 14 μήνες που θα γίνουν οι προεδρικές εκλογές; Η σύνομη απάντηση είναι «όχι» κι έρχεται από μακριά.

Οι ανακινώσεις της αμερικανικής κεντρικής τράπεζας (Fed) δεν αφήνουν αμφιβολίες για τα επερχόμενα. Οι οικονομικές συνθήκες πρέπει να γίνουν πιο αυστηρές. Αυτό οδηγεί σε αύξηση επιτοκίου πάνω από το αναμενόμενο. Θα πληγούν περισσότερο αδύναμα νομίσματα όπως η τουρκική λίρα, αλλά και το βιοτικό επίπεδο των λαϊκών στρωμάτων.

Παράλληλα, όμως, θα γίνουν ακριβότερα και τα ελικόπτερα Ατάκ, τα οποία δεν είναι τόσο τουρκικά όσο φαίνονται. Πρόκειται για μετεξέλιξη των ιταλικών Agusta A129 και αποτελούν συμπαραγωγή της κρατικής αεροπορικής βιομηχανίας με την AgustaWestland. Οι κινητήρες τους παράγονται από Rolls-Royce και Honeywell. Το πλεονέκτημα της Τουρκίας δεν είναι ότι εξαγεί ελικόπτερα, είναι ότι κάνει συμπαραγωγή, αλλά δεν μπορεί να αγνοεί την πραγματικότητα.

Μείωση των επιτοκίων λόγω φόβων για ύφεση στη Ρωσία

Η κεντρική τράπεζα περιορίσε το κόστος δανεισμού στο 17% από 20%

Με μια αιφνιδιαστική κίνηση, αντανάκλαση της ανησυχίας για την πορεία της ρωσικής οικονομίας, η πρόεδρος της κεντρικής τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπουλίνα, επέσπευσε κατά τρεις εβδομάδες όχι μόνο τη συνεδρίασή της, αλλά και τη μείωση των επιτοκίων κατά 300 μονάδες βάσης που προγραμμάτιζε για τη 19η Απριλίου. Μείωσε τα επιτόκια στο 17% από το 20%, στο οποίο τα είχε αυξήσει μόλις πριν από ένα μήνα όταν κλήθηκε να ανακόψει την ελεύθερη πτώση του νομίσματος, ως συνέπεια των κυρώσεων που επέβαλαν στη Ρωσία οι δυτικές οικονομίες.

Είναι σαφές ότι στόχος της κεντρικής τράπεζας είναι να στηρίξει την οικονομία που όλα δείχνουν ότι οδεύει προς τη χειρότερη ύφεση των τελευταίων τουλάχιστον 20 ετών, υπό το βάρος των καταγιστικών κυρώσεων. Οι εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών και διεθνών οργανισμών συγκλίνουν σε μια δυσόιση πρόβλεψη για μείωση του ρωσικού ΑΕΠ από 10% έως και 15%, ως συνέπεια του πολέμου στην Ουκρανία αλλά και των καταγιστικών κυρώσεων. Σε ό,τι αφορά το νόμισμα, η πορεία του είναι η ακριβώς αντίστροφη, καθώς το ρούβλι έχει στο μεταξύ ανακτήσει όσα αξία έχασε στην αρχή του πολέμου. Το οφείλει σε μεγάλο βαθμό στους ελέγχους που επέβαλε η Μόσχα στις κινήσεις κεφαλαίου και στην αρχική άνοδο των επιτοκίων, ενώ έχει ενδεχομένως συνδράμει μερικώς το αίτημα

Η ανάκαμψη του ρουβλίου και ο περιορισμός της ανησυχίας για αύξηση του πληθωρισμού κατέστησαν δυνατή τη μείωση.

και η επιθετική ρητορική του Κρεμλίνου να πληρώνουν εφεξής οι Ευρωπαίοι το φυσικό αέριο σε ρούβλια.

Όπως σχολίασε σχετικά η Ναταλία Ορλόβα, οικονομολόγος της Alfa Bank, «το ρούβλι είναι πολύ ισχυρό τώρα και μειώνει τους κινδύνους επιτάχυνσης του πληθωρισμού». Η μείωση των επιτοκίων οδήγησε, όπως ήταν αναμενόμενο, σε μια ελαφρά διολίσθηση του νομίσματος, με την ισοτιμία του να διαμορφώνεται στα 75,92 ρούβλια προς ένα δολάριο, όταν την προηγούμενη ημέρα είχε ενισχυθεί στα 74,26 ρούβλια προς ένα δολάριο. Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Αρτέμ Ζαϊγκρίν,



Στόχος της ρωσικής κεντρικής τράπεζας είναι να στηρίξει την οικονομία, που όλα δείχνουν ότι οδεύει προς τη χειρότερη ύφεση των τελευταίων τουλάχιστον 20 ετών, με μείωση του ΑΕΠ κατά 15% με 20% υπό το βάρος των καταγιστικών κυρώσεων.

οικονομολόγο της Sova Capital, όταν τον Φεβρουάριο αποφάσισε η κεντρική τράπεζα να αυξήσει τα επιτόκια στο 20% πέτυχε να θωρακίσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ρωσίας. Ο ίδιος επισήμανε πως τον Φεβρουάριο «με τις κινήσεις αυτές η τράπεζα πέτυχε να ανακόψει τις εκροές κεφαλαίων από το τραπεζικό σύστημα της Ρωσίας και να προσελκύσει καταθέσεις», ενώ τώρα πρέπει κατά κύριο λόγο να αντιμετωπίσει «την αυξανόμενη αβεβαιότητα που περιβάλλει την οικονομία και την απότομη υποχώρηση της ζήτησης».

Στη σχετική ανακοίνωσή της, άλλωστε,

η κεντρική τράπεζα δεν έκρυψε την ανησυχία που υπαγόρευσε τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, καθώς υπογράμμισε ότι «οι εξωτερικές συνθήκες παραμένουν δύσκολες και μειώνουν την οικονομική δραστηριότητα της Ρωσίας», ενώ προσέθεσε πως «η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος εξακολουθεί να απειλείται». Η εσπευσμένη κίνηση της κεντρικής τράπεζας της Ρωσίας έπεται των τελευταίων επιθέσεων που δέχεται η ρωσική οικονομία από τις δυτικές οικονομίες. Λίγο νωρίτερα, η Ιαπωνία είχε ανακοινώσει ότι συντάσσεται με τους Ευρωπαίους στην απόφασή τους να απαγορεύσουν τις

εισαγωγές ρωσικού άνθρακα που είχαν λάβει οι ηγέτες της Ε.Ε. την Πέμπτη. Παράλληλα, οι χώρες-μέλη του G7 ανακοίνωσαν ότι απαγορεύουν κάθε νέα επένδυση στον ενεργειακό κλάδο της Ρωσίας και επεκτείνουν τους περιορισμούς που έχουν επιβάλει στις εμπορικές συναλλαγές της Μόσχας. Όπως, πάντως, προειδοποιούν οικονομικοί αναλυτές, όσο εξακολουθούν να εισρέουν στα ταμεία της Ρωσίας τα έσοδα από τις εξαγωγές των υδρογονανθράκων της, η ρωσική οικονομία διατηρεί τις αντιστάσεις της και δεν πρόκειται να καταρρεύσει.

Bloomberg, Reuters

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή  
17 Απριλίου  
μαζί με την  
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

# Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

REAL ESTATE 2022

## Η αγορά ακινήτων κύρια επενδυτική επιλογή

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ



# Σε ρότα αύξησης των επιτοκίων η ΕΚΤ μετά μία δεκαετία

Η πρώτη αναμένεται τον Δεκέμβριο – Ολοκληρώνεται η αγορά ομολόγων

Των **TZANA PANTOOU** και **ΧΑΡΟΥΜΙ ΙΤΣΙΚΟΥΡΑ / BLOOMBERG**

**Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα** θα αφήσει πίσω τους κινδύνους που απειλούν την οικονομική ανάπτυξη εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία και θα τερματίσει τις αγορές ομολόγων μέσα στο καλοκαίρι, προλαίονοντας, έτσι, το έδαφος για να προχωρήσει τον Δεκέμβριο στην πρώτη αύξηση των επιτοκίων έπειτα από μια δεκαετία.

Δεδομένου ότι η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει οδηγήσει τον πληθωρισμό σε επίπεδα σχεδόν τετραπλάσια από τον στόχο του 2%, η ΕΚΤ αναμένεται να ολοκληρώσει το πρόγραμμα αγορών ομολόγων τον Ιούλιο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των οικονομολόγων. Το βασικό επιτόκιο καταθέσεων, που σήμερα βρίσκεται στο μείον 0,5%, αναμένεται να φτάσει στο 0% τον επόμενο Μάρτιο, όταν θα έχουν παρέρθει σχεδόν 9 χρόνια από την πρώτη φορά που η ΕΚΤ το οδήγησε σε αρνητικό έδαφος. Ενα τέτοιο χρονοδιάγραμμα των κινήσεων της ΕΚΤ θεωρούν, άλλωστε, πιθανότερο και οι μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες, όπως η Morgan Stanley που προβλέπει μια πρώτη μικρή αύξηση επιτοκίων τον Δεκέμβριο και στη συνέχεια σταδιακή συνεχή αύξηση του κόστους δανεισμού.

**Το βασικό επιτόκιο καταθέσεων, που σήμερα βρίσκεται στο μείον 0,5%, αναμένεται να φτάσει στο 0% τον επόμενο Μάρτιο.**

Οι αγορές προεξοφλούν μια ακόμη πιο επιθετική στροφή σε περιοριστική νομισματική πολιτική, καθώς τα στοιχήματα κατατείνουν σε επιτόκια ήδη στο 0% στα τέλη του έτους. Η Goldman Sachs κάλεσε χθες ξανά την ΕΚΤ να προχωρήσει σε δύο αυξήσεις επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης τον Σεπτέμβριο και τον Δεκέμβριο.

## Σε τεντωμένο σχοινί

Μέχρι στιγμής δεν έχει υλοποιηθεί η εσπευσμένη στροφή σε μια πιο «κανονική» νομισματική πολιτική την οποία εξήγγειλε στις αρχές του έτους η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ. Έχει, όμως, αλλάξει το οικονομικό τοπίο. Η ρωσική επίθεση απειλεί την Ευρωζώνη με το φάσμα της ύφεσης, καθώς οι κυβερνήσεις εξετάζουν επιπλέον στον ενεργειακό κλάδο της Ρωσίας που θα πλήξει τις βιομηχανίες και θα οδηγήσει τις τιμές σε ακόμη μεγαλύτερη



**Οι οικονομολόγοι** θεωρούν τον πόλεμο και τον πληθωρισμό τους δύο μεγαλύτερους κινδύνους που απειλούν την ευρωπαϊκή οικονομία και θέτουν την ΕΚΤ ενώπιον σκληρού διλήμματος: αν αυξήσει τα επιτόκια ενδέχεται να πλήξει την ανάκαμψη, αν πάλι διατηρήσει σε ισχύ την πολιτική τόνωσης της οικονομίας μπορεί να δώσει ώθηση στον πληθωρισμό.

επιτάχυνση. Οι οικονομολόγοι θεωρούν τον πόλεμο και τον πληθωρισμό τους δύο μεγαλύτερους κινδύνους που απειλούν την ευρωπαϊκή οικονομία και θέτουν την ΕΚΤ ενώπιον σκληρού διλήμματος: αν αυξήσει τα επιτόκια για να ανακόψει την άνοδο των τιμών θα πλήξει ό,τι έχει απομείνει από την ανάκαμψη μετά την πανδημία, αν πάλι διατηρήσει σε ισχύ την πολιτική τόνωσης της οικονομίας μπορεί να δώσει ώθηση στο είδος πληθωρισμού που τα στελέχη της προσπαθούν απεγνωσμένα να αποφύγουν. Όπως επισημαίνει ο Κλάους Βιστέζεν, οικονομολόγος με ειδικευση σε θέματα Ευρωζώνης, στην Pantheon Macroeconomics, «ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει σαφέστατα επισπεύσει για την ΕΚΤ το ερώτημα αν πρέπει να λήξει ταχύτερα το πρόγραμμα στήριξης της οικονομίας».

## Διογνώμια

Η τράπεζα δεν αναμένεται, πάντως, να προβεί σε αλλαγή της νομισματικής της πολιτικής στη συνεδρίαση της επόμενης εβδομάδας. Δεν έχει ακόμη αποφασιστεί πώς ακριβώς θα γίνει η καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου, δεδομένου ότι η κ. Λαγκάρντ βρέθηκε θετική στον κορωνοϊό. Οι δηλώσεις στις οποίες προέβησαν τελευταία οι αξιωματούχοι της τράπεζας καταδεικνύουν ότι οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, συμφωνούν με τον τερματισμό του προγράμματος αγορών ομολόγων μέσα στο καλοκαίρι και με μια αύξηση των επιτοκίων στα τέλη του έτους. Από τον Μάρτιο, όμως, οπότε και διαφώνησαν για το πώς έπρεπε να αντιδράσουν στον πόλεμο, επικρατεί διχογνωμία ανάμεσά τους και ως προς το πότε πρέπει να αυξηθεί το κόστος δανεισμού. Ο επικεφαλής της

γερμανικής Bundesbank Χοακίν Νάγκελ και ο Ολλανδός ομόλογός του Κλάας Κντ θα προτιμούσαν μια αύξηση των επιτοκίων μέσα στον Σεπτέμβριο. Οι ομόλογοι τους του Βελγίου, της Σλοβενίας και της Αυστρίας θα ήθελαν δύο αυξήσεις εντός του έτους. Ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας εφιστά την προσοχή της ΕΚΤ σε ό,τι αφορά το «όπλο των επιτοκίων», ενώ ο Ιταλός ομόλογός του, Ιγνάζιο Βίσκο, προειδοποιεί πως επίκειται μεγάλη επιδείνωση της οικονομίας. Και ο επικεφαλής των οικονομολόγων της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, τονίζει πως η ΕΚΤ πρέπει να είναι έτοιμη να μεταβάλει την πολιτική της είτε προς τη μια κατεύθυνση είτε προς την άλλη.

Μιλώντας στο Bloomberg, ο Κάροτεν Μπρτζέσκι, οικονομολόγος της ING, που έχει προβλέψει πως μάλλον η ΕΚΤ θα προχωρήσει σε μια αύξηση επιτοκίων κατά

25 μονάδες βάσης τον Σεπτέμβριο, προειδοποιεί τώρα ότι η διαφαινόμενη περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού μπορεί «να τρομοκρατήσει τόσο πολύ την τράπεζα», ώστε να την εξωθήσει να αυξήσει τα επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης. Και η Deutsche Bank έχει αναφερθεί στην πιθανότητα να αυξήσει η ΕΚΤ τα επιτόκια κατά 50 μ.β. Σύμφωνα δε με τον Φάμπιο Μπαλμπόνι, οικονομολόγο της HSBC Securities, όποιον δρόμο κι αν επιλέξει η ΕΚΤ δεν πρόκειται να αιφνιδιάσει τις αγορές την επόμενη εβδομάδα, αλλά ο πολύς λόγος που γίνεται για στροφή σε περιοριστική πολιτική ενδεχομένως θα βοηθήσει την τράπεζα να περιορίσει τον κίνδυνο των λεγόμενων δευτερογενών πληθωριστικών πιέσεων, διατηρώντας υπό σχετικό έλεγχο τα αιτήματα για αυξήσεις των μισθών.

## Κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης, καθώς το ράλι των τιμών τροφίμων συνεχίζεται

**Αυξάνεται** ο κίνδυνος παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης μετά τη νέα εκτόξευση που σημείωσαν τον Μάρτιο οι τιμές των τροφίμων, καθώς ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αποκλείσει από την παγκόσμια αγορά τα σιτηρά και τα έλαια των δύο εμπόλεμων χωρών. Επιταχύνεται, έτσι, ο πληθωρισμός και αυξάνεται ο κίνδυνος μιας παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης. Όπως προκύπτει από τον σχετικό δείκτη τιμών των Ηνωμένων Εθνών, στη διάρκεια του περασμένου μήνα οι τιμές των τροφίμων σημείωσαν περαιτέρω άνοδο 13% καταγράφοντας τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης των τελευταίων 14 ετών.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, οι τιμές των τροφίμων έχουν αυξηθεί συνολικά κατά 75% από τα μέσα του 2020. Μπροστά στις τωρινές αυξήσεις των τιμών ωχρίουν εκείνες της περιόδου των κρίσεων του 2008 αλλά και του 2011, που οδήγησαν στις μαζικές εξεγέρσεις στον αραβικό κόσμο. Η άνοδος που σημείωσαν οι τιμές στο σύνολο του πρώτου τριμήνου, άλλωστε, καταγράφουν το έβδομο συναπτό τρίμηνο

**Οι τιμές των τροφίμων έχουν αυξηθεί συνολικά κατά 75% από τα μέσα του 2020.**

αυξήσεων, που είναι και η πλέον μακροσκελής περίοδος αυξήσεων μετά το 2008. Αιτία βέβαια είναι για μια ακόμη φορά ο πόλεμος, καθώς τα λιμάνια της Ουκρανίας παραμένουν κλειστά, ενώ πολλά πλοία μεταφορές εμπορευμάτων αποφεύγουν γρηγορότερα την περιοχή, που αντιπροσωπεύει περίπου το 25% των παγκόσμιων εξαγωγών σιτηρών.

Οι αγρότες της Ουκρανίας στην πλειονότητά τους έχουν επιστρατευθεί στον πόλεμο και έχουν μειώσει δραματικά τις καλλιέργειες.

Παράλληλα η χώρα δυσκολεύεται να εξάγει και τα σιτηρά της παραμένουν αποθηκευμένα σε σιλό, καθώς έχουν κλείσει οι οδικές αρτηρίες που οδηγούν σε λιμάνια γειτονικών χωρών, όπως της Ρουμανίας. Το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο για το π-



**Το πρόβλημα** είναι μεγαλύτερο για το ηλιέλαιο στο οποίο η Ουκρανία έχει σχεδόν παγκόσμιο μονοπώλιο, καθώς αντιπροσωπεύει το 80% της παγκόσμιας παραγωγής και αδυνατεί τώρα να το εξάγει.

λιέλαιο, στο οποίο η Ουκρανία έχει σχεδόν παγκόσμιο μονοπώλιο, καθώς αντιπροσωπεύει το 80% της παγκόσμιας παραγωγής και αδυνατεί τώρα να το εξάγει. Ως εκ τούτου οι τιμές των φυτικών ελαίων αυξήθηκαν στη διάρκεια του Μαρτίου κατά 23,2% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο, φτάνοντας σε επίπεδα ρεκόρ. Σε επίπεδα ρεκόρ εκτοξεύθηκαν, άλλωστε, και οι τιμές των δημητριακών, που στη διάρκεια του Μαρτίου σημείωσαν αύξηση 17,1%.

Όπως τονίζουν τα Ηνωμένα Έθνη, η κατάσταση είναι ήδη ανησυχητική για τις φτωχότερες χώρες, που έχουν δεχθεί καιρίο πλήγμα από την πανδημία και τώρα αντιμετωπίζουν τη ραγδαία επιτάχυνση του πληθωρισμού. Το πρόβλημα είναι οξυτερό για μεγάλο αριθμό χωρών της Μέσης Ανατολής και της βόρειας Αφρικής οι οποίες εισάγουν το σύνολο των σιτηρών τους και των φυτικών ελαίων από τη Ρωσία και την Ουκρανία, αδυνατούν να βρουν εναλλακτικούς προμηθευτές και όταν βρίσκουν αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στο κόστος.

Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει ήδη προειδοποιήσει ότι οι υψηλές τιμές των τροφίμων μπορούν να προκαλέσουν παρατεταμένη κρίση στις φτωχές χώρες και τις χώρες χαμηλού εισοδήματος και να οδηγήσουν εκατομμύρια ανθρώπων στη φτώχεια και την πείνα. Περίπου 50 χώρες εξαρτώνται τουλάχιστον κατά το 30% από τη Ρωσία και την Ουκρανία για τις εισαγωγές σιτηρών.

Το περασμένο έτος, άλλωστε, οι 36 από τις 55 χώρες που αντιμετωπίσαν επισιτιστικές κρίσεις ήταν σταθεροί πελάτες της Ουκρανίας και της Ρωσίας και εισήγαγαν από τις δύο χώρες πάνω από το 10% των σιτηρών τους.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη Ρωσία, εξακολουθεί μεν να εξάγει τα σιτηρά της και μετά την έναρξη του πολέμου, αλλά οι κυρώσεις που της έχει επιβάλει η Δύση δυσχεραίνουν υπερβολικά τις πληρωμές, αυξάνοντας την αβεβαιότητα ως προς το πόσο σταθερές μπορούν να είναι οι ρωσικές προμήθειες.

BLOOMBERG, REUTERS, FINANCIAL TIMES

## «Φορολογήστε μας», λένε οι μεγιστάνες στις ΗΠΑ

**Το αίτημα** «φορολογήστε τους πλούσιους» επανέλαβαν για μια ακόμη φορά οι αυτοαποκαλούμενοι «πατριώτες δισεκατομμυριοῦχοι», που συναντήθηκαν και πάλι διά ζωής την περασμένη εβδομάδα για πρώτη φορά από την έναρξη της πανδημίας. Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ της βρετανικής εφημερίδας The Guardian, πρόκειται για την ομάδα δισεκατομμυριούχων που συσπειρώθηκε το 2010 και έκτοτε επαναλαμβάνει από καιρό εις καιρόν το ίδιο αίτημα, καλώντας την αμερικανική κυβέρνηση να φορολογήσει τον πολύ υψηλό πλούτο όσο του αντιστοιχεί. Μολονότι έχουν παρέλθει 12 χρόνια από την αρχική συσπείρωσή τους κι ενώ στη διάρκεια της πανδημίας οι βαθιπύλοιτοι είδαν τον πλούτο τους να αυξάνεται κατά 1,1 τρις. δολάρια αθροιστικά, τίποτε δεν έχει αλλάξει και το αίτημα επα-

**Οι «πατριώτες δισεκατομμυριοῦχοι» κάλεσαν ξανά την αμερικανική κυβέρνηση να φορολογήσει τον υψηλό πλούτο, όσο του αντιστοιχεί.**

ναδιτυπώνεται κάθε χρόνο. Και το πρόβλημα οξύνεται διαρκώς, καθώς η πανδημία τείνει να υποχωρήσει αλλά η πλειονότητα των πολιτών ανά τον κόσμο αντιμετωπίζει έναν επιταχυνόμενο πληθωρισμό και ένα δυσβάσταχτο κόστος διαβίωσης.

Προ ημερών ο Αμερικανός πρόεδρος υπέβαλε σχέδιο προϋπολογισμού που προβλέπει, μεταξύ άλλων, την αύξηση των φό-

ρων σε νοικοκυριά με πλούτο άνω των 100 εκατ. δολαρίων. Και όσο η τύχη της πρότασης παραμένει αβέβαιη, οι σκληρές κυρώσεις που έχουν επιβληθεί τις τελευταίες εβδομάδες στους Ρώσους ολιγάρχες καταδεικνύουν πως η διεθνής κοινότητα μπορεί αρκετά εύκολα να συντρίψει όσους έχουν συγκεντρώσει υπερβολικό πλούτο και μάλιστα με ύποπτα μέσα.

«Κανείς δεν μίλούσε για φορολόγηση των πλουσίων όταν αρχίσαμε εμείς», επισήμανε ο Μορίς Περλ, προεδρεύων στις συνεδριάσεις των «πατριωτών δισεκατομμυριούχων» και πρώην γενικός διευθυντής της επενδυτικής BlackRock. Όπως υπογραμμίζει, ακόμη και η ίδια η συζήτηση επί του θέματος φαινόταν εντελώς γραφική έως γολοία επί του προηγούμενου προέδρου των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ. Τώρα τουλάχιστον

διαφαίνεται κάποιου είδους αλλαγή, εφόσον ο πρόεδρος της υπερδύναμης θέτει το θέμα. Η βρετανική εφημερίδα υπενθυμίζει, πάντως, πως αιτία της στασιμότητας στο ζήτημα είναι οι ελιγμοί των πλουσίων, που έχουν παγιώσει το πολιτικό σύστημα, όχι μόνο των ΗΠΑ αλλά όλου του κόσμου και οδηγούν σε μείωση μισθών, διευρύνοντας διαρκώς την ανισότητα. Ένας άλλος ομιλητής στη συνεδρίαση των δισεκατομμυριούχων, ο Γκάρι Στίβενσον, που αποφάσισε να ειδικευθεί σε θέματα ανισότητας, προεξοφλεί πως η κατάσταση στον κόσμο θα γίνει χειρότερη. Όπως τονίζει, οι δισεκατομμυριοῦχοι έχουν κάνει διαστημικές περιουσίες χάρη στην παρατεταμένη άνοδο των αγορών και των τιμών των ακινήτων, καθώς και πολλών άλλων περιουσιακών στοιχείων στη διάρκεια της πανδημίας.



**Προ ημερών** ο Αμερικανός πρόεδρος υπέβαλε σχέδιο προϋπολογισμού που προβλέπει, μεταξύ άλλων, την αύξηση των φόρων σε νοικοκυριά με πλούτο άνω των 100 εκατ. δολαρίων.



Στηρίζουμε το πρόγραμμα “Μαθητική Επιχείρηση”





## ΑΝΑΛΥΣΗ

## Η αλληλεπίδραση μισθών και τιμών

Του ΤΖΕΙΜΙ ΜΑΚΓΚΙΒΕΡ / REUTERS

**Συνήθως** οι κεντρικές τράπεζες επιείκουν το φόβητρο της αλληλεπίδρασης μισθών και τιμών, όπως είχε συμβεί τη δεκαετία του 1970, ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν σε σκληρήνωση της νομισματικής τους πολιτικής. Επί σειράν ετών τα στελέχη των κεντρικών τραπεζών, συγκεκριμένα, χρησιμοποιούσαν την ανησυχία σχετικά με τις μισθολογικές αυξήσεις, που ωθούσαν περαιτέρω τον υψηλό πληθωρισμό με αποτέλεσμα να ενισχύουν ακόμη περισσότερο τις τιμές, σε μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Το σκεπτικό αυτό αποτελούσε το επιχείρημα για να δράσουν προληπτικά, να ανακόψουν την οικονομική δραστηριότητα, καθώς και να εμποδίσουν άμεσα την από καιρού εις καιρόν ανιούσα πορεία του δείκτη. Κι ενώ κατά τη διάρκεια της πανδημίας παρατηρήθηκαν ακραίες διακυμάνσεις στην οικονομική δραστηριότητα, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) αποφάσισε να εξετάσει εις βάθος την επανεμφάνιση του πλη-

θία οφείλει να αυξήσει επιθετικά το κόστος του δανεισμού και θα το κάνει. Ορισμένοι δείκτες, όπως λόγω χάριν αυτός της ανεργίας στο 3,6%, καθώς και η υψηλότερη αναλογία προσφερόμενων θέσεων εργασίας έναντι όσων αναζητούν δουλειά, έρχονται προς επίρρωση της τοποθέτησης του Τζερόμι Πάουελ, επικεφαλής της Fed, ότι η αγορά εργασίας είναι υπερβολικά ανελαστική και δυνητική πηγή πληθωρισμού. Εντούτοις, δεν είναι λίγοι οι οικονομολόγοι οι οποίοι εκτιμούν ότι με το να σταθεροποιηθούν αποκλειστικά και μόνον οι μισθοί, αποδυναμώνοντας την οικονομία, απλώς θα επιδεινωθεί το πρόβλημα. Η αύξηση των πραγματικών αποδοχών είναι αρνητική. Οι τελευταίοι δείκτες του ετήσιου πληθωρισμού στις τιμές καταναλωτή και της αύξησης των ονομαστικών μισθών ήταν 7,9% και 5,8% αντίστοιχως, αν και ο πληθωρισμός αναμένεται να αποκλιμακωθεί αργότερα μέσα στο 2022.

Σε πραγματικούς όρους, οι αποδοχές κατά μέσον όρο την εβδομάδα μέσα στον Φεβρουάριο βρίσκονταν όπου και το 1974, ενώ ήταν σε χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα του 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία γραφείου στατιστικών εργασίας. Ο Ρόμπερτ Ράικ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας και πρώην υπουργός Εργασίας επί Κλίντον, ισχυρίζεται ότι τα περί ανελαστικής αγοράς εργασίας είναι παραπλανητικά. «Δεν υπάρχει πληθωρισμός μισθών - τιμών. Με όλο τον οφειλόμενο σεβασμό προς το πρόσωπό του, δεν γνωρίζω σε ποιον κόσμο ο Τζερόμι Πάουελ ζει», επισημαίνει ο κ. Ράικ, μιλώντας στο Ρόιτερς. «Οποιοσδήποτε πιστεύει ότι οι εταιρείες δεν μπορούν να πληρώνουν περισσότερο το προσωπικό τους, χωρίς να αυξήσουν τις τιμές ειδών και υπηρεσιών, δεν ξέρει τα βασικά στα μαθηματικά». Εν κατακλείδι, παρατηρεί ότι τα εταιρικά κέρδη είναι τα υψηλότερα από τη δεκαετία του 1950, οι επιχειρήσεις μετακυλίνουν το υψηλότερο κόστος στο καταναλωτικό κοινό και οι επαναγορές μετοχών βρίσκονται σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα. Εάν ήταν όντως ανελαστική η αγορά εργασίας, μεγάλο μέρος της ροής αυτής θα κατέληγε στους εργαζομένους.

## Οι παρατηρήσεις της Fed και ο αντίλογος από πρώην υπουργό Εργασίας επί Κλίντον.

θωρισμού σε μια συγκεκριμένη περίοδο – πάντως, μόλις πρόσφατα άλλαξε τακτική και παραδέχθηκε εντέλει ότι ίσως στις παλιότερες φάσεις να είχε υπερβολικά βιαστεί να κάνει αυξήσεις επιτοκίων.

Σήμερα καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια ούτως ώστε να μπορέσει να παρακολουθήσει τα συμβαίνοντα, μιας και ο πληθωρισμός δεν υποχώρησε και οι προβληματισμοί για την άνοδο των μισθών, που θα προσαρμόζονται σε αυτόν, έχουν επανέλθει. Στην τελευταία συνεδρία της αρμόδιας επιτροπής της Ομοσπονδιακής Τράπεζας, φαίνεται από τα πρακτικά ότι τα στελέχη της παρατήρησαν πως οι σημαντικές μισθολογικές αυξήσεις τροφοδοτούν την άνοδο στις τιμές. Εξ ου και φοβούνται πως οι πιέσεις των μισθών θα επεκταθούν, παραμένοντας έντονες.

Υπάρχει στους κόλπους της Γουόλ Στρίτ μια ευρεία συναίνεση ότι η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των

## Η Silicon Valley της Κίνας ξεπέρασε σε κροϊσους τη Ν. Υόρκη

Μεγάλη αύξηση πλούτου στη Σεντζέν των 17.000 εταιρειών τεχνολογίας

**Ηταν το πρώτο** πείραμα «ειδικής οικονομικής ζώνης» που δοκιμάστηκε στην Κίνα το 1980 όταν ο τότε ηγέτης της, Ντενγκ Σιαοπίνγκ, επιχειρούσε το αρχικό άνοιγμά της στην οικονομία της αγοράς για να προσελκύσει επενδύσεις. Στις τέσσερις και πλέον δεκαετίες που μεσολάβησαν συσσώρευσε τόσο πλούτο ώστε σήμερα είναι η τρίτη πόλη της Κίνας, μετά το Πεκίνο και τη Σαγκάη, που αριθμεί περισσότερους βαθύπλουςτους μεγιστάνες κατοίκους από όσους η πρώτη μητρόπολη του κόσμου, η Νέα Υόρκη, και το Λονδίνο.

Ο λόγος για τη Σεντζέν, την πόλη των 17,5 εκατ. κατοίκων που βρίσκεται στα νότια σύνορα της Κίνας με το Χονγκ Κονγκ και σήμερα αποτελεί την έδρα 113 δισεκατομμυριούχων, όταν στη Νέα Υόρκη ζουν 110 δισεκατομμυριούχοι και στο Λονδίνο 101. Προηγούνται οι δύο μεγαλύτερες μητροπόλεις της Κίνας, το Πεκίνο που αριθμεί 144 δισεκατομμυριούχους, περισσότερους από οποιαδήποτε άλλη πόλη στον κόσμο, αλλά και η Σαγκάη με 121 δισεκατομμυριούχους. Στη Σεντζέν έχει, όμως, συσσωρευθεί μεγάλος πλούτος και τα τελευταία χρόνια είναι πλέον γνωστή ως Silicon Valley της Κίνας. Ο λόγος είναι ότι αποτελεί έδρα 17.000 εταιρειών υψηλής τεχνολογίας μετά και την ίδρυση περίπου 2.500 καινούργιων εταιρειών του είδους στη διάρκεια του περασμένου έτους. Ανάμεσα στις εταιρείες που έχουν έδρα στη Σεντζέν συγκαταλέγονται και ο κολοσσός των τηλεπικοινωνιών Huawei και ο όμιλος εταιρειών Ιντερνετ, Tencent.

Η εικόνα της Σεντζέν αναδύεται από την έκθεση για τους βαθύπλουςτους του κόσμου

## Η κινεζική πόλη σήμερα αποτελεί την έδρα 113 δισεκατομμυριούχων, όταν στη Νέα Υόρκη ζουν 110 και στο Λονδίνο 101.

που εκπονεί κάθε χρόνο η εταιρεία Hurun της Σαγκάης, και σύμφωνα με τον Ρούμπερτ Χούγκμπερφ, πρόεδρο και ερευνητή της εν λόγω εταιρείας, η φρενιτή έκθεση «αποτελεί κάτι σαν το κορυφαίο της αφίστας για τον υπόλοιπο κόσμο». Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, ο κ. Χούγκμπερφ επισήμανε πως ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός μεγιστάνων στη Σεντζέν αντανακλά μια τάση που θα φέρει πιθανότατα και άλλους νέους επιχειρηματίες στην κινεζική πόλη μέσα στα επόμενα χρόνια. Όπως επισημαίνει η σχετική έκθεση, το καθεστώς της πρώτης ειδικής οικονομικής ζώνης επέτρεψε στη Σεντζέν να πειραματιστεί με



**Το καθεστώς** της ειδικής οικονομικής ζώνης στη Σεντζέν είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το ΑΕΠ της πόλης από περίπου 28 εκατ. δολάρια στα οποία ανέρχονταν το 1979 σε σχεδόν 475 δισ. δολάρια το 2021. Η πόλη έχει, πάντως, βρεθεί επανειλημμένως αντιμέτωπη με δυσεπίλυτα προβλήματα από την αρχή της πανδημίας και ιδιαίτερος τις τελευταίες εβδομάδες καθώς έχει ανασταλεί η λειτουργία ορισμένων βιομηχανικών μονάδων της, ενώ σημειώνονται μεγάλες καθυστερήσεις στο λιμάνι της.

το καπιταλιστικό σύστημα. Αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί το ΑΕΠ της πόλης από περίπου 28 εκατ. δολάρια στα οποία ανέρχονταν το 1979 και να εκτοξευθεί σε σχεδόν 475 δισ. δολάρια μέχρι το 2021.

Η Σεντζέν αποτελεί παράλληλα μέλος του φιλόδοξου σχεδίου που η Κίνα αποκαλεί «Μεγάλη ζώνη των όρμων», ενός πλέγματος από επιχειρηματικά κέντρα που θα ενώνει τη Σεντζέν με οκτώ άλλες πόλεις της επαρχίας Γκουαντόνγκ καθώς και με τις κινεζικές κτήσεις του Χονγκ Κονγκ και του Μακάο. Σύμφωνα με τον Χενγκ Τσεν, καθηγητή Οικονομικών στο πανεπιστήμιο του Χονγκ Κονγκ, αυτό που έδωσε στη Σεντζέν την

ώθηση προς την επιτυχία ήταν ο φιλόζενος τρόπος με τον οποίο υποδέχθηκε και εξακολουθεί να υποδέχεται τους επιχειρηματίες. Όπως επισημαίνει ο ίδιος, «η σύνθεση του πληθυσμού ευνοεί την ανάπτυξη της σε επιχειρηματικό κέντρο καθώς αποτελείται σε μεγάλο ποσοστό από νέους, πολύ περισσότερους σε σύγκριση με άλλες μεγαλופόλεις της Κίνας, γι' αυτό και είναι τόσο πολύ ελκυστικό μέρος». Εξάλλου, τονίζει ο ίδιος, οι τοπικοί αξιωματούχοι δεσμεύουν «πολλούς φυσικούς πόρους της περιοχής για να προσελκύσουν ταλέντα από τον υπόλοιπο κόσμο».

Η πόλη έχει, πάντως, βρεθεί επανειλημ-

μένως αντιμέτωπη με δυσεπίλυτα προβλήματα από την αρχή της πανδημίας και ιδιαίτερος τις τελευταίες εβδομάδες, καθώς η Κίνα αγωνίζεται με το χειρότερο κύμα των τελευταίων δύο ετών. Δεδομένου ότι το Πεκίνο επιμένει στην πολιτική της μηδενικής ανοχής απέναντι στην πανδημία και εξακολουθεί να επιτρέπει δραστηριότητες μέτρα, όπως αποκλεισμό των συνόρων, μαζικές εξετάσεις και αυστηρά lockdowns, η Σεντζέν έχει υποστεί καίριο πλήγμα. Έχει ανασταλεί η λειτουργία ορισμένων βιομηχανικών μονάδων της, ενώ σημειώνονται μεγάλες καθυστερήσεις στο λιμάνι της, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο.



**Ο νέος όμιλος** θα έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει τέτοιες ποσότητες «μαύρου χρυσού», ούτως ώστε να μπορούν να καλυφθούν οι ημερήσιες ανάγκες της Γερμανίας για περίοδο περίπου 100 ημερών.

## Νέος κολοσσός στην αγορά δεξαμενοπλοίων

**Μία συγχώνευση** που θα δημιουργήσει τον μεγαλύτερο στόλο δεξαμενοπλοίων στον κόσμο, την ώρα που οι παρενέργειες του πολέμου στην Ουκρανία φέρνουν την ανάκαμψη της αγοράς, εξετάζουν οι όμιλοι των Frontline και Euronav. Όπως επισημαίνει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg και αναδημοσιεύει το moneyreview.gr, ο νέος αυτός κολοσσός θα έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει τέτοιες ποσότητες «μαύρου χρυσού», ούτως ώστε να μπορούν να καλυφθούν οι ημερήσιες ανάγκες της Γερμανίας για περίοδο περίπου 100 ημερών.

Και συν τοις άλλοις θα έλθει την καταλληλότερη στιγμή, όταν όλος ο κόσμος γυρίζει την πλάτη στα ρωσικά πλοία. Όπως γίνεται αντιληπτό, η ζήτηση και οι πιέσεις προς τις υπόλοιπες εταιρείες εντείνονται, πυροδοτώντας την ανάπτυξη σε μια αγορά η οποία είχε χαρακτηριστικά στασιμότητας ένα χρόνο και πλέον. Οι τιμές των μετοχών των ομίλων της Frontline και της Euronav έχουν προκαλέσει πολύ

## Προς συγχώνευση οι όμιλοι Frontline και Euronav – Δημιουργείται στόλος με 69 πολύ μεγάλα πλοία μεταφοράς αργού και 57 σκάφη τύπου Suezmax.

ζωπρό αγοραστικό ενδιαφέρον ήδη από τις αρχές του έτους, ενώ ο υπό συγχρότηση κολοσσός αποτιμάται στα 4,2 δισ. δολάρια και πλέον.

Ο Τζον Φρέντρικσεν, ο οποίος διαθέτει μερίδιο της τάξεως του 39% στη Frontline ως ο μεγαλύτερος μέτοχός της, τόνισε σε κοινή ανακοίνωση με την Euronav, που δόθηκε στη δημοσιότητα, ότι «έναν συνδυασμό των δύο εταιρειών Frontline και Euronav θα δημιουργήσει έναν ηγέτη στην αγορά των δεξαμενοπλοίων, δίνοντάς του τη δυνατότητα να συνεχίσει να γεννά αποδόσεις για τους μετόχους,

πέραν των σημαντικών συνεργασιών που θα προκύψουν».

Οι δύο εταιρείες υπέγραψαν προσύμφωνο για μία πιθανή συγχώνευση με μια αναλογία ανταλλαγής 1,45 μετοχές της Frontline για κάθε μετοχή της Euronav. Αυτό σημαίνει ότι οι μέτοχοι της Euronav θα ελέγχουν το 59% του ενοποιημένου ομίλου και της Frontline το 41%. Αξίζει να επισημανθεί ότι η πρόταση έχει εγκριθεί ομόφωνα από τα διοικητικά συμβούλια αμφότερων των εταιρειών. Εάν τώρα η προσέγγιση των δύο επιχειρήσεων ευοδωθεί, τότε το νέο σχήμα θα εξακολουθήσει την πορεία του υπό την επωνυμία της Frontline και από τις αγορές του Βελγίου, της Νορβηγίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Σιγκαπούρης, της Ελλάδας και των ΗΠΑ υπό τον διευθυντικό σύμβουλο Ούγκο ντε Στόοπ της Euronav. Τέλος, σημειώνεται πως ο υπό δημιουργία όμιλος και εφόσον λάβει και το «πράσινο φως» από τις αρμόδιες αρχές, θα διαθέτει ένα στόλο με 69 πολύ μεγάλα πλοία μεταφοράς

αργού και 57 σκάφη τύπου Suezmax, τα οποία έχουν μήκος 275 μέτρα και διαπλέουν το Σουέζ. Θα μπορούν δε τα εν λόγω τάνκερ να μεταφέρουν σχεδόν 225 εκατ. βαρέλια πετρελαίου, σύμφωνα με στοιχεία της Clarkson Research Services που συνέλεξε το Bloomberg. Το εκτόπισμα του συνδυασμού των δύο κολοσσών, ουσιαστικά, θα λειτουργήσει ως αντιστάθμισμα στους μεγάλους ναυλομειωτικούς οίκους και τις πετρελαϊκές εταιρείες, οι οποίες ναυλοποιούν πλοία σε μια αγορά η οποία θεωρείται από τους ειδικούς ως σχετικά κατακερματισμένη – και αυτή η αγορά είναι εκείνη των δεξαμενοπλοίων. «Η συσπείρωση στον κλάδο είναι πάντα μια θετική κίνηση για την αγορά», υπογραμμίζει ο Χάλβερ Ελεφσον, ναυλομεσίτης στη Fearleys A/S στο Οσλο. «Ουσιαστικά κάνει την ισορροπία να κλίνει περισσότερο προς την πλευρά των πλοιοκτητών, όταν τελούνται οι διαπραγματεύσεις για τους ναύλους».

Bloomberg

## Απομακρύνονται από την τηλεόραση οι νεότερες ηλικίες

**Πριν από** μερικά χρόνια, εάν κάποιος μάς έλεγε πως θα έρθει η εποχή που οι άνθρωποι θα γυρίσουν την πλάτη στην τηλεόραση, ίσως να μην τους πιστεύαμε. Εφθασε όμως η στιγμή που πάμπολλοι, και ειδικά νεότερες ηλικιών, απομακρύνονται από αυτή την οθόνη για να επιλέξουν κάποιες άλλες τα κινητά, στους Η/Υ και στα τάμπλετ.

«Η τηλεόραση θα πεθάνει μαζί με το κοινό της», υποστηρίζει ο Φρεντερίκ Καβαντζά, συνιδρυτής της γαλλικής εταιρείας Sysk, που δραστηριοποιείται στον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού. «Οι άνθρωποι της νέας γενιάς εξελίχθηκαν με τρόπο

τέτοιο ώστε από παθητικοί θεατές τηλεόρασης να γίνουν ενεργοί χρήστες διαδραστικών μέσων. Έχουν στραφεί από τις τηλεοπτικές οθόνες σε αυτές των κινητών τηλεφώνων», υποστηρίζει ο κ. Καβαντζά, αφηγώντας ένα ενδεχόμενο αυτή η πρόβλεψή του για τον θάνατο της τηλεόρασης να μην επαληθευτεί, αν οι τηλεοπτικοί σταθμοί βρουν τρόπο να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες και τάσεις.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, τα συμβατικά τηλεοπτικά κανάλια παρακολουθούν οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, ενώ οι μεσήλικες έχουν ήδη στραφεί στις πλατφόρμες ζωντανής ροής περιεχομένου, όπως το Net-

flix. Ο αριθμός των τηλεθεατών ηλικίας κάτω των 35 ετών μειώνεται με πολύ ταχύ ρυθμό από τη δεκαετία του 2010 και μετά. Η μείωση αναμένεται να συνεχιστεί όσο αναπτύσσονται και εξελίσσονται οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, οι πλατφόρμες βιντεοπαιχνιδιών και κυρίως οι νέοι εικονικοί κόσμοι, όπως το «μετα-σύμπαν».

Η αμερικανική εταιρεία Dubit, που αναπτύσσει παιχνίδια για το «μετα-σύμπαν» και πραγματοποιεί έρευνες οι οποίες σχετίζονται με τα μίντια, αναφέρει ότι το 50% των παιδιών ηλικίας 9-12 ετών εισέρχεται συχνά στη δημοφιλή για αυτές τις ηλικίες

πλατφόρμα Roblox, όπου επικοινωνούν με τους φίλους τους, παίζουν παιχνίδια ή παρακολουθούν συναντήσεις κ.ά. Είναι χαρακτηριστικό ότι μια συναυλία του διάσημου ράπερ Lil Nas X, που διατέθηκε αποκλειστικά για τους χρήστες του Roblox, είχε 33 εκατομμύρια θεατές, αριθμός τριπλάσιος από τον αριθμό των θεατών που παρακολούθησαν τον ίδιο καλλιτέχνη πριν από λίγες μέρες στα μουσικά βραβεία Γκράμι που προβλήθηκαν από την τηλεόραση.

Οι αναλυτές αναφέρουν ότι, σε αντίθεση με τις εφημερίδες και τα περιοδικά, η τηλεόραση δεν έχει βιώσει σε σημαντικό βαθμό την επέλαση

των νέων ψηφιακών μέσων επειδή τα διαφημιστικά της έσοδα δεν μειώθηκαν σημαντικά. Έτσι, η τηλεοπτική βιομηχανία δεν έχει ακόμη ξεκινήσει να κάνει βήματα προσαρμογής στις νέες τάσεις. «Αν θέλουμε να συνεχίσουμε να υπάρχουμε, πρέπει να τοποθετηθούμε μέσα σε όλες τις νέες μορφές μέσων», αναφέρει η Κατί Μπρεμέ, διευθύντρια Καινοτομίας στον κρατικό τηλεοπτικό σταθμό της Γαλλίας France TV, ο οποίος έχει ξεκινήσει να πειραματίζεται με τη χρήση συστημάτων επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας σε τηλεοπτικά προϊόντα, αρχής γενομένης με τους αθλητικούς αγώνες.



**Στρέφονται** στα κινητά τηλέφωνα, στα τάμπλετ και στις πλατφόρμες εικονικής πραγματικότητας.







# Στην Ουκρανία ο «χασάπης του Χαλεπίου»

Τον διόρισε ο Πούτιν επικεφαλής του εκστρατευτικού σώματος

**Καίριο** ρόλο στον συριακό εμφύλιο έπαιξε ο στρατηγός Αλεξάντρ Ντβόρνικοφ, τον οποίο διόρισε ο Βλαντιμίρ Πούτιν νέο επικεφαλής της στρατιωτικής επιχείρησης στην Ουκρανία. Υπό τη διοίκηση του Ντβόρνικοφ, ο ρωσικός στρατός προέβη σε διώσεις εναντίον αμάχων και σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ο 60χρονος στρατηγός χαρακτηρίζεται «παλαιάς κοπής» ανώτατος αξιωματικός και πραγματικός εθνικιστής, εκπαιδευ-

**Ο 60χρονος στρατηγός Αλεξάντρ Ντβόρνικοφ έγινε διαβόητος από την αιματηρή κατάληψη του Γκρόζνι στον πόλεμο της Τσετσενίας το 2000.**

μένος στο αμυντικό δόγμα της ΕΣΣΔ, που θεωρεί ότι ο θάνατος αμάχων είναι επιτρεπτή μέθοδος ανάκτησης της πρωτοβουλίας στο πεδίο της μάχης, όπως αναφέρει σε άρθρο της η εφημερίδα The Guardian. Ο Ντβόρνικοφ διορίστηκε από τον Πούτιν τον Σεπτέμβριο του 2015 διευθυντής των ρωσικών δυνάμεων στη Συρία, σε μια προσπάθεια να στηριχθεί ο κυβερνητικός στρατός της Δαμασκού

που απειλείτο με κατάρρευση. Ήταν ήδη γνωστός από το 2000 και την αιματηρή κατάληψη του Γκρόζνι στον πόλεμο της Τσετσενίας. Η απόφαση για διορισμό νέας στρατιωτικής διοίκησης στην Ουκρανία συμπίπτει με τη νέα στρατηγική της Μόσχας, που αφορά την εδραίωση και επέκταση του ρωσικού ελέγχου στην περιοχή των ρωσόφωνων του Ντονμπάς στην ανατολική Ουκρανία.

Στη Συρία, ο Ντβόρνικοφ εξασφάλισε τον εκσυγχρονισμό αεροπορικής βάσης απ' όπου ρωσικά βομβαρδιστικά σφυροκόπησαν την επαρχία του Ιντλίμπ. Η πτώση της δεύτερης μεγαλύτερης πόλης της Συρίας, του Χαλεπίου, οφειλόταν εν πολλοίς στους από αέρος ρωσικούς βομβαρδισμούς. Τα ρωσικά βομβαρδιστικά πετούσαν από την αεροπορική βάση Χμείμιμ, ενώ στο στόχαστρό τους βρέθηκαν συχνά νοσοκομεία, σχολεία και άλλες ζωτικής σημασίας πολιτικές υποδομές.

Ο Ρώσος στρατηγός αντιμετωπίζει, όμως, πολύ διαφορετικές συνθήκες στην Ουκρανία, καθώς η ρωσική αεροπορία δεν διαθέτει την απόλυτη κυριαρχία του αέρα και οι επιγείες δυνάμεις της έχουν δεχθεί ισχυρά πλήγματα εξαιτίας των προηγμένων οπλικών συστημάτων που έχουν παραλάβει οι Ουκρανοί από τη Δύση.

Εξίσου δύσκολο θα είναι το έργο του Ντβόρνικοφ προκειμένου να αντιμετω-

## Νέος Ρώσος στρατηγός στην Ουκρανία

**Η Ρωσία διόρισε τον στρατηγό Αλεξάντρ Ντβόρνικοφ επικεφαλής των πολεμικών επιχειρήσεων στην Ουκρανία μετά τις οδυνηρές αποτυχίες στην πρώτη φάση της εκστρατείας.**



**Τακτική: Ο Ντβόρνικοφ αναμένεται να χρησιμοποιήσει τακτικές «καμένης γης» που ακολούθησε στη Συρία, με εντατικό βομβαρδισμό πόλεων που έχει προκαλέσει μεγάλες απώλειες άμαχου πληθυσμού.**



**Υπολείμματα** πυραύλου με κυρίλλικά γράμματα μετά το πλήγμα στο Κραματόρσκ.

ΠΗΓΕΣ: A.P., UPI, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Getty Images, Wikimedia Commons

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πίσει την καταγιστική ροή πληροφοριών και στοιχείων από το μέτωπο του πολέμου, τα οποία διαψεύδουν με τον χειρότερο τρόπο τους ρωσικούς ισχυρισμούς για στρατιωτικές επιτυχίες. Αν και η Συρία θεωρείτο μέχρι πρότινος η καλύτερα κα-

**1961**  
Γεννήθηκε στο Ουσουρίσκ της ρωσικής Απω Ανατολής

**1982**  
Αρχίζει την στρατιωτική του σταδιοδρομία ως διμοιρίτης, όπου αναρρίχθηκε γρήγορα στο στράτευμα.

**1999-2000**  
Συμμετέχει στη Μάχη του Γκρόζνι στον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία, με χιλιάδες νεκρούς αμάχους.

**2015**  
Αναλαμβάνει τη διοίκηση των ρωσικών στρατευμάτων στη Συρία. Γίνεται διαβόητος για τη διαταγή βομβαρδισμού του Χαλεπίου, που οδήγησε στον θάνατο χιλιάδων ανθρώπων, μεταξύ αυτών και 200 παιδιά. Βοηθάει στην εκπόνηση της ρωσικής στρατηγικής για αστικές υποδομές, όπως αρτοποιεία και νοσοκομεία.

**2016**  
Τιμήθηκε ως ήρωας με το μετάλλιο της Ρωσικής Ομοσπονδίας από τον πρόεδρο Πούτιν. Διορίζεται διοικητής του Νότιου Στρατιωτικού Τομέα της Ρωσίας.

**Ιούν. 2020**  
Προάγεται σε στρατηγό.

**Απρ. 2022**  
Τοποθετείται επικεφαλής των ρωσικών στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ουκρανία. Η είδηση του διορισμού του συμπίπτει με το πλήγμα εναντίον του σταθμού του Κραματόρσκ στην ανατολική Ουκρανία με δεκάδες νεκρούς πρόσφυγες. Η Ρωσία αρνείται κάθε ευθύνη.

ταγεγραμμένη πολεμική σύρραξη της σύγχρονης εποχής, ο όγκος πληροφοριών που προέρχεται από την Ουκρανία είναι πολλαπλάσιος και ιδιαίτερα επιβαρυντικός για τη Ρωσία.

REUTERS

## Αποφασισμένος να φτάσει έως το τέλος ο Ρώσος πρόεδρος

**Την πεποίθησή του** ότι η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία «εξελισσεται σύμφωνα με το σχέδιο» και θα στεφθεί με πλήρη επιτυχία εξέφρασε ο Βλαντιμίρ Πούτιν. Μιλώντας στην Απω Ανατολή, σε εκδήλωση με αφορμή την επέτειο από το ταξίδι του πρώτου κομμουνιστή, του Γκούρι Γκαγκάριν, στο Διάστημα, ο Ρώσος πρόεδρος υποστήριξε ότι «η Ρωσία δεν πρόκειται να κλείσει στον εαυτό της» λόγω των δυτικών κυρώσεων και ότι «είναι εντελώς αδύνατο στον σύγχρονο κόσμο να απομονωθεί μια χώρα, και μάλιστα μια τεράστια χώρα σαν τη Ρωσία». Στην ίδια ομιλία του δήλωσε ότι οι στόχοι των στρατιωτικών επιχειρήσεων είναι «ξεκάθαροι και ευγενείς», προσπερνώντας ως fake news τις καταγγελίες για εγκλήματα πολέμου. Νωρίτερα, ο δήμαρχος της Μπούτσα, στα περίχωρα του Κιέβου, είχε ανακοινώσει ότι έχουν εντοπιστεί 403 πτώματα αμάχων μετά την απόσυρση των ρωσικών στρατευμάτων, ενώ οι ουκρανικές αρχές κατήγγειλαν βιασμούς γυναικών, κάτι που η Μόσχα απορρίπτει κατηγορηματικά.

Στο μεταξύ, η μάχη της Μαριούπολης έχει εισέλθει στην τελική, κατά τα φαινόμενα, φάση της, καθώς τα ρωσικά στρατεύματα φέρεται να έχουν καταλάβει ολόκληρη την περιοχή του λιμανιού και οι Ουκρανοί μαχητές να έχουν περιοριστεί στη χαλυβουργία Azovstal, περικυκλωμένοι και με πυρομαχικά τους να εξαντλούνται. Ο Ζελένσκι απάντησε εναγωνία έκκληση προς τη Δύση για άμεση παροχή στρατιωτικής βοήθειας.

Από την πολιορκημένη Μαριούπολη ήρθε και μια ανεπιβεβαιωτή είδηση που θα μπορούσε να προκαλέσει οξυτάσεις αντιδράσεις της Δύσης. Μαχητές εντός του Azovstal διοχέτευσαν την πληροφορία ότι οι Ρώσοι τους έριξαν χημικά αέρια με όπλο. Τα διεθνή πρακτορεία είναι επιφυλακτικά δεδομένου ότι η πληροφορία προήλθε από



**Ο Πούτιν** δήλωσε ότι οι στόχοι των στρατιωτικών επιχειρήσεων είναι «ξεκάθαροι και ευγενείς», προσπερνώντας ως fake news τις καταγγελίες για εγκλήματα πολέμου.

το νεοναζιστικής προέλευσης «Τάγμα Α-ζόφ». ΗΠΑ, Βρετανία και Αυστραλία κάλεσαν για τη διεξαγωγή έρευνας, κάτι εξαιρετικά δύσκολο λόγω της ασφυκτικής πολιορκίας. Πρόσφατα, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν δήλωσε ότι αν η Ρωσία κάνει χρήση χημικών όπλων, θα υπάρξει ανάλογη απάντηση, χωρίς να διευκρινίσει τι ακριβώς εννοούσε. Τεράστιες διστάσεις έχει αποκτήσει η τραγωδία που βιώνουν τα παιδιά της Ουκρανίας. Σύμφωνα με ανακοίνωση της UNICEF, περίπου 4 εκατομμύρια παιδιά (τα δύο τρίτα του συνόλου) έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τις εστίες τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, τουλάχιστον 142 παιδιά έχουν χάσει τη ζωή τους και 229 έχουν τραυματιστεί.

REUTERS, A.P.

## Τρόμος στο μετρό της Νέας Υόρκης

Δεκαέξι τραυματίες είναι ο απολογισμός ένοπλης επίθεσης σε σταθμό του Μπρούκλιν

**Τουλάχιστον** δεκαέξι τραυματίες είναι ο απολογισμός ένοπλης επίθεσης σε σταθμό του μετρό στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης, που σκόρπισε τον τρόμο στους επιβάτες κατά την ώρα αιχμής, χωρίς χθες το πρωί. Ένας 41χρονος με την 3χρονη κόρη του επιβίβαστηκαν στο τρένο, αλλά εκείνο παρέμεινε ακινητοποιημένο. «Τρέξε! Φύγετε γρήγορα», ακούστηκαν φωνές άλλων επιβατών κι όλοι άρχισαν να τρέχουν υπό τον φόβο να σημειωθεί ποδοπάτημα. Ένας 15χρονος μαθητής περιγράφει τη σκηνή ως εξής: «Δεν ήξερα τι γίνεται. Απλώς επικράτησε πανικός».

Το βίαιο επεισόδιο ήρθε σε μια στιγμή που οι τοπικές αρχές φοβούνται ότι μετά την πανδημία θα υπάρξει αύξηση των απειλών για τη δημόσια ασφάλεια στη Νέα Υόρκη. Η πυροσβεστική υπηρεσία έκανε λόγο για δεκαέξι τραυματίες, δέκα εκ των οποίων δέχθηκαν πυρά. Αμέσως μετά το

δεν βρέθηκαν ενεργά εκρηκτικά στο σημείο της επίθεσης. Σύμφωνα με την Τζεν Ψάκι, εκπρόσωπο του Λευκού Οίκου, ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν ενημερώθηκε για την επίθεση, ενώ ο δήμαρχος Ερικ Αντάμς, ο οποίος βρέθηκε θετικός στον κορωνοϊό την Κυριακή, επίσης παρακολούθησε από μακριά τα τεκταινόμενα.

Η αστυνομία εκλήθη στον σταθμό στην 36η οδό, απ' όπου περνούν οι γραμμές D, N και R, στις 8.30 το πρωί, αφότου έλαβε κλήση για καπνό μέσα στον σταθμό. Οκτώ τραυματίες με αναπνευστικά προβλήματα και πληγές από σφαίρες διακομίστηκαν στο νοσοκομείο του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, στο Μπρούκλιν. Η κατάσταση τους κρίνεται σταθερή.

### Πιο επικίνδυνη η ζωή

Οι ένοπλες επιθέσεις στη Νέα Υόρκη αυξήθηκαν φέτος και η καταπολέμηση των βίαιων εγκλημάτων αποτελεί προτεραιότητα του Αντάμς από τότε που ανέλαβε τα καθήκοντά του τον Ιανουάριο. Μέχρι τις αρχές Απριλίου είχαν καταγραφεί 296 περιστατικά έναντι 260 πέρυσι την ίδια περίοδο. Η κλιμάκωση ακολούθησε το ιστορικό χαμηλό στην ένοπλη βία τις χρονιές 2018 και 2019 και η πόλη εξακολουθεί να είναι πολύ ασφαλότερη σε σχέση με προηγούμενες χρονιές.

Πολλοί κάτοικοι της Νέας Υόρκης, πάντως, θεωρούν ότι η ζωή τους έχει γίνει πιο επικίνδυνη μετά την πανδημία και τα lockdowns. Ο Αντάμς, πρώην αστυνομικός ο ίδιος, προσπάθησε να κατευθύνει αυτές τις ανησυχίες και έχει καταστήσει την καταπολέμηση της εγκληματικότητας βασική αποστολή της δημότης αρχής. Πρόσφατα ανέπτυξε επτά μονάδες κατά της ένοπλης βίας, ενώ τον περασμένο μήνα εγκαινίασε την εκστρατεία «Η ποιότητα ζωής έχει σημασία», με στόχο τον περιορισμό των μικροαδικημάτων ώστε να προληφθεί η σοβαρή εγκληματικότητα.

THE NEW YORK TIMES



**Αμέσως** μετά το συμβάν εξαπολύθηκε ανθρωποκυνηγό για τον εντοπισμό ενός σωματώδους άνδρα με αντιασφυξιογόνο μάσκα, πορτοκαλί γιλέκο και μπλε φόρμα, που έμοιαζε με εργάτη. Οι Αρχές εκτιμούν ότι ο δράστης πυροδότησε μια βόμβα καπνού από ένα συρμό του υπόγειου σιδηροδρόμου.

## Το «partygate» οδηγεί σε μείζονα πολιτική κρίση τη Βρετανία

Πρόστιμο και στον Μπόρις Τζόνσον

**Σε μείζονα** πολιτική κρίση αναμένεται να εξελιχθεί η απόφαση της Μητροπολιτικής Αστυνομίας του Λονδίνου να βεβαιώσει πρόστιμα για παραβίαση των μέτρων κατά της διασποράς του κορωνοϊού στον πρωθυπουργό Μπόρις Τζόνσον, στη σύζυγό του Κάρι και στον υπουργό Οικονομικών Ρισί Σουνάκ, ο οποίος βρίσκεται ταυτόχρονα στο επίκεντρο ενός παράλληλου σκανδάλου φοροδιαφυγής. Τα πρόστιμα στους δύο υπηλθόβαθμους αξιωματούχους αλλά και σε ακόμα 28 άτομα επιβλήθηκαν μετά τη διερεύνηση του σκανδάλου των κοινωνικών συναθροίσεων στην πρωθυπουργική κατοικία εν μέσω lockdown, του γνωστού «partygate». Μέχρι σήμερα έχουν βεβαιωθεί περισσότερα από 50 πρόστιμα γι' αυτή την υπόθεση, αλλά φαίνεται ότι η έρευνα δεν έχει τελειώσει, με τις αστυνομικές αρχές να δεσμεύονται χθες ότι πραγματοποιούν την έρευνά τους με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα. Στο πλαίσιο της διερεύνησης του σκανδάλου, περίπου 100 άτομα, μεταξύ των οποίων ο Μπόρις Τζόνσον και ο Ρισί Σουνάκ, είχαν απαντήσει σε ερωτηματολόγια αποκαλύπτοντας τους λόγους της παρουσίας τους στις συναθροίσεις.

Η επιβολή προστίμου δεν ισοδυναμεί με καταδίκη, αλλά ενδέχεται να αποτελέσει την αφορμή για ποινική δίωξη εφόσον το χρηματικό ποσό δεν καταβληθεί.

Η Μητροπολιτική Αστυνομία διερευνά 12 κοινωνικές συναθροίσεις που πραγματοποιήθηκαν στους κήπους της πρωθυπουργικής κατοικίας, στον αριθμό 10 της Ντάουνινγκ Στρίτ, σε οκτώ διαφορετικές ημερομηνίες κατά τη διάρκεια των δρακόντειων lockdowns. Ανάμεσά τους και η περίφημη, πλέον, πρόσκληση που απύθυνε ο προσωπικός γραμματέας του

Μπόρις Τζόνσον, Μάρτιν Ρέινολντς, σε φίλους και συνεργάτες να προσέλθουν και «να φέρουν το ποτό τους» στις 20 Μαΐου 2020, αλλά και το πάρτι γενεθλίων-εγκληση για τον πρωθυπουργό στην αίθουσα συνεδριάσεων του υπουργικού συμβουλίου, τον Ιούνιο του 2020. Σε αυτό συμμετείχε και ο υπουργός Οικονομικών Ρισί Σουνάκ.

Η αντίδραση του Εργατικού Κόμματος στην εξέλιξη ήταν άμεση, καθώς ζήτησε την παραίτηση του Μπόρις Τζόνσον,

**Παραβίαση των μέτρων κατά της διασποράς του κορωνοϊού από τον πρωθυπουργό, τη σύζυγό του Κάρι και τον υπουργό Οικονομικών.**

όπως έκανε και ο επικεφαλής των Φιλελευθέρων Δημοκρατών σερ Εντ Ντέιβιντ, που ζήτησε σύγκληση της ολομέλειας της Βουλής και ψηφοφορία για την άρση της εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση. Ο ηγέτης των Εργατικών σερ Κιρ Στάρμερ δήλωσε: «Ο Μπόρις Τζόνσον και ο Ρισί Σουνάκ παραβίασαν τον νόμο και επανειλημμένως είπαν ψέματα στον βρετανικό λαό. Οφείλουν να παραιτηθούν. Ο Συνταγματικό αδυνατούν να κυβερνήσουν. Η Βρετανία αξίζει καλύτερα».

Μέχρι αργά το απόγευμα, ο εκπρόσωπος του πρωθυπουργικού γραφείου αρκέστηκε να παραδεχθεί ότι έχει βεβαιωθεί πρόστιμο στον Μπόρις Τζόνσον και στον υπουργό Οικονομικών, χωρίς ωστόσο να προχωρήσει σε άλλη διευκρίνιση.



# ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ





# Το φθηνό χρήμα της ΕΚΤ δεν έφτασε τελικά στην οικονομία

Οι τράπεζες έλαβαν 50 δισ. με αρνητικό επιτόκιο και τα κατέθεσαν ξανά στην ΕΚΤ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ**

**Στα 54 δισ.** ευρώ, από 31 δισ. ευρώ περίπου το 2020, ανήλθε στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς η πλεονάζουσα ρευστότητα των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, που ελλείψει επαρκούς ζήτησης για δάνεια επέστρεψε ξανά στην ΕΚΤ με τη μορφή καταθέσεων. Αυτό σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της ρευστότητας που άντλησαν οι τράπεζες μέσα από το Πρόγραμμα Στοχευμένων Συναλλαγών Μακροχρόνιας Ανακρηματοδότησης, γνωστό ως TLTRO III, με αρνητικό επιτόκιο -1%, γύρισε τελικά πίσω στο Ευρωσύστημα με επιτόκιο -0,5%, με συνέπεια το τελικό όφελος από το φθηνό χρήμα που έριξε η ΕΚΤ στην αγορά, στην προσπάθειά της να ανακατίσει τις επιπτώσεις της κρίσης που προκάλεσε η πανδημία, να επιστρέψει πίσω στις τράπεζες με τη μορφή επιτοκιακού εσόδου.

Αξιοποιώντας αυτή την ευκαιρία που βαίνει προς το τέλος της και παρά το γεγονός ότι η ζήτηση για δάνεια δεν ήταν η αναμενόμενη, οι ελληνικές τράπεζες κράτησαν κλειστή την ομπρέλα στην άφθονη ρευστότητα που έρε από το Ευρωσύστημα και άντλησαν μέσω του προγράμματος TLTRO 50,8 δισ. ευρώ. Συγκεκριμένα, η Alpha Bank έχει αντλήσει μέσω TLTRO 13 δισ. ευρώ, η Εθνική 11,6 δισ. ευρώ, η Eurobank 11,7 δισ. και η Τράπεζα Πειραιώς 14,5 δισ. ευρώ. Η αυξημένη ρευστότητα των 54 δισ. ευρώ που επέστρεψαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες στην ΕΚΤ με τη μορφή καταθέσεων προκύπτει από τις οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων συστημικών ομίλων και αφορά το σύνολο της δραστηριότητάς τους, δηλαδή τόσο την Ελλάδα όσο και τις θυγατρικές του εξωτερικού. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις που έχει η Alpha Bank στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διαμορφώθηκαν στα τέλη του 2021 σε 11 δισ. ευρώ, της Εθνικής σε 15 δισ. ευρώ, της Eurobank σε 13 δισ.



Το τελικό όφελος από το φθηνό χρήμα που έριξε η ΕΚΤ στην αγορά στην προσπάθειά της να ανακατίσει τις επιπτώσεις της κρίσης που προκάλεσε η πανδημία επέστρεψε στις τράπεζες με τη μορφή επιτοκιακού εσόδου.

## Η πλεονάζουσα ρευστότητα των τραπεζών, ελλείψει επαρκούς ζήτησης για δάνεια, επέστρεψε ξανά στην ΕΚΤ με τη μορφή καταθέσεων.

ευρώ και της Πειραιώς σε 14,7 δισ. ευρώ. Η επανατοποθέτηση της πλεονάζουσας ρευστότητας ξανά πίσω στο Ευρωσύστημα δεν αποτελεί ελληνικό φαινόμενο. Παράτηρείται σε όλες τις ευρωπαϊκές οικονομίες παρά το γεγονός ότι η ρευστότητα που άντλησαν όλες οι τραπεζικές μέσω του προγράμματος TLTRO ξεπέρασε τα 2,5 τρις. ευρώ τα δύο τελευταία χρόνια. Η ανα-

ξιοποίηση ρευστότητας που λιμνάζει στην ευρωπαϊκή οικονομία, λόγω κυρίως της αυξημένης αβεβαιότητας, ερμηνεύει άλλωστε και την απόφαση της ΕΚΤ να σταματήσει από τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους να επιδοτεί τις τράπεζες με αρνητικά επιτόκια. Με βάση τα στοιχεία που δημοσίευσε ο SSM για όλη την Ευρώζων, ο δείκτης ρευστότητας των τεσσάρων συστημικών τραπεζών στη χώρα μας διαμορφώθηκε στα τέλη του 2021 στο επίπεδο του 60,9% (δάνεια προς καταθέσεις) και αποτελεί έναν από τους καλύτερους δείκτες μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών. Αυτό σημαίνει ότι, π.χ. για 100 ευρώ καταθέσεων, οι τράπεζες έχουν δώσει δάνεια 60 ευρώ περίπου και άρα το περιθώριο που έχουν για πρόσθετους χρηματοδοτήσεις είναι άλλα 40 ευρώ. Η βελτίωση του δείκτη είναι κυρίως αποτέλεσμα της αύξησης των καταθέσεων αλλά

και της πώλησης μεγάλων πακέτων κόκκινων δανείων. Μέσω των πωλήσεων οι τράπεζες όχι μόνο απαλλάσσονται από μη υγιή δάνεια, αλλά επιτυγχάνουν την απομόλυνση του ενεργητικού τους, απελευθερώνοντας έτσι ρευστότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο αντίστοιχος δείκτης «δάνεια προς καταθέσεις» για τις γερμανικές τράπεζες διαμορφώθηκε στα τέλη του 2021 στο 126%, δηλαδή οι γερμανικές τράπεζες έχουν χορηγήσει περισσότερα δάνεια από τις καταθέσεις, και στη Γαλλία στο 106,3%. Σε χώρες που έχουν επίσης προχωρήσει σε πωλήσεις δανείων, όπως η Ισπανία, ο αντίστοιχος δείκτης διαμορφώθηκε στο 100,1%, στην Ιταλία στο 92,6% και στην Πορτογαλία στο 71,3%, ενώ στην Κύπρο, που επίσης ακολουθήσε πολιτικά ραγδαίες απομολύνσεις από δάνεια, διαμορφώνεται στο 57,8%.

## Ισχυρές οι προοπτικές της ανάπτυξης

**Η ενεργειακή** κρίση που προκάλεσε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία θα καθυστερήσει αλλά δεν θα εκτροχιάσει την ενίσχυση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, εκτιμά η Goldman Sachs, ενώ προβλέπει πως η πλήρης επιστροφή της Ελλάδας στις αγορές και η επίτευξη της επενδυτικής βαθμίδας παραμένουν σε καλό δρόμο παρά τη γεωπολιτική κρίση.

Όπως σημειώνει η αμερικανική τράπεζα, όπως και άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα αντιμετωπίζει εκτόξευση του πληθωρισμού λόγω των αυξανόμενων τιμών της ενέργειας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ της συνολικής αύξησης του πληθωρισμού από τις αρχές του 2022. Η πληθωριστική πίεση έχει οδηγήσει σε πρόσθετη δημοσιονομική παρέμβαση από την ελληνική κυβέρνηση για τη θωράκιση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και τη στήριξη του ιδιωτικού τομέα.

Η Ελλάδα έχει βιώσει ένα επίμονο επενδυτικό κενό από την κρίση του δημόσιου χρέους και οι ιδιωτικές επενδύσεις ήταν ιδιαίτερα αδύναμες, τονίζει η Goldman Sachs, και έτσι η πρόσφατη άνοδος των τιμών της ενέργειας θέτει σημαντικές προκλήσεις στην έναρξη του επενδυτικού κύκλου στη χώρα, ο οποίος βασίζεται στην ανάκαμψη της παγκόσμιας ζήτησης για υπηρεσίες και τη στήριξη του Τα-



Η πρόσφατη άνοδος των τιμών της ενέργειας θέτει σημαντικές προκλήσεις στην έναρξη του επενδυτικού κύκλου στη χώρα, τονίζει η Goldman Sachs.

μείου Ανάκαμψης, η οποία ανέρχεται κοντά στο 17% του ελληνικού ΑΕΠ. Ωστόσο, αν και η εισβολή στην Ουκρανία καθυστερεί εν μέρει τις κεφαλαιουχικές δαπάνες λόγω του αυξανόμενου ενεργειακού κόστους, το ελληνικό σχέδιο ανάκαμψης έχει πάρει διαφορετική κατεύθυνση από εκείνα άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. δεσμευόταν ολόκληρο το μερίδιο των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης (σχεδόν 6,5% του ΑΕΠ του 2021) στη στήριξη του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να αυξηθεί το μερίδιό του στις συνολικές επενδύσεις, παρατηρεί η τράπεζα. Έτσι, έπειτα και από την εκταμίευση

της δόσης ύψους 3,6 δισ. ευρώ ή 2% του ΑΕΠ, η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε καλό δρόμο να διατηρήσει έναν σταθερό συνδυασμό πολιτικής στήριξης και δέσμευσης για την αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων μειονεκτιμάτων της. Την περιορισμένη συσσώρευση φυσικού κεφαλαίου και την αναντιστοιχία δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας.

Θετική εμφανίζεται η Goldman Sachs και για την πορεία του ελληνικού χρέους. Όπως επισημαίνει, ενώ οι τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις καθυστερούν τα σχέδια της Ελλάδας για τόνωση της ανάπτυξης, η κυβέρνηση

συνεχίζει την πορεία της πλήρους επιστροφής στις αγορές. Η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας –στόχος που έχει τεθεί για το 2023– απαιτεί από το ελληνικό υπουργείο Οικονομικών να συνεχίσει να ανταλλάσσει ομόλογα με δάνεια από τα διάφορα προγράμματα οικονομικής βοήθειας – EFSF, ESM, GLF και, πιο πρόσφατα, το ΔΝΤ. Η Goldman Sachs εξετάζει έτσι τις προοπτικές του ελληνικού χρέους με βάση την ανάπτυξη και την πορεία των αποδόσεων των ομολόγων, με ορίζοντα το 2030. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της, μία αύξηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης της Ελλάδας κατά 0,5%, μειώνει τον δείκτη χρέους προς ΑΕΠ το 2030 κατά 3%. Αντίθετα, μία αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης στις αποδόσεις του 10ετούς ελληνικού κρατικού ομολόγου αυξάνει τον δείκτη χρέους προς ΑΕΠ το 2030 κατά περίπου 1% μόνο, χάρη στα προγράμματα διάσωσης.

Όπως καταλήγει η αμερικανική τράπεζα, η ανοδική δυναμική της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και ο περιορισμένος κίνδυνος στις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων δημιουργούν ισχυρές προοπτικές για την Ελλάδα και υποδηλώνουν ότι, παρά τις τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις, η πλήρης επιστροφή του ελληνικού Δημοσίου στις διεθνείς αγορές κρατικού χρέους παραμένει σε καλό δρόμο.

## Τέλη Απριλίου ανοίγει το 5άστερο ON Residence στη Θεσσαλονίκη

**Τέλη Απριλίου** θα ξεκινήσει τη λειτουργία του το ON Residence, το νέο boutique hotel πέντε αστέρων στη Λεωφόρο Νίκης 5 στη Θεσσαλονίκη που έχει αναπτύξει κοινοπραξία με επικεφαλής, σε ποσοστό 65%, την Grivalia Hospitality και την Tor Hotel Group της οικογένειας Τορνιβούκα. Πρόκειται για επένδυση ύψους 20 εκατ. ευρώ, με το ON Residence να αποτελείται από επτά ορόφους, 60 δωμάτια, το ιστορικό εστιατόριο «Ολύμπιος Νάουσα», το cocktail bar Tiger Loop, εσωτερική «πράσινη» αυλή, γυμναστήριο και χώρο για επαγγελματικές εκδηλώσεις. Το ON Residence προήλθε από την ανακατασκευή του ιστορικού, μερικώς διατηρητέου κτιρίου που ξεκίνησε να λειτουργεί το 1927, φιλοξενώντας το μουσείο-δοκιμαστήριο μπίρας και εστιατόριο «Ολύμπιος Νάουσα». Το ακίνητο περιήλθε στην κυριότητα της Grivalia Hospitality και της Tor Hotel έναντι 5,46 εκατ. ευρώ το 2017, με τον χρονικό ορίζοντα απόσβεσης της συνολικής επένδυσης να είναι δέκα χρόνια. «Το ON Residence είναι μεγάλης σημασίας για εμάς, καθώς αποτελεί το πρώτο μας ολοκληρωμένο έργο τουριστικής ανάπτυξης το οποίο έγινε ακριβώς όπως το φανταζόμασταν και ακόμη καλύτερο», ανέφερε ο διευθύνων σύμβουλος της Grivalia Hospitality, Γιώργος Χρυσικός.

«Έπειτα από περίπου 30 χρόνια ανοίγει τις πόρτες του ξανά προσφέροντας υψηλού επιπέδου αστική ελληνική κουζίνα στους πελάτες του, αλλά και μια μοναδική εμπειρία φιλοξενίας βασισμένη στο πιο υψηλό ξενοδοχειακό standards, κάτι που εγγυάται η σχεδόν 100 χρόνων ιστορία μας στη φιλοξενία υψηλών προδιαγραφών», σημείωσε ο Κωνσταντίνος Τορνιβούκας, CEO της Tor Hotel Group.

Εκτός από το ON Residence, η Grivalia Hospitality έχει στο χαρτοφυλάκιό της υπό ανάπτυξη ή και λειτουργία έξι ξενοδοχειακά έργα αξίας 450 εκατ. ευρώ, τα οποία με την ολοκλήρωσή τους –εντός διετίας– θα ξεπεράσουν τα 800 εκατ. ευρώ.

Πρόκειται για πέντε έργα που περιλαμβάνουν ξενοδοχείο στη Νάουσα της Πάρου, το Amanzoe στο Πόρτο Χέλι, το Meli Palace στην Κρήτη και τα Αστέρια Γλυφάδας, όπου το 2023 αναμένεται η λειτουργία του One&Only Aesthesis, αλλά και το project Blue στη Μύκονο. Για το τελευταίο κινούνται οι διαδικασίες για την α-



Το ON Residence αποτελείται από επτά ορόφους, 60 δωμάτια, το ιστορικό εστιατόριο «Ολύμπιος Νάουσα», το cocktail bar Tiger Loop, γυμναστήριο και χώρο για επαγγελματικές εκδηλώσεις.

## 20 εκατ. ευρώ το ύψος της επένδυσης – Αναβιώνει το ιστορικό εστιατόριο «Ολύμπιος Νάουσα».

νατροπή απόφασης της Συμβουλίου της Επικρατείας. Όπως ακόμη ανέφερε ο κ. Χρυσικός, χωρίς να παραθέσει περισσότερες λεπτομέρειες, μέσα στο επόμενο δίμηνο η Grivalia Hospitality θα ανακαινίσει μια νέα επένδυση της τάξεως των 250 εκατ. ευρώ στον τομέα του τουρισμού. Η Grivalia Hospitality δρομολογεί και τη μεταφορά της έδρας της από το Λουξεμβούργο στην Αθήνα.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

## 5 χρόνια, 1 εκατ. πτήσεις και 112,6 εκατ. επιβάτες από τη Fraport Greece

**Χρειάστηκαν** 11 χρόνια για να γίνει πραγματικότητα η ιδέα της παραχώρησης των περιφερειακών αεροδρομίων. Ωστόσο, η Fraport Greece, που συμπλήρωσε πέντε χρόνια λειτουργίας τους, χρειάστηκε μόνο τρία χρόνια για να ανεβάσει την επιβατική κίνηση από τα 25 εκατομμύρια του 2016 στα 30 και πλέον εκατομμύρια επιβάτες το 2019, τελευταίο έτος πριν από την πανδημία. Για την παραχώρηση των 14 αεροδρομίων το 2017 κατέβαλε 1,23 δισ. ευρώ, ενώ ολοκλήρωσε επενδύσεις επιπλέον 450 εκατομμυρίων για την αναβάθμισή τους. Μέσα στα πέντε χρόνια η ελληνικά αυτά αεροδρόμια δέχτηκαν περισσότερες από 1 εκατομμύριο πτήσεις από 600 διαφορετικές αεροπορικές εταιρείες, οι περισσότερες εκ των οποίων πετάνε πλέον σ' αυτά κάθε χρόνο. Από τις πύλες τους πέρασε 10 φορές ο πληθυσμός της Ελλάδας και συγκεκριμένα 112,6 εκατομμύρια επιβάτες.

Η ιδέα για την παραχώρηση των αεροδρομίων με σκοπό την αναβάθμισή τους είδε το φως της δημοσιότητας το 2006. Όμως χρειάστηκε να φτάσουμε στο 2011 για να ξεκινήσει η διαδικασία και στο 2013 για να δημοσιευθεί η διεθνής πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Το 2014 κατατέθηκαν δεσμευτικές προσφορές και το 2015 υπογράφηκε η σύμβαση με την πλειοδότηρια Fraport Greece.

Παρήλθε όμως άλλος ένας χρόνος για να περάσει από τη Βουλή και ένας επιπλέον για να

υλοποιηθεί στην πράξη η παραχώρηση, στις 11 Απριλίου του 2017.

Στις 19 Μαΐου πέρυσι, οπότε και είχαν ολοκληρωθεί όλα τα έργα, πραγματοποιήθηκε μια συμβολική εκδήλωση στο αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης, όπου επενδύθηκαν άνω των 100 εκατ. ευρώ, και εγκαινιάστηκαν ταυτόχρονα όλα τα αναβαθμισμένα αεροδρόμια-πύλες για την ελληνική τουριστική βιομηχανία και οικονομία.

Ο Στέφαν Σουλτ, CEO της Fraport AG, βασικής μετόχου της Fraport Greece, εκτιμά πως «η ταυτόχρονη λειτουργία και διαχείριση των 14 νησιωτικών και ηπειρωτικών αεροδρομίων, έχει διεθνώς αναγνωριστεί από την πρώτη ημέρα λειτουργίας τους ως σημείο αναφοράς στην παραχώρηση και διαχείριση πολλαπλών αεροδρομίων». «Τα επιτεύγματα που σημείωσαμε την τελευταία πενταετία είναι αξιοσημείωτα», προσθέτει.

Ο Αλέξαντερ Τσινέλ, CEO της παραχωρησιούχου Fraport Greece, με αφορμή τη συμπλήρωση πέντε χρόνων παρουσίας της εταιρείας στην Ελλάδα, δεσμεύτηκε πως η παραχωρησιούχος «θα εξακολουθήσει να πρωταγωνιστεί στην αναβάθμιση της ταξιδιωτικής εμπειρίας των επισκεπτών, στήριζοντας παράλληλα ουσιαστικά τις τοπικές κοινωνίες, με γνώμονα πάντα τη βιώσιμη ανάπτυξη».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

## Παγκόσμια πρωτιά και φέτος σε ναυλώσεις θαλαμηγών

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

**Παγκόσμιος** πρωταθλητής στο yachting μεγάλων θαλαμηγών αναμένεται να α-ναδειχθεί και φέτος η Ελλάδα. Παρά την αύξηση της γεωπολιτικής αβεβαιότητας από τον πόλεμο στην Ουκρανία, η Ελλάδα παραμένει νούμερο ένα προορισμός σε ναυλώσεις σκαφών σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατέχει μερίδιο αγοράς 26% επί του συνόλου των εβδομαδάων κρατήσεων για σκάφη 20 μέτρων και άνω, βάσει των επιβεβαιωμένων κρατήσεων για το 2022 μέχρι και τα τέλη Μαρτίου. Είναι πρώτη και μάλιστα με σημαντική διαφορά από τη δεύτερη Γαλλία που ελέγχει ποσοστό 15%, ενώ ακολουθούν η Ιταλία (13%), η Κροατία (12%) η Καραϊβική (12%), οι Μπαχάμες (11%) και η Τουρκία (7%). Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που έχει στη

διάθεσή της η International Yacht Company. Είναι χαρακτηριστικό πως ήδη στα τέλη Μαρτίου οι επιβεβαιωμένες κρατήσεις ναυλώσεων για σκάφη άνω των 30 μέτρων για πλόες στις ελληνικές θάλασσες και ακτές κινούνται στο 73% αυτών που έγιναν ολόκληρο το 2021, χρονιά κατά την οποία η Ελλάδα ήταν πάλι πρώτη διεθνώς. Ταυτόχρονα στα τέλη Μαρτίου οι κρατήσεις για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο είχαν ήδη ξεπεράσει τις αντίστοιχες περυσινές. Μάλιστα ο Ιούνιος είναι κατά 22% ισχυρότερος από τον περυσινό. Αυτά όσον αφορά τις επιβεβαιωμένες κρατήσεις, διότι συνολικά η ζήτηση παραπέμπει σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα αργότερα φέτος, σύμφωνα πάντοτε με την International Yacht Company (IYC), μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες yachting με έδρα στο Fort Lauderdale,

με δίκτυο 14 γραφείων σε 9 χώρες και στόλο πάνω από 120 μεγάλων προς ναύλωση θαλαμηγών. Εκτιμάται μάλιστα πως εάν προχωρήσει η αλλαγή των κανονισμών που αφορούν τα σκάφη που τελούν υπό ξένη σημαία, η Ελλάδα θα έχει ακόμα πιο δυνατά σεζόν. Στους ευνοϊκούς ανέμους από και προς το Ιόνιο, σε μια περίοδο που οι αυξημένες τιμές πετρελαίου έχουν αρχίσει να παίζουν ρόλο στις επιλογές και των ατόμων υψηλότερων εισοδημάτων.

Οι Αμερικανοί εξακολουθούν να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό πελατών όσον αφορά τις ναυλώσεις σκαφών στη Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένων και της Ελλάδας. Σημειώνεται πως η Ελλάδα κα-

ταγράφει αυτές τις επιδόσεις από τώρα, παρά το γεγονός πως τα τελευταία δύο χρόνια, κυρίως λόγω της πανδημίας, οι πελάτες τείνουν να κλείνουν ναυλούς πιο κοντά στην ημερομηνία του ταξιδιού. Επιπλέον φέτος εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία ένα ποσοστό των Αμερικανών αναμένεται να εμφανιστεί αργότερα το 2022.

«Είμαστε πολύ αισιόδοξοι για το yachting σε παγκόσμιο επίπεδο και κυρίως για την Ελλάδα και τις προοπτικές σε αυτό τον κλάδο», τονίζει ο Μισέλ Χρυσικόπουλος, global managing partner της IYC. «Βλέπουμε ήδη πολύ θετικά σημάδια ανάπτυξης, με την αγορά να μεγαλώνει χρόνο με τον χρόνο και με προοπτικές για ένα πολύ δυνατό 2022. Σίγουρα όμως πρέπει να αναπτυχθούν και οι υποδομές. Οι μαρίνες παραμένουν μεγάλο πρόβλημα,

καθώς δεν δίνονται άδειες για την ανάπτυξη τους εντός και εκτός της Αττικής», προσθέτει.

### Δεν επηρεάζει ο πόλεμος

Σύμφωνα με την IYC, ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν έχει επηρεάσει την αγορά των ναυλώσεων ούτε σε παγκόσμιο επίπεδο ούτε στην Ελλάδα. Βεβαίως, τις πρώτες περίπου 10 μέρες μετά την εισβολή παρατηρήθηκε μικρή επιβράδυνση στη ζήτηση, αλλά μετά επανήλθε στα κανονικά επίπεδα. Οι Ρώσοι πελάτες αποτελούν μικρό ποσοστό στην αγορά ναυλώσεων σκαφών, αναφέρουν οι μεσίτες, προσθέτοντας δε ότι βάσει των σημερινών δεδομένων δεν έχουν παρατηρηθεί πολλές ακυρώσεις από Ρώσους, οι οποίοι στην πλειονότητά τους επιλέγουν ναυλώσεις στη νότια Γαλλία.



Στις ελληνικές θάλασσες θα ταξιδεύουν και φέτος οι περισσότερες θαλαμηγοί. Στα τέλη Μαρτίου οι κρατήσεις για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο είχαν ήδη ξεπεράσει τις αντίστοιχες περυσινές. Μάλιστα ο Ιούνιος είναι κατά 22% ισχυρότερος από τον περυσινό.



# Φρένο στο ράλι ενοικίων βάζει το μπαράζ ανατιμήσεων

Περισσότερο χρόνο μένουν ξενοίκιαστες οι κατοικίες λόγω υψηλών μισθωμάτων

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

**Ορατό** φαντάζει το ενδεχόμενο ακόμα και διορθώσεων στις τιμές των ενοικίων, ιδίως στις περιοχές όπου το κόστος κρίνεται πλέον μη βιώσιμο για τη συντριπτική πλειονότητα των νοικοκυριών. Σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων, αν διατηρηθούν οι πρώτες μειώσεις ενοικίων στην αγορά. Όπως τονίζει στην «Κ» ο Λευτέρης Ποταμιάνος, πρόεδρος του συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, «βλέπουμε ήδη τις πρώτες πιέσεις σε ορισμένες περιοχές του λεκανοπεδίου, με τη μορφή της σημαντικής καθυστέρησης στην εύρεση ενοικιαστή, ακριβώς λόγω των υψηλών ζητούμενων τιμών. Πλέον καθοριστικός παράγοντας για τους ενοικιαστές είναι το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας, που συνυπολογίζεται στην τιμή του ενοικίου».

## Μειωμένη ζήτηση

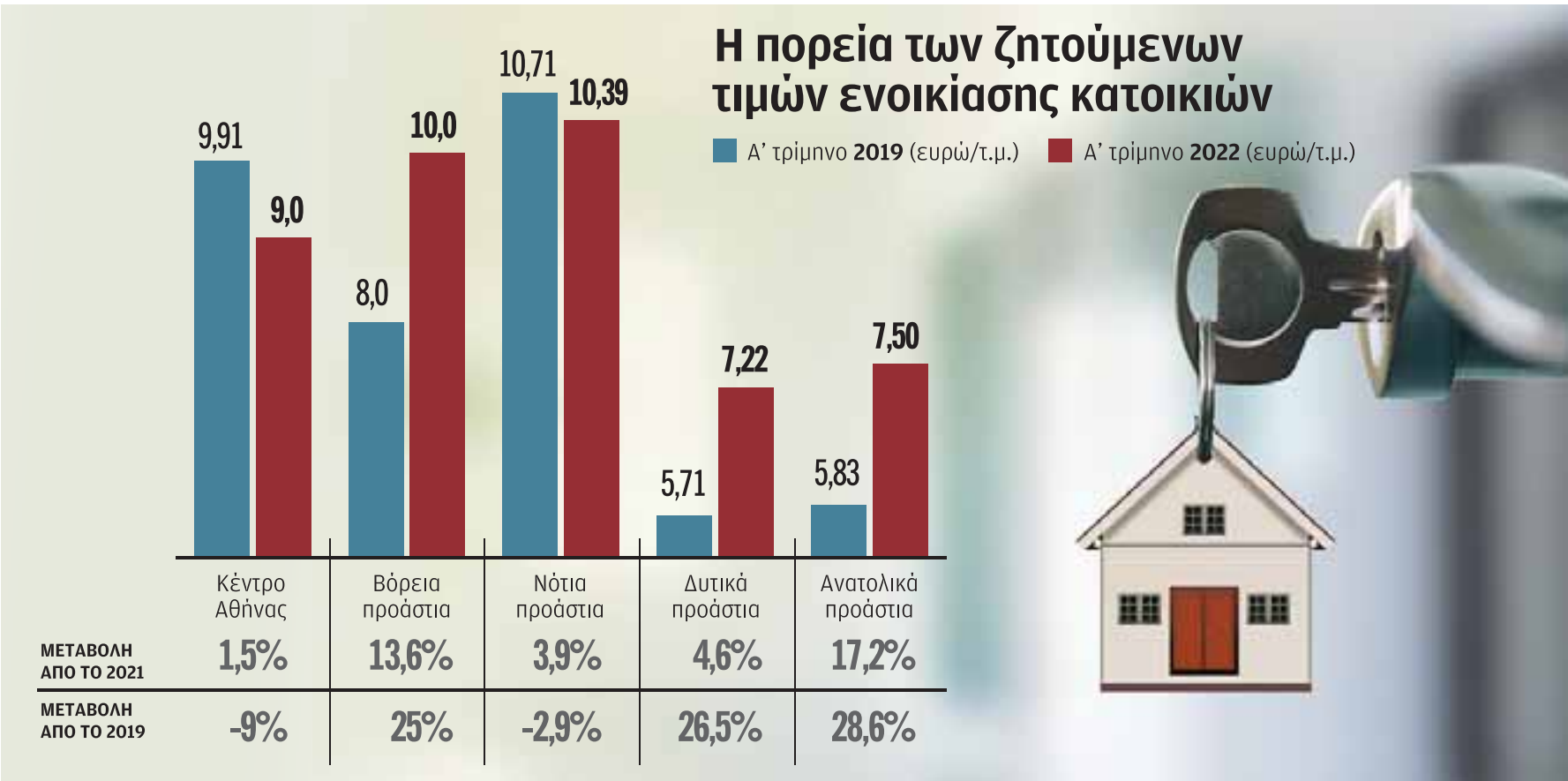
Σύμφωνα με τον κ. Ποταμιάνο, αν διατηρηθεί η παρούσα συγκυρία υψηλών τιμών της ενέργειας θα σημειωθούν μειώσεις των απαιτήσεων των ιδιοκτητών, λόγω αδυναμίας εξασφάλισης ενοικιαστών. Παράλληλα, «θα αρχίσουμε να βλέπουμε και νέο κύμα απλήρωτων ενοικίων, ιδίως σε όσα συμβόλαια υπογράφηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, δηλαδή με τις τιμές των ενοικίων σε ιδιαιτέρως υψηλό επίπεδο. Το βέβαιο είναι ότι ο παράγοντας

της ενέργειας επηρεάζει αρνητικά τις τιμές των ενοικίων», συμπληρώνει ο κ. Ποταμιάνος.

## 40% πάνω σε τρία χρόνια

Ενδεικτικό των ανατιμήσεων των ενοικίων και των προσδοκιών ορισμένων ιδιοκτητών, είναι ότι υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις διαμερισμάτων όπου τα ενοίκια που ζητούνται σήμερα είναι ακόμα και 40% υψηλότερα σε σχέση με πριν από τρία χρόνια, δηλαδή πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Διαμέρισμα τρίτου ορόφου στο Παλαιό Φάληρο, επιφανείας 80 τ.μ., εκμισθώνεται σήμερα αντί 850 ευρώ/μήνα, έναντι 600 ευρώ πριν από την πανδημία, μια αύξηση της τάξεως του 41,5%. Αντίστοιχα, στο Κολωνάκι, ιδιοκτητής διαμερισματος επιφανείας 130 τ.μ. ζητεί σήμερα 1.200 ευρώ/μήνα, όταν αντίστοιχων προδιαγραφών ακίνητο σε γειτονικό σημείο (έπισπς στο Κολωνάκι), μισθώθηκε αντί 850 ευρώ πριν από δύο χρόνια, δηλαδή 40% χαμηλότερα.

Αντίστοιχα, σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη τιμών SPI (Spitogatos Property Index) για το πρώτο τρίμηνο του 2022, στο λεκανοπέδιο της Αττικής εντοπίζονται αυξήσεις των ζητούμενων τιμών έως και 17,2% κατά μέσο όρο στις περιοχές των ανατολικών προαστίων. Το μέσο ενοίκιο διαμορφώνεται σε 7,5 ευρώ, από 6,4 ευρώ/τ.μ. πριν από έναν χρόνο. Σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2019 η συνολική αύξηση των ενοικίων ανγγίζει το 28,6%. Αντίστοιχα, στα δυτικά προάστια, η μέση



ΠΗΓΗ: Spitogatos (SPI Index)

αύξηση είναι της τάξεως του 26,5%, σε 7,2 ευρώ/τ.μ. έναντι 5,7 ευρώ/τ.μ., ενώ στα βόρεια προάστια η μέση ζητούμενη τιμή διαμορφώνεται σήμερα σε 10 ευρώ/τ.μ., από 8 ευρώ/τ.μ. κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019.

## Μείωση εισοδήματος

Ετσι, η τρέχουσα συγκυρία έχει εξελιχθεί σε μια «τέλεια καταιγίδα» για τα νοικοκυριά που μισθώνουν το ακίνητο στο οποίο διαμένουν, καθώς εκτός από τις σημαντικές αυξήσεις των ενοικίων καλούνται να χειριστούν το κύμα των συνεχών ανατιμήσεων βασικών καταναλωτικών αγαθών από μήνα σε μήνα, το αυξημένο κόστος των καυσίμων και ασφαλώς τον «εφιάλτη» των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος. Την ίδια στιγμή, όσοι είναι μισθωτοί διαπιστώνουν ότι η αγοραστική τους δύναμη έχει αρχίσει να μειώνεται εκ νέου, παρά τις φορολογικές ελαφρύνσεις της τελευταίας διετίας.

Τον Μάρτιο ο πληθωρισμός έφτασε στο 8,9%, αυξημένος κατά 2,7% έναντι του Φεβρουαρίου. Η ηλεκτρική ενέργεια αυξήθηκε κατά 79% σε ετήσια βάση, το φυσικό αέριο κατά 68% και το πετρέλαιο θέρμανσης

κατά 58,5%. Αντίστοιχα στα τρόφιμα, αυξήσεις της τάξεως του 20% σημειώθηκαν στα λάδια και 13% στα λαχανικά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ήδη πριν από τις πληθωριστικές πιέσεις και την εκτίναξη του κόστους της ενέργειας, οι Έλληνες που νοικιάζουν το ακίνητο στο οποίο μένουν κατείχαν τη «μαύρη» πρωτιά στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς δαπανούσαν το μεγαλύτερο μέρος του διαθέσιμου εισοδήματός τους για τη στέγασή τους. Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία της Eurostat για το 2019, το 83,2% των ενοικιαστών στην Ελλάδα δήλωνε ότι καταβάλλει πάνω από το 40% του εισοδήματός του προκειμένου να καλύψει δαπάνες που σχετίζονται με τη διαμονή του (ενοίκιο, λογαριασμοί ΔΕΚΟ, κοινόχρηστα κτλ.). Πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε., καθώς ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ένωση δεν ξεπερνά το 25% όσων νοικιάζουν το ακίνητο στο οποίο διαμένουν.

Εν τω μεταξύ, το προσεχές διάστημα ενδέχεται να προκύψουν νέα ζητήματα με την προσφορά κατοικιών προς ενοίκιαση, ιδίως στο κέντρο της Αθήνας και τα νότια προάστια, λόγω της ταχείας ανάκαμψης της ζήτησης για καταλύματα βραχυχρόνιων

μισθώσεων από το εξωτερικό. Με βάση στοιχεία της εταιρείας AirDNA, στις αρχές του φετινού Μαρτίου ο αριθμός των κρατήσεων για τη θερινή περίοδο (Ιούνιος-Σεπτέμβριος) «έτρεχε» με ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξεως του 430%!

## Πανερωπαϊκό πρόβλημα

Ανάλογες προκλήσεις αντιμετωπίζουν και άλλες χώρες της Ε.Ε., όπου το κόστος διαβίωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα έχει εκτοξευτεί λόγω των ενοικίων και των πληθωριστικών πιέσεων. Στο πλαίσιο αυτό αναζητούνται ήδη λύσεις, είτε μέσω φορολογικών παρεμβάσεων είτε μέσω της ενίσχυσης της στεγαστικής κοινωνικής πολιτικής. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Ισπανίας, της οποίας η κυβέρνηση συνταπιοσίου υιοθέτησε μια δέσμη μέτρων τον περασμένο Νοέμβριο για τον έλεγχο των αυξήσεων των τιμών των ενοικίων. Μεταξύ αυτών, όσοι μικροϊδιοκτήτες διαμερισμάτων μειώσουν το ενοίκιο που χρεώνουν, θα έχουν φοροαπαλλαγές, ενώ όσα ακίνητα μένουν κενά για μεγάλο χρονικό διάστημα (π.χ. λόγω κερδοσκοπικού παιχνιδιού από τους κατόχους τους), θα καλούνται να πληρώσουν υψηλότερο φόρο.

Ενα ακόμα μέτρο αναφέρει ότι οι κατά τόπους περιφέρειες θα μπορούν να υποχρεώνουν τους ιδιοκτήτες με πάνω από 10 ακίνητα να μειώνουν τα ενοίκια που χρεώνουν στις περιοχές όπου διαπιστώνεται υψηλή ζήτηση. Παράλληλα, οι άνθρωποι ηλικίας από 18 έως 35 με χαμηλά εισοδήματα θα εισπράττουν μηνιαία επιδότηση ενοικίου ύψους 250 ευρώ, ως ένα κίνητρο για να εγκαταλείψουν την οικογενειακή τους εστία. Πρόκειται για μια τάση που έχει παρατηρηθεί και στην Ελλάδα, καθώς λόγω της οικονομικής κρίσης πολλοί νέοι επέστρεψαν στη γονική εστία. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η Ελλάδα έχει ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά νέων ανθρώπων ηλικίας 18-34 ετών που μένουν μαζί με τους γονείς τους, αγγίζοντας το 66,7% το 2017 και το 69,4% το 2019, από 58,4% που ήταν το 2008. Στην Ευρώπη, ο αντίστοιχος μέσος όρος διαμορφώνεται στο 50%. Μάλιστα, το ποσοστό αυτό παραμένει υψηλό όταν επικεντρωνόμαστε στις ηλικίες 25-34, τη στιγμή που σε άλλες χώρες της Ευρώπης περιορίζεται αισθητά, κάτι που σηματοδοτεί μια σημαντική αναβολή στην ομαλή στεγαστική πορεία των νέων ανθρώπων στην Ελλάδα.

# Για 5η συνεχόμενη χρονιά Top Employer στην Κύπρο

Συνέντευξη του Regional Director της Lidl Κύπρου, Σπύρου Κονδύλη

**- Top Employer για άλλη μια χρονιά. Πως θα συνοψίζατε όλα όσα πέτυχε η εταιρία τη χρονιά που φεύγει και ποιες είναι οι προτεραιότητες για τη χρονιά που έρχεται;**

- Μπορεί να είναι πλέον η 5η συνεχόμενη χρονιά που είμαστε Top Employer στην Κύπρο, για εμάς όμως είναι ξεχωριστή σαν την πρώτη φορά. Γιατί κάθε βράβευση αποτελεί λαμπρή απόδειξη πως έχουμε τους ανθρώπους μας στο επίκεντρο κάθε μας δράσης.

Παρά τις προκλήσεις της χρονιάς που πέρασε καταφέραμε να πετύχουμε πολλά.

- Εξασφαλίσαμε ένα ακόμα πιο φιλικό και ομαδικό περιβάλλον εργασίας όπου κυριαρχεί η έννοια του «Μαζί». Υπογράψαμε πέτυσι τον Μάρτιο τη Χάρτα Διαφορετικότητας, ενισχύοντας τη δέσμευσή μας για ένα εργασιακό περιβάλλον συμπεριληπτικό, απαλλαγμένο από διακρίσεις και στερεότυπα.
- Ενισχύσαμε πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και προσαρμοστήκαμε στις νέες συνθήκες. Δημιουργήσαμε ένα νέο υβριδικό μοντέλο τηλεκατάρτισης, που ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε μέλους της ομάδας μας.
- Εξελιχθήκαμε τεχνολογικά. Από την πρώτη στιγμή της πανδημίας επενδύουμε σε συστήματα που υποστηρίζουν την τηλεργασία, ανασχεδιάσαμε τις



διαδικασίες μας, ενώ κάναμε ακόμα πιο digital τα συστήματα ανθρώπινου δυναμικού.

Για το 2022, συνεχίζουμε και επενδύουμε στην εκπαίδευση και ανάπτυξη των εργαζομένων μας. Παράλληλα, συνεχίζουμε να έχουμε στο επίκεντρο τους ανθρώπους μας σχεδιάζοντας δράσεις και ενέργειες που αφορούν στο well-being τους.

Αναγνωρίζουμε την αξία και τη συλλογική προσπάθεια κάθε μέλους της μεγάλης μας ομάδας που μας βοηθάει να εξελιχθούμε κι αυτή που μας οδηγεί όλο και πιο μπροστά. Γι' αυτό και τον Οκτώβριο προχωρήσαμε στην έκτακτη καταβολή χρηματικού πριμ συνολικής αξίας 200.000€ για κάθε εργαζόμενο/ή μας από τα καταστήματα, το Logistics Center και τα Κεντρικά μας γραφεία. Γιατί εδώ, στην Lidl Κύπρου πιστεύουμε

ότι όλα όσα είμαστε είναι χάρη στους ανθρώπους μας.

**- Η ικανοποίηση των εργαζομένων είναι ένα μετρήσιμο αποτέλεσμα; Γίνονται σχετικές εσωτερικές έρευνες;**

- Σε μια εταιρία όπως τη Lidl Κύπρου, με περισσότερους από 650 εργαζομένους σε 18 καταστήματα, γραφεία και ένα από τα μεγαλύτερα logistic center της Κύπρου, οι εσωτερικές έρευνες ικανοποίησης αποτελούν το βασικό μας εργαλείο-οδηγό ώστε να μπορούμε να έχουμε εικόνα για τα θέλω και τις ανάγκες τους. Και με βάση τα αποτελέσματά τους σχεδιάσουμε τις επόμενες δράσεις μας. Το 2021 μάλιστα για πρώτη φορά υλοποιήσαμε και μια επιπλέον εξειδικευμένη έρευνα με θεματολογία ισοότητας και διαφορετικότητας στον εργασιακό χώρο. Με βάση τα αποτελέσματα σχεδιάζουμε νέες πρωτοποριακές ενέργειες που θα μας οδηγήσουν σε ένα ακόμα πιο συμπεριληπτικό αύριο.

**- Η Lidl Κύπρου προχωρά σε προσλήψεις αλλά ταυτόχρονα ακολουθεί σταθερά τον δρόμο της καινοτομίας. Πώς καταφέρνει να μείνει σταθερή σε αυτή την πορεία συνεχούς εξέλιξης;**

- Διατηρούμε σε πλήρη εξέλιξη το αναπτυξιακό μας πλάνο, έχοντας στον ορίζοντα μας για το 2022 το άνοιγμα 2 νέων κατα-



στημάτων σε Λεμεσό και Λευκωσία. Παράλληλα σχεδιάζουμε προσλήψεις σε μια πληθώρα θέσεων εργασίας σε καταστήματα, logistics center και γραφεία, ενδυναμώνοντας περαιτέρω την παρουσία της στην Κυπριακή αγορά λιανεμπορίου. Στόχος μας είναι να παραμείνουμε εργοδότης επιλογής με σταθερότητα και υπευθυνότητα για την Κυπριακή αγορά καθώς και ιδανικός εργοδότης για τους πάνω από 650 εργαζομένους μας!

**- Τι πρέπει να κάνει ένας υποψήφιος/α υπάλληλος για να κερδίσει πόντους κατά τη διαδικασία πρόσληψης και τι είναι αυτό που πρέπει οπωσδήποτε να απούνη;**

-Σε κάθε μελλοντικό υποψήφιο/α θα λέγαμε να έχει κάνει σωστή προετοιμασία, να έχει όρεξη για μάθηση, να κυνηγάει τα όνειρά του/της και να είναι ο εαυτός του/της.

Δεν πιστεύουμε ότι υπάρχουν «κλισέ» που πρέπει να κάνεις ή να αποφεύγεις.

Κάθε θέση είναι μοναδική, όπως και κάθε υποψήφιος/α.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις ομάδες μας σε καταστήματα, logistics center και γραφεία που δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό. Σχεδιάζουμε, με μεγάλη προσοχή, δράσεις και ενέργειες υποστήριξης, εκπαίδευσης και ανάπτυξης για κάθε έναν και κάθε μία ώστε να συνεχίσει η Lidl Κύπρου να αποτελεί Κορυφαίο Εργοδότη στην Κυπριακή αγορά.





# Στο 8,9% ο πληθωρισμός, μπαράζ ανατιμήσεων στην αγορά

Στα επίπεδα των μέσων της δεκαετίας του '90 εκτοξεύθηκε τον Μάρτιο

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

**Στα επίπεδα** των μέσων της δεκαετίας του '90 εκτοξεύθηκε ο πληθωρισμός τον Μάρτιο, καθώς διαμορφώθηκε στο 8,9%, πυροδοτούμενος από την αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος αλλά και τις ανατιμήσεις σε όλα τα βασικά είδη διατροφής. Οι ανατιμήσεις δεν είναι μόνο πολύ μεγάλες, είναι και ραγδαίες, με τον δείκτη τιμών καταναλωτή να αυξάνεται σημαντικά μέσα σε διάστημα μόλις ενός μηνός, κατά 2,7% τον Μάρτιο του 2022 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2022.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τελευταία φορά που ο πληθωρισμός είχε διαμορφωθεί σε τόσο υψηλά επίπεδα ήταν τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 1996 (8,8%), ενώ η αμέσως επόμενη υψηλότερη μεταβολή του δείκτη τιμών καταναλωτή είχε καταγραφεί τον Απρίλιο του 1995 (9,4%).

Οι ανατιμήσεις σε ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο και καύσιμα είναι αυτές βεβαίως που κατέχουν τα πρωτεία και έχουν μεγάλο μερίδιο στην εκτόξευση του πληθωρισμού. Το γεγονός, ωστόσο, ότι καταγράφονται πλέον πολύ σημαντικές αυξήσεις σε βασικά είδη διατροφής, όπως το ψωμί, το γάλα, το κρέας, τα λαχανικά και τα φρούτα, διευρύνει περαιτέρω τις επιπτώσεις στους οικογενειακούς προϋ-

**Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος κατέγραψε αύξηση 79% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι.**

πολογισμούς και επιφέρει μεγάλο πλήγμα ειδικά στα πιο ευάλωτα οικονομικά νοικοκυριά. Οι ανατιμήσεις πλέον επεκτείνονται και σε σειρά άλλων αγαθών, από αυτοκίνητα μέχρι έπιπλα και είδη νοικοκυριού, αλλά και σε υπηρεσίες, όπως τα ξενοδοχεία και η εστίαση. Η αύξηση της τιμής των καυσίμων, εκάλλου, προκαλεί σημαντικές ανατιμήσεις στα αεροπορικά και τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια (26,8% και 16% αντιστοίχως), εξέλιξη ιδιαίτερας σημαντική ενόψει και της έναρξης της τουριστικής περιόδου.

Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος κατέγραψε αύξηση 79% τον Μάρτιο του 2022 σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2021, του φυσικού αερίου κατά 68,3%, του πετρελαίου θέρμανσης κατά 58,5%, των καυσίμων (βενζίνη και πετρέλαιο κίνησης) κατά 29%. Σε ό,τι αφορά τα τρόφιμα

**ΤΑ 15 ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ**  
ΜΑΡΤΙΟΣ 2022/ΜΑΡΤΙΟΣ 2021



ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

αξίζει να σημειωθεί η αύξηση της τιμής του ψωμιού κατά 7,6%, των κρεάτων κατά 6,4%, των γαλακτοκομικών και αυγών κατά 8,4%, των ελαίων κατά 19,9%, των λαχανικών κατά 13,6%, των φρούτων κατά 7,8%, του καφέ κατά 5,4%. Πρέπει να τονιστεί ότι στο μεν ψωμί εκτιμάται ότι θα συνεχιστούν οι ανατιμήσεις λόγω των πολύ μεγάλων αυξήσεων στην τιμή των αλεύρων, ενώ πλέον στον χορό των ανατιμήσεων μπήκαν και τα γαλακτοκομικά, στα οποία έως τώρα είχαν συγκρατηθεί οι τιμές και παρατηρούνταν σημαντικές αυξήσεις τιμών μόνο στη συγγενή κατηγορία των τυριών.

Το κύμα ανατιμήσεων σαράνιες βεβαίως και προϊόντα που δεν ανήκουν στην κατηγορία των τροφίμων, επιβαρυνόμενα από την αύξηση του κόστους παραγωγής αλλά και τη διαταραχή στην εφοδιαστική α-

λυσίδα που προηγήθηκε της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Έτσι, οι τιμές των καινούργιων αυτοκινήτων έχουν αυξηθεί κατά 8,1%, των μεταχειρισμένων κατά 11,5%, ενώ αυξήσεις τιμών παρατηρούνται σε υαλικά - σκεύη οικιακής χρήσης (9,6%) και σε έπιπλα (5,8%).

Η ταχύτητα με την οποία αυξάνονται οι τιμές στο ράφι του σούπερ μάρκετ και ειδικά εκείνες που βρίσκονται στο επίκεντρο μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία φαίνεται και από τα στοιχεία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-Καταναλωτής του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Ενδεικτικά, η μέση τιμή αλευριού για όλες τις χρήσεις (συσκευασία ενός κλούι) από 1,28 ευρώ την 1η Μαρτίου αυξήθηκε σε 1,38 ευρώ στις 23 Μαρτίου, έφτασε στο 1,43 ευρώ στις 31 Μαρτίου, ενώ στις 6 Απριλίου είχε διαμορφωθεί σε

1,53 ευρώ. Η συσκευασία του ενός λίτρου στο ηλιέλαιο είχε μέση τιμή την 1η Μαρτίου 3,62 ευρώ, στις 31 Μαρτίου είχε φτάσει στα 3,85 ευρώ και στις 6 Απριλίου στα 3,95 ευρώ.

Τα μηνύματα σε ό,τι αφορά τις τιμές των τροφίμων κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά είναι. Ο δείκτης τιμών τροφίμων του FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ) σημείωσε τον Μάρτιο ιστορικό ρεκόρ, φτάνοντας στις 159,3 μονάδες, την υψηλότερη τιμή από την έναρξη της κατάρτισής του το 1990. Πρόκειται για αύξηση 33,6% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2021 και 12,6% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2022. Μάλιστα, σημαντικές αυξήσεις κατέγραψαν όλοι οι επιμέρους δείκτες (δημητριακών, γαλακτοκομικών, κρεάτων, φυτικών ελαίων και ζάχαρης).

## Τα ΕΛΠΕ έχουν ήδη αντικαταστήσει το ρωσικό αργό

**Δεν είναι εύκολη** η απεξάρτηση από το ρωσικό αέριο, αλλά η Ελλάδα είναι καλύτερα τοποθετημένη σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ε.Ε., σημείωσε ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ Ανδρέας Σιάμισης μιλώντας στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών. Οι συμφωνίες για προμήθεια αερίου από το Αζερμπαϊτζάν, LNG από την Αλγερία και LNG από άλλες χώρες δίνουν μια ευελιξία στην Ελλάδα έναντι άλλων ευρωπαϊκών κρατών, είπε. Στο πετρέλαιο τα πράγματα είναι πιο εύκολα. Με την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, τα Ελληνικά Πετρέλαια σταμάτησαν να αγοράζουν ρωσικό πετρέλαιο και το έχουν αντικαταστήσει με άλλα είδη αργού, χωρίς πρόβλημα. Όπως ανέφερε, παραδοσιακά οι εταιρείες διύλισης της Μεσογείου προμηθεύονται αργό από τη Ρωσία, ωστόσο το γεγονός ότι τα διυλιστήρια των ΕΛΠΕ βρίσκονται σε ακτές με πρόσβαση σε λιμάνια δίνει την ευκαιρία εισαγωγής 10 έως 20 διαφορετικών τύπων αργού, πλεονέκτημα που δεν έχουν άλλα διυλιστήρια στην Ευρώπη.

Εν τω μεταξύ, ο υπουργός Ενέργειας Κώστας Σκρέκας, μιλώντας στην κοινή συνεδρίαση των επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, Παραγωγής και Εμπορίου και Προστασίας του Περιβάλλοντος, στην οποία συμμετείχε η επιτροπή Ενέργειας της Ε.Ε. Κ. Σίμσον, σημείωσε πως η κυβέρνηση, προκειμένου να διασφαλίσει την ενεργειακή επάρκεια, έχει διαμορφώσει ένα σχέδιο που περιλαμβάνει τα εξής:

- Την επέκταση της δυναμικότητας του σταθμού αεριοποίησης LNG στη

Ρεβυθούσα με την προσθήκη μιας τέταρτης πλωτής αποθήκης. Πρόκειται για μια επένδυση που μπορεί να αυξήσει τη δυναμικότητα αποθήκευσης από 225.000 σε πάνω από 350.000 κ.μ. ημερησίως.

- Την αύξηση του ρυθμού αεριοποίησης στον σταθμό της Ρεβυθούσας κατά 12% για την κάλυψη των αιχμών ζήτησης φυσικού αερίου.
- Τη δημιουργία των νέων σταθμών LNG στην Κόρινθο και στην Αλεξανδρούπολη.
- Την αποθήκευση αερίου στην Ιταλία για τη διατήρηση στρατηγικής εφεδρείας και την υποθαλάσσια απο-

**Πιο δύσκολα τα πράγματα στο φυσικό αέριο – Σε καλύτερη θέση η Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρώπης.**

θήκη στην Καβάλα η οποία θα είναι συμβατή και με υδρογόνο.

- Την αύξηση των ροών φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν μέσω του TAP.

Επιπλέον, η ΔΕΠΑ είναι σε ετοιμότητα για την παραγγελία πρόσθετων φορτίων LNG εφόσον χρειαστεί, ενώ η ΔΕΗ έχει εκπονήσει επίσης σχέδιο για την εξόρυξη λιγνίτη και τη διαθεσιμότητά του στις αυλές των εργοστασίων.



**Οι συμφωνίες** για προμήθεια αερίου από το Αζερμπαϊτζάν, LNG από την Αλγερία και LNG από άλλες χώρες δίνουν μια ευελιξία στην Ελλάδα, σημείωσε ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ Ανδρέας Σιάμισης, μιλώντας στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών.

## Την εποχή μνημονίων θυμίζει η κατανάλωση

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

**Ιδιωτικές** ετικέτας υπολογίζεται ότι είναι το 31,8% των προϊόντων που αγοράζουν οι καταναλωτές από το σούπερ μάρκετ, ποσοστό που αποτελεί το υψηλότερο που έχει καταγραφεί τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της σχετικής ετήσιας έρευνας που πραγματοποιεί το εργαστήριο μάρκετινγκ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, θυμίζοντας τις εποχές της δεκαετούς οικονομικής κρίσης. Η επιστροφή της εν λόγω καταναλωτικής συνήθειας, η οποία ειδικά τη διετία της πανδημίας είχε ατονήσει, συνδέεται άμεσα με τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος.

Το εάν η αιτία για τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος είναι διαφορετική σε σύγκριση με την περίοδο της προηγούμενης, μικρής σημασίας έχει για τα νοικοκυριά. Στις εποχές των μνημονίων ήταν η επιβολή δημοσιονομικών μέτρων, η μείωση των μισθών και η ανεργία που οδηγούσε σε συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος, τώρα είναι η ακρίβεια που «ροκανίζει» τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς.

Ο πληθωρισμός τον Μάρτιο εκτοξεύθηκε στο 8,9%, σε επίπεδα που η ελληνική κοινωνία είχε να ζήσει από τα μέσα της δεκαετίας του '90.

Ενα άλλο ενδιαφέρον εύρημα της φετινής έρευνας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) είναι ότι οι καταναλωτές επιλέγουν τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, παρά το γεγονός ότι τα θεωρούν χαμηλότερης ποιότητας –σε σχέση με άλλες εποχές– σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επώνυμα. Έτσι, το 31,6%, έναντι 31,2% στην περυσινή έρευνα θεωρεί ότι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας είναι χαμηλότερης ποιότητας, το 10,9% (έναντι 16,3% πέρυσι) τα θεωρεί ότι είναι ανώτερης ποιότητας από τα επώνυμα, ενώ το 57,5% (από 52,5% πέρυσι) πιστεύει ότι η ποιότητα ανάμεσα στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και στα επώνυμα δεν διαφέρει.

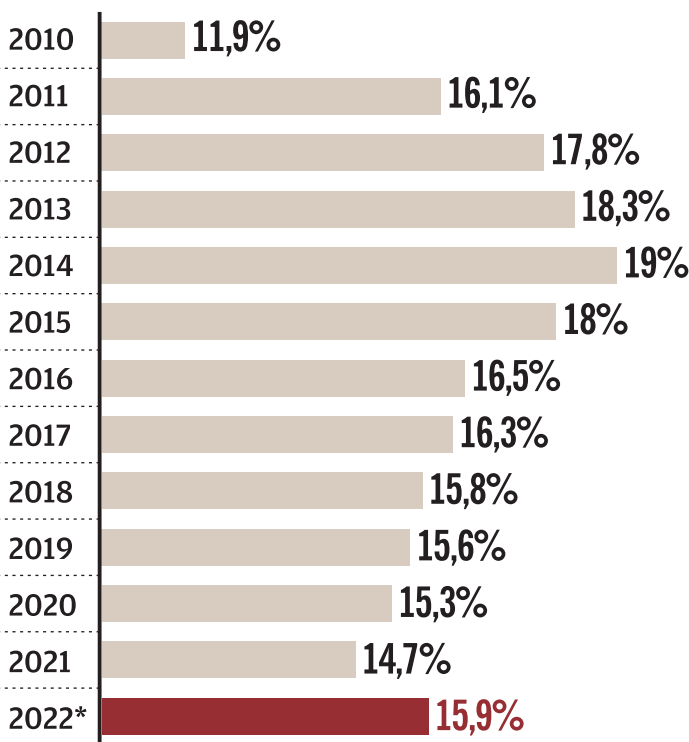
Η βαρύτητα που δίνεται πλέον στο κριτήριο της τιμής φαίνεται από το γεγονός ότι το 86,4% θεωρεί ότι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας έχουν καλύτερη τιμή, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό πέρυσι ήταν αρκετά χαμηλότερο και δη 72,9%. Η αντίληψη για τη χαμηλότερη τιμή έχει δύο αιτίες: πρώτον, αν και έχουν γίνει σημαντικές ανατιμήσεις και στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, εξακολουθούν να έχουν χαμηλότερη τιμή από τα αντίστοιχα επώνυμα – στην πλειονότητα τουλάχιστον των περιπτώσεων. Δεύτερον, λόγω του πολύ αυξημένου



**ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΤΙΚΕΤΑΣ**  
**Μερίδιο αγοράς σε αξία πωλήσεων**

\* Αφορά τις πρώτες 9 εβδομάδες της χρονιάς. Δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις της Lidl.

ΠΗΓΗ: IRI Hellas



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

## Αγορές προϊόντων από δεύτερο χέρι

**Το ποσοστό** -ρεκόρ στην αγορά προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας δεν είναι η μόνη καταναλωτική συνήθεια που θυμίζει τις εποχές της μεγάλης ύφεσης. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της εταιρείας Focus Bari, σχεδόν ένας στους δύο καταναλωτές στην Ελλάδα έχει αγοράσει τους τρεις τελευταίους μήνες κάποιο μεταχειρισμένο προϊόν. Τάση συνήθως στο εξωτερικό, αλλά όχι και στην Ελλάδα, όπου η αγορά μεταχειρισμένων περιοριζόταν μέχρι πρόσφατα στην κατηγορία των οχημάτων. Μεταξύ αυτών που ψωνίζουν μεταχειρισμένα, το 42% τα αγοράζει από ιστοσελίδα μεταχειρισμένων, το 34% από το eBay και το 24% από κατάστημα vintage.

Ενας, βεβαίως, από τους κλάδους που δέχονται νέο πλήγμα, πριν καν προλάβουν να επανακάμψουν από την πανδημία, είναι και αυτός της εστίασης και εν γένει της διασκέδασης. Σύμφωνα με τον Δείκτη Κλίματος Αγοράς Εργασίας της ΓΣΕΕ, το 80% των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα δηλώνει ότι έχει μειώσει τις δαπάνες για ψυχαγωγία. Οι χαμηλές επιδόσεις του λιανεμπορίου στις εκπτώσεις, παρά το γεγονός ότι τα φυσικά καταστήματα ήταν ανοικτά σε αντίθεση με πέρυσι, δείχνει επίσης την τάση των νοικοκυριών να περιορίζουν δαπάνες για διαρκή καταναλωτικά αγαθά, από συσκευές έως είδη ένδυσης και υπόδησης. «Ο περιορισμός της δαπάνης για μη απαραίτητα προϊόντα και υπηρεσίες, ώστε να καλυφθούν οι απολύτως ανελαστικές ανάγκες για ενέργεια και βασικά αγαθά, έχει ως συνέπεια την υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου», επιστημαίνει στην «Κ» ο Γεώργιος Μπάλας, καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και διευθυντής του Εργαστηρίου Μάρκετινγκ και διενέργησε την έρευνα για τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας. Από την άλλη, σε ό,τι αφορά τις επιπτώσεις στις επιχειρήσεις, ο ίδιος επισημαίνει ότι «η πτώση της ζήτησης των αγαθών που ακριβαίνουν είναι συχνά τόσο μεγάλη σε όρους όγκου πωλήσεων, που εξουδετερώνει την επίδραση των ανατιμήσεων στον τζίρο».

Μεταξύ των μέτρων που πρέπει να ληφθούν είναι, σύμφωνα με τον Κ. Μπάλα, η έκτακτη υπαγωγή στον μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 6% των ειδών διατροφής, με αυστηρό έλεγχο της μείωσης των τελικών τιμών και η έκτακτη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης καυσίμων, ενώ συναφές και πιθανώς συνοδό μέτρο είναι η μείωση του ΦΠΑ των καυσίμων.



# Σε τροχιά αυξήσεων οι δόσεις δανείων για νοικοκυριά, εταιρείες

Η άνοδος του πληθωρισμού συμπαρασύρει το κόστος εξυπηρέτησής τους

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

**Πρόσθετη** επιβάρυνση των οικογενειακών προϋπολογισμών και του κόστους εξυπηρέτησης των δανείων που έχουν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες θα επιφέρει η άνοδος των επιτοκίων που έχει προεξοφληθεί από την ΕΚΤ, αρχής γενομένης από φέτος. Η αύξηση των μηνιαίων δαπανών για όσα νοικοκυριά και επιχειρήσεις έχουν οφειλές στις τράπεζες ή στα funds θα αποτελέσει ακόμη ένα κτύπημα στο διαθεσίμιο εισόδημα, που έχει ήδη συρρικνωθεί μετά την αύξηση στο ρεμπά, στο κόστος μετακίνησης και στα είδη καθημερινής διαβίωσης, δημιουργώντας ασφυκτικές πιέσεις όχι μόνο στους χαμηλόμισθους αλλά και στα μεσαία νοικοκυριά.

**Στα ισχύοντα επίπεδα επιτοκίων αναμένεται να προστεθεί από 0,35% έως και 1,50%.**

Η άνοδος των επιτοκίων δεν αποτελεί δυνατό σενάριο. Αποτυπώνεται ήδη στο euribor ενός έτους, δηλαδή του επιτοκίου που ενσωματώνει την πρόβλεψη για την πορεία των επιτοκίων ένα χρόνο από σήμερα. Το euribor διάρκειας ενός έτους, που είναι από το 2016 σε αρνητικό έδαφος, «φλερτάρει» ήδη με μηδενικά επίπεδα και έκλεισε την περασμένη εβδομάδα στο -0,058% από -0,488% ένα χρόνο πριν. Η τάση αυτή πιστοποιεί την άνοδο των επιτοκίων τους προσεχείς μήνες και θα συμπαρασύρει την άνοδο και του euribor 3μήνου, με βάση το οποίο τιμολογείται σχεδόν το σύνολο των στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων.

Το euribor 3μήνου βρίσκεται επίσης σε αρνητικά επίπεδα από το 2015, αλλά η εικόνα αυτή αναμένεται να αναστραφεί μέχρι τα τέλη

## ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

### Στεγαστικό δάνειο 100.000 ευρώ

| Επιτόκιο Euribor 3 μηνών* <b>+ 3,50%</b> (ενδεικτικό μέσο περιθώριο) |                     | 15 έτη | 20 έτη | 30 έτη |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------|--------|--------|--------|
| Σήμερα                                                               | Ονομαστικό επιτόκιο | 3,04%  | 3,04%  | 3,04%  |
|                                                                      | Δόση                | €698   | €563   | €430   |
| Euribor 3 μηνών <b>+ 0,50%</b>                                       | Ονομαστικό επιτόκιο | 3,54%  | 3,54%  | 3,54%  |
|                                                                      | Δόση                | €723   | €588   | €458   |
|                                                                      | Αύξηση δόσης κατά:  | €25    | €25    | €28    |
| Euribor 3 μηνών <b>+ 1%</b>                                          | Ονομαστικό επιτόκιο | 4,04%  | 4,04%  | 4,04%  |
|                                                                      | Δόση                | €748   | €614   | €487   |
|                                                                      | Αύξηση δόσης κατά:  | €50    | €51    | €57    |

### Επιχειρηματικό δάνειο 200.000 ευρώ

| Επιτόκιο Euribor 3 μηνών* <b>+ 6%</b> (ενδεικτικό μέσο περιθώριο) |                     | 10 έτη |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------|--------|
| Σήμερα                                                            | Ονομαστικό επιτόκιο | 5,54%  |
|                                                                   | Δόση                | €2.235 |
| Euribor 3 μηνών <b>+ 0,50%</b>                                    | Ονομαστικό επιτόκιο | 6,04%  |
|                                                                   | Δόση                | €2.285 |
|                                                                   | Αύξηση δόσης κατά:  | €50    |
| Euribor 3 μηνών <b>+ 1%</b>                                       | Ονομαστικό επιτόκιο | 6,54%  |
|                                                                   | Δόση                | €2.337 |
|                                                                   | Αύξηση δόσης κατά:  | €102   |

\* Τρέχουσα τιμή (8/4/22): **-0,465%**

του έτους και με μεγαλύτερη ένταση από τις αρχές του επόμενου, προεξοφλώντας—με βάση τη σημερινή εικόνα—άνοδο κατά 35 έως 150 μο-νάδες βάσης εντός του 2023. Η προοπτική αυτή, που ενσωματώνει τις εκτιμήσεις για την αντίδραση της ΕΚΤ στην άνοδο του πληθωρισμού, θα προσθέσει στα ισχύοντα επίπεδα επιτοκίων από 0,35% έως και 1,50%, ενισχύοντας τις πιέσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και στη ρευστότητα των επιχειρήσεων που έχουν οφειλές στις τράπεζες.

Η άνοδος του euribor 3μήνου

θα οδηγήσει αυτόματα σε αύξηση της δόσης όλων των δανείων που συνδέονται με κυμαινόμενο επιτόκιο και τα οποία αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών.

Με βάση τον υπολογισμό, για ένα στεγαστικό δάνειο 100.000 ευρώ η επιβάρυνση λόγω της ανόδου του euribor 3μήνου κατά 0,50% ξεκινάει από 25 ευρώ τον μήνα εάν η διάρκεια του δανείου είναι π.χ. τα 20 έτη, ανεβάζοντας τη δόση από τα 563 ευρώ στα 588 ευρώ τον μήνα. Διπλάσια, και συγκεκριμένα

51 ευρώ, θα είναι η επιβάρυνση για το ίδιο δάνειο στην περίπτωση που το euribor αυξηθεί κατά μία μονάδα, ανεβάζοντας τη δόση του δανείου από τα 563 ευρώ στα 614 ευρώ για την ίδια διάρκεια δανείου, δηλαδή τα 20 έτη. Το παράδειγμα έχει υπολογιστεί με βάση τελικό επιτόκιο 3,04%, που είναι συνάρτηση του σημερινού euribor 3μήνου που είναι αρνητικό—και συγκεκριμένα στο -0,46%—, πάνω στο οποίο προστίθεται το περιθώριο που εισπράττει η τράπεζα.

Η μηνιαία επιβάρυνση είναι συνάρτηση της διάρκειας και της «πα-

λαιότητας» του δανείου, με δεδομένο ότι αρκετά στεγαστικά δάνεια έχουν συμβαιοποιηθεί πριν από την προηγούμενη οικονομική κρίση και πλέον η διάρκεια εξόφλησής τους συρρικνώνει π.χ. στα 10 ή 15 χρόνια. Στην περίπτωση αυτή, η επιβάρυνση μπορεί να αποδειχθεί μικρότερη, καθώς τα δάνεια της παλαιάς περιόδου έχουν καλύψει την τοκοφόρο περίοδο. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι σε όλα τα στεγαστικά δάνεια, π.χ. με 20ετή διάρκεια, η πρώτη δεκαετία είναι περίοδος που ο δανειολήπτης πληρώνει κυρίως τόκους και η αποπληρωμή του κεφαλαίου είναι κυρίως τη δεύτερη δεκαετία, με έμφαση κατά την τελευταία πενταετία, όπου οι τόκοι αντιπροσωπεύουν το 10%-15% της οφειλής. Με δεδομένο ότι η πλειονότητα των στεγαστικών δανείων στη χώρα μας είναι συμβάσεις του 2000 έως και του 2010, ο μηχανισμός αυτός αποτελεί δι-κλείδα ασφαλείας, τουλάχιστον για τα δάνεια αυτής της κατηγορίας, και εφόσον οι δανειολήπτες δεν έχουν επαναδιαπραγματευθεί τις συμβάσεις τους, επιμκύνοντας τη διάρκεια του δανείου για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους, π.χ. τα 35 ή ακόμη και τα 40 χρόνια.

Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τα επιχειρηματικά δάνεια και κυρίως αυτά των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που είναι είτε ανακυκλούμενες πιστώσεις, είτε κεφάλαια κίνησης, και τα οποία δεν είναι συμβάσεις του απώτερου παρελθόντος. Με βάση τον υπολογισμό, για ένα συμβατικό δάνειο 200.000 ευρώ με 10ετή διάρκεια η αύξηση του euribor κατά 0,50% θα συμπαράσσει σε αύξηση της δόσης κατά 50 ευρώ έως και 102 ευρώ εάν η άνοδος του επιτοκίου φτάνει τη μία μονάδα, ανεβάζοντας τη δόση για μια μεσαία επιχείρηση από τις 2.235 ευρώ έως και 2.337 ευρώ. Ο υπολογισμός έχει γίνει με βάση ένα σχετικά χαμηλό επιτόκιο της τάξης του 5,54%.

## Τέλη Απριλίου κλειδώνει το ύψος της αύξησης του κατώτατου μισθού

**Στην τελική** ευθεία έχει εισέλθει η διαδικασία για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού, με το υπουργικό συμβούλιο—όπου θα παρουσιαστεί και θα εγκριθεί η τελική πρόταση του υπουργού Εργασίας Κωστή Χατζηδάκη—να έχει καθοριστεί για τις 29 Απριλίου. Η κυβέρνηση προτιμάει, σύμφωνα με πληροφορίες, να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια προκειμένου να έχει πλήρη εικόνα των διεθνών εξελίξεων που επηρεάζουν άμεσα και την πορεία της εγχώριας οικονομίας. Ήδη πάντως ο πρώτος κύκλος διαβουλεύσεων έχει κλείσει μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των φορέων, με τις προτάσεις να κινούνται μεταξύ 2,7%-3,4% από την Τράπεζα της Ελλάδος και 18% από τη ΓΣΕΕ. Στο ενδιάμεσο, οι εκπρόσωποι των εργοδοτών δέχονται μεν αυξήσεις, όμως σημαντικά μικρότερες σε σχέση με αυτές που αρχικά είχαν πέσει στο τραπέζι, μεταξύ 3% με 5%, καθώς το σοκ που προκάλυψε ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι αλυσιδωτές αντιδράσεις στο επίπεδο των τιμών των πληθωρισμού επανέφεραν στην επιφάνεια τη συζήτηση για την επίδραση στον πληθωρισμό μιας πιθανής σημαντικής αύξησης των μισθών. Στο οπλοστάσιο των εργοδοτικών φορέων που δεν συζητούν υψηλές αυξήσεις βρίσκεται επίσης το επιχείρημα ότι μια μεγάλη αύξηση στα κατώτατα όρια θα προκαλέσει σπινάλ διαδοχικών αυξήσεων και θα υπονομεύσει την παραγωγικότητα. Παραμένει δε, στα αιτήματά τους, ο συνδυασμός της «λελογισμένης» αύξησης με παράλληλη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, προκειμένου να υπάρξει στήριξη των εισοδημάτων των εργαζομένων.

Από κυβερνητικούς κύκλους, πάντως, αφήνεται να εννοηθεί ότι ιδανικό για την παρούσα κατάσταση θα ήταν ο νέος κατώτατος μισθός που θα ισχύει από την 1η Μαΐου, να έχει μπροστά το 7, να αγγίξει δηλαδή και να ξεπεράσει κατά τι τα 700 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί σε μια αύξηση κοντά στο 5,6%. Η δύσκολη οικονομικοπολιτική συγκυρία,

πάντως, δημιουργεί προβλήματα και στην υπογραφή της νέας κλαδικής συλλογικής σύμβασης εργασίας στις τράπεζες, με τη συζήτηση να έχει «κολλήσει» στον τομέα των οικονομικών. Έτσι, οι εκπρόσωποι των τραπεζοϋπαλλήλων διεκδικούν αυξήσεις, που ωρευντικά σε μια τριετία θα επαυφέρουν τους μισθούς στα επίπεδα του 2013 (+12,5%), ενώ οι εκπρόσωποι των τραπεζών, που προσπλήαν χθες στη διαπραγμάτευση με βελτιωμένη πρόταση, συζητούν αυξήσεις 4,75% σωρευτικά, για το διάστημα 2022-2024. Σε επίπεδο πάντως διαδικασιών για τον κατώτατο μισθό, εκκρεμεί η υποβολή του οριστικού πορίσματος από το ΚΕΠΕ και την επιτροπή εμπειρογνομώνων, στο οποίο θα περιλαμβάνονται και προτάσεις, προκειμένου την τελική απόφαση να λάβει ο υπουργός Εργασίας.

Μάλιστα ο κ. Χατζηδάκης, μιλώντας στον ραδιοφωνικό σταθμό Παράπολιτικά, επισήμανε ότι σε σχέση με πέρσι που η κυβέρνηση κινήθηκε συγκρατημένα, σε μια αύξηση της τάξης του 2%, φέτος υπάρχει πίσω το 2021, η αύξηση του ΑΕΠ πάνω από 8%, το οποίο θα παίζει ρόλο στην τελική απόφαση. Για να συμπληρώσει, ότι ρόλο θα παίζει επίσης και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που αφορά τους εργαζομένους—τους επηρεάζει αρνητικά—, αφορά όμως και την πλευρά την εργοδοτική, διότι αυξάνει το κόστος παραγωγής.

Στο υπουργείο Εργασίας, πάντως, στο αμέσως επόμενο διάστημα, εκτός από την αύξηση του κατώτατου μισθού σχεδιάζουν μια σειρά από μέτρα προκειμένου να στηριχθούν εργαζόμενοι και άνεργοι. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται, για παράδειγμα, η αύξηση των προγραμμάτων του Ο-ΑΕΔ για επιδότηση πρόσληψης ανέργων αλλά και η εισαγωγή (από τον Ιούνιο σταδιακά) της ψηφιακής κάρτας εργασίας, που εκτιμάται ότι θα αποτελέσει εγ-γύηση για τον σεβασμό του ωρορίου και των υπερωριών των εργαζομένων.



**K. TREPPIDES & CO LTD**

## Κανονισμοί για τις συναλλαγές κρυπτονομισμάτων στην Κύπρο

**ΤΑ ΚΡΥΠΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ** είναι η «επόμενη σημαντική εξέλιξη» σε ένα κόσμο που αναπτύσσεται συνεχώς αφού αντιπροσωπεύει μια σημαντική ψηφιακή καινοτομία στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες με μεγάλες δυνατότητες στην τεχνολογία 'αλυσίδα κοινοποιήσεων' (blockchain technology). Η Κύπρος όντας μια από τις πρωτοπόρες και πιο αναγνωρισμένες ρυθμιστικές δικαιοδοσίες με ισχυρό κανονιστικό πλαίσιο μέσω της αρμόδιας αρχής, συγκεκριμένα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ/ CySEC) θέσπισε το πλαίσιο για την εγγραφή των Παρόχων Υπηρεσιών που αφορούν Κρυπτοπεριουσιακά Στοιχεία (ΠΥΚΣ/ CASP) στα πλαίσια της έννοιας του Περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμου (Νόμος ΚΕΧ/AML Law), υιοθετώντας έτσι τις διατάξεις των Ευρωπαϊκών Οδηγιών για την Καταπολέμηση Ξεπλύματος Χρήματος.

Καθορισμός των ΠΥΚΣ  
Όπως ορίζει ο Νόμος ΚΕΧ, ο ΠΥΚΣ είναι ένα νομικό πρόσωπο που παρέχει ή ασκεί μια ή παραπάνω από τις παρακάτω υπηρεσίες ή δραστηριότητες σε άλλο άτομο ή εκ μέρους άλλου ατόμου:

- α) Ανταλλαγή μεταξύ κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων και παραστατικών νομισμάτων,
  - β) Ανταλλαγή μεταξύ κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων,
  - γ) Διαχείριση, μεταβίβαση, μεταφορά, διακράτηση, ή/και φύλαξη, συμπεριλαμβανομένης και της θεματοφυλακής, κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων ή κρυπτογραφικών κλειδιών ή μέσων που επιτρέπουν άσκηση ελέγχου σε κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία,
  - δ) Προσφορά ή/και πώληση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης και της αρχικής προσφοράς, και
  - ε) Συμμετοχή ή/και παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών όσον αφορά την διανομή, προσφορά ή/και πώληση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης και της αρχικής προσφοράς.
- Σύμφωνα με την ΕΚΚ, υπάρχουν τρεις κατηγορίες ΠΥΚΣ μέσω των οποίων οι ακόλουθες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικά με την διανομή, προσφορά ή/και πώληση των κρυπτονομισμάτων μπορούν να προσφερ-



**Της Χαράς Αχεριώτου**  
Senior Manager  
K. Treppides & Co Limited

θούν:

- α) Λήψη και διαβίβαση εντολών,
  - β) Εκτέλεση εντολών εκ μέρους των πελατών,
  - γ) Διενέργεια συναλλαγών για ίδιο λογαριασμό,
  - δ) Διαχείριση χαρτοφυλακίου,
  - ε) Παροχή επενδυτικών συμβουλών,
  - στ) Αναδοχή ή/και διάθεση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων με δέσμευση ανάληψης,
  - ζ) Διάθεση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων χωρίς δέσμευση ανάληψης
  - η) Λειτουργία πολυμερούς συστήματος στο οποίο πλείονα ενδιαφερόμενα πρόσωπα για αγορά και πώληση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων δύνανται να αλληλοεπιδρούν κατά τρόπο που καταλήγει σε συναλλαγή.
- Ανάλογα με την κατηγορία των ΠΥΚΣ και το είδος υπηρεσιών που θα παρέχονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ποικίλλουν από



**Η Κύπρος προχωρά με μια φιλική προσέγγιση ως προς τα κρυπτονομίσματα και την βιομηχανία Fintech, η οποία αναπτύσσεται σταδιακά και σταθερά.**

50.000 Ευρώ (Τάξη 1) για την παροχή επενδυτικών συμβουλών, μέχρι 150.000 Ευρώ (Τάξη 3) για παρόχους που προσφέρουν την φύλαξη των κρυπτονομισμάτων, αναδοχή ή/και διάθεση κρυπτονομισμάτων και την λειτουργία πολυμερούς συστήματος.

### Ενημέρωση των απαιτήσεων για εγγραφή/λειτουργία

Προκειμένου να εγγραφούν επιτυχώς στο μητρώο ΠΥΚΣ που διατηρείται από την ΕΚΚ, οι ΠΥΚΣ πρέπει πάντα να τηρούν ορισμένες απαιτήσεις όπως αυτές έχουν οριστεί από την ΕΚΚ. Είναι αναμενόμενο ότι οι αρχές θα δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην αξιολόγηση της καταλληλότητας και της ακεραιότητας του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και τους δικαιούχους. Ενδεικτικά, το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να αποτελείται από τουλάχιστον τέσσερα (4) μέλη και συγκεκριμένα από δυο εκτελεστικούς διευθυντές και δυο ανεξάρτητους μη-εκτελεστικούς διευθυντές, οι

οποίοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν καλή φήμη, επαγγελματισμό, επαρκή γνώση και εμπειρία ενώ για τους μετόχους ένα από τα κύρια κριτήρια είναι η οικονομική τους ευρωστία. Διευκρινίζεται ότι απαιτείται η ίδρυση νέας εταιρικής οντότητας για την εγγραφή ενός ΠΥΚΣ, ενώ οι υφιστάμενες Κυπριακές Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΚΕΠΕΥ/ CIfs), δεν μπορούν να συνδυάσουν σημαντικές λειτουργίες με τους ΠΥΚΣ.

Ως προς τη συμμόρφωση, ο πάροχος πρέπει να προχωρήσει με την ανάπτυξη και την υλοποίηση επαρκών συστημάτων και ελέγχων καθώς και διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, για να διασφαλίσει την συνεχή λειτουργία των ΠΥΚΣ αλλά και να καταπολεμήσει οποι-αδήποτε πιθανή απώλεια περιουσιακών στοιχείων πελατών και το ξέπλυμα χρήματος. Προκειμένου να αποφευχθούν πιθανά κενά, η σωστή αναγνώριση της πηγής κεφαλαίων των πελατών και η διατήρηση ε-

σωτερικών αρχείων είναι απαραίτητη. Δεδομένου του εξελιγμένου περιβάλλοντος των κρυπτονομισμάτων, αναμένεται επίσης ότι οι κατάλληλες διαδικασίες θα πρέπει να περιγράφουν τη συνεχή απόδοση των λειτουργιών των ΠΥΚΣ, αποτρέποντας με τέτοιο τρόπο οποιαδήποτε διακοπή και επιτρέποντας ταυτοχρόνως την έγκυρη επανέναρξη των δραστηριοτήτων τους. Σημαντικότερα θα λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική της αγοράς, οι ΠΥΚΣ πρέπει να υιοθετήσουν μηχανισμούς ασφαλείας για να μειώσουν το ρίσκο της αλ-λοίωσης δεδομένων και να εγγυηθούν την ασφάλεια και την πιστοποίηση της μεταφοράς εμπιστευτικών πληροφοριών.

### Το μέλλον του τομέα κρυπτονομισμάτων στην Κύπρο

Είναι γεγονός ότι η «εισαγωγή» των κρυπτονομισμάτων στον οικονομικό κόσμο αρχικά προκάλεσε μικτές αντιδράσεις όσον αφορά την ασφάλεια και τα ρίσκα που συνδέονται

με την κατοχή τους και τις συναλλαγές. Ωστόσο, και καθώς η αγορά κρυπτονομισμάτων ωριμάζει, η δημοτικότητα τους που πηγάζει από την αποκεντρωμένη φύση τους θα αυξάνεται και αναμένεται ότι πιθανόν να παίζει ένα σημαντικό ρόλο στο να διαμορφώσει την αντίληψη των ανθρώπων για τα κρυπτονομίσματα καθώς και στον σχηματισμό της μελλοντικής οικονομίας.

Η Κύπρος προχωρά με μια φιλική προσέγγιση ως προς τα κρυπτονομίσματα και την βιομηχανία Fintech, η οποία αναπτύσσεται σταδιακά και σταθερά. Τα ελκυστικά κίνητρα εταιρικού φόρου, οι δυνατότητες εγκατάστασης και το ισχυρό ρυθμιστικό πλαίσιο της Κύπρου, δίνουν τη δυνατότητα εγκαθίδρυσης της Κύπρου ως τον επόμενο κόμβο κρυπτονομισμάτων προστατεύοντας συνάμα τα συμφέροντα των επενδυτών.

Η Κ. Treppides & Co Ltd, είναι η μεγαλύτερη ανεξάρτητη συμβουλευτική εταιρεία στην Κύπρο, με εδραιωμένη διεθνή παρουσία και γραφεία στη Μεγάλη Βρετανία και τη Μάλτα. Σήμερα το εργατικό δυναμικό της Κ. Treppides & Co Ltd, ανέρχεται στους 200 επαγγελματίες. Προσφέρει ένα πλήρες φάσμα συμβουλευτικών, φορολογικών, λογιστικών υπηρεσιών σε ομίλους, εταιρείες και επενδυτές που δραστηριοποιούνται σε διεθνή βάση σε διάφορους οικονομικούς και επιχειρηματικούς τομείς. Η Εταιρεία η οποία ξεκίνησε τις εργασίες τις το 1985, διαθέτει 36 χρόνια εμπειρίας και μια επίλεκτη ομάδα έμπειρων στελεχών οι οποίοι μπορούν να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν επενδυτές και επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εδραίωσης και μετέπειτα επενδυτικής δραστηριότητας στην Κύπρο και διεθνώς.

**Στοιχεία Επικοινωνίας:**  
cacheriotou@treppides.com  
www.treppides.com

**Λευκωσία:** Καυκάσου, 9, Treppides Tower, Αγλαντζιά, 2112, Λευκωσία, Κύπρος  
**Λεμεσός:** Ανδρέα Καριόλου 38, Άγιος Αθανάσιος, 4102, Λεμεσός, Κύπρος  
**Λονδίνο:** 7 Milner Street, London SW3 2QA  
**Μάλτα:** Level 1, Somnium, Tower Road, Swatar, Birkirkara BKR 4012



# Χρειάζεται ευελιξία της ΕΚΤ περισσότερο από ποτέ

Ο κεντρικός τραπεζίτης της Ιρλανδίας Γκάμπριελ Μαχλούφ μιλάει στην «Κ»

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ**

**Ανησυχία** για τον πληθωρισμό στην Ευρώζωη και τις επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών διατυπώνει ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της Ιρλανδίας και μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ Γκάμπριελ Μαχλούφ. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο κ. Μαχλούφ αναγνωρίζει ότι «ο πόλεμος θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια και ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή οικονομία, και ότι ο πληθωρισμός είναι πιθανό να παραμείνει σε πολύ υψηλά επίπεδα τους επόμενους μήνες πριν υποχωρήσει αργά προς τον στόχο του 2% το δεύτερο εξάμηνο του 2023». Η ΕΚΤ, διαβεβαιώνει ο κ. Μαχλούφ, «θα συνεχίσει να ανταποκρίνεται με ευελιξία στις νέες προκλήσεις και θα κάνει ό,τι απαιτείται για να διασφαλίσουμε την πλήρη διάχυση της νομισματικής πολιτικής σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ».

– **Οι πρόσφατες αποφάσεις της ΕΚΤ δείχνουν ότι η κεντρική τράπεζα ανησυχεί περισσότερο για τις επιπτώσεις της εισβολής στην Ουκρανία και της ενεργειακής κρίσης στη σταθερότητα των τιμών παρά για την ανάπτυξη. Είναι σωστή αυτή η ερμηνεία; Πιστεύετε ότι το πλήγμ στον ρυθμό ανάπτυξης δεν θα είναι σοβαρό;**

– Πρωταρχικός στόχος της ΕΚΤ είναι να διατηρήσει τη σταθερότητα των τιμών, επομένως θα πρέπει να περιμένετε από εμάς να επικεντρωθούμε σε αυτό. Η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών είναι η καλύτερη συμβολή που μπορούν να προσφέρουν οι κεντρικές τράπεζες στην κοινωνία. Η εμπιστοσύνη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων ότι η κεντρική τράπεζα εκπληρώνει την εντολή της για τη σταθερότητα των τιμών τους δίνει την απαραίτητη εμπιστοσύνη για να καταναλώνουν και να διαχειρίζονται τις επιχειρήσεις τους.

Οι αποφάσεις μας για τη νομισματική πολιτική εξαρτώνται από προεκτιμητική οικονομική ανάλυση. Εξετάζουμε μια σειρά παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων στον πληθωρισμό, την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, για να έχουμε μια καλή ένδειξη για το πώς θα αναπτυχθεί η οικονομία τα επόμενα χρόνια

και ποιο θα είναι το πιθανό επίπεδο του πληθωρισμού.

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει δημιουργήσει μια ανθρωπιστική κρίση, αλλά εγκυμονεί επίσης σοβαρούς κινδύνους για τις οικονομίες και δεν τους υποτιμούμε. Αναμένουμε ότι ο πόλεμος θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία, και ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή οικονομία. Οι βραχυπρόθεσμες πιέσεις τιμών έχουν αυξηθεί σημαντικά μετά τον πόλεμο, ιδίως εκείνες που σχετίζονται με τα βασικά προϊόντα πετρελαίου και φυσικού αερίου, υποδηλώνοντας ότι ο πληθωρισμός είναι πιθανό να παραμείνει σε πολύ υψηλά επίπεδα τους επόμενους μήνες πριν υποχωρήσει αργά προς τον στόχο του 2023, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις. Αλλά η αβεβαιότητα γύρω από αυτές τις προβλέψεις –διλάδη ο κίνδυνος ότι η μελλοντική οικονομική ανάπτυξη και ο πληθωρισμός μπορεί να μην εξελιχθούν όπως αναμένουμε– αυξάνεται σημαντικά ως αποτέλεσμα του πολέμου. Όλα αυτά τα στοιχεία απλώς ενισχύουν τη δέσμευσή μας να στηρίζουμε όλες τις αποφάσεις μας σε στοιχεία και δείχνουν ότι χρειαζόμαστε ευελιξία περισσότερο από ποτέ στη νομισματική μας πολιτική.

– **Οι ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις είναι κυκλικό και βραχυπρόθεσμο φαινόμενο ή θα διαρκέσουν;**

– Τον Μάρτιο, ο ετήσιος πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στη ζώνη του ευρώ ήταν 7,5% και περισσότερο από το ήμισυ αυτού αποδίδεται στον πληθωρισμό στον τομέα της ενέργειας. Ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία δημιουργεί μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με την πορεία των τιμών στην συγκεκριμένο κλάδο. Ο πληθωρισμός των τιμών της ενέργειας μπορεί επίσης να εντεινεί τις πιέσεις στις τιμές άλλου, όπως τα τρόφιμα. Γνωρίζουμε ακόμη ότι συγκεκριμένα προϊόντα όπως τα λιπάσματα και τα διμπτηριακά που εξάγονται από την Ουκρανία και τη Ρωσία στην Ε.Ε. αποτελούν μέρος αυτής της εξίσωσης.

Φυσικά, οι πληθωριστικές πιέσεις προϋπήρχαν του πολέμου και οφείλονται επίσης στο άνοιγμα της οικονομίας μετά την πανδημία. Αν και η οικονομία της ζώνης του ευρώ είχε καλές επιδόσεις, η εγκώρια ζήτηση δεν ήταν η κύρια πηγή των



Ο **πληθωρισμός** είναι πιθανόν να παραμείνει σε πολύ υψηλά επίπεδα τους επόμενους μήνες πριν υποχωρήσει αργά προς τον στόχο το 2023, σημειώνει το μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ Γκάμπριελ Μαχλούφ.

**Αναμένουμε ότι ο πόλεμος θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή οικονομία.**

πολύ ισχυρών πιέσεων στις τιμές. Στην πραγματικότητα, όπως γνωρίζουμε, η πιο παρατεταμένη πληθωριστική πίεση οφείλεται σε διαταραχές των αλυσίδων εφοδιασμού που ξεκίνησαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Αυτές οι αναταραχές είναι πιθανό να ενταθούν με τη ρωσική εισβολή.

Η τρέχουσα εξαιρετική αβεβαιότητα ως αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε μετριοπαθείς σχετικά με την ακρίβεια των προβλέψεών μας για τη μελλοντική κατάσταση της οικονομίας. Η δύναμη αλλά και η επιμονή στην ανάκαμψη του πληθωρισμού εκπλησσει συνεχώς πολλούς από εμάς, με κυρίαρχο το υψηλό ενεργειακό κόστος, ενώ υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι οι αυξήσεις των τιμών έχουν γίνει πιο ευρείας κλίμακας. Ωστόσο, κοιτάζοντας το μέλλον, επί του παρόντος αναμένουμε ότι ο πληθωρισμός θα επιστρέψει στον στόχο μας του 2% το δεύτερο εξάμηνο του 2023.

– **Σε ένα περιβάλλον αυξήσεων τιμών, ιδίως σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες όπως η ενέργεια και τα τρόφιμα, οι πιέσεις για αυξήσεις μισθών εντείνονται. Ανησυχείτε ότι οι αυξήσεις στους**

## Οι δεσμεύσεις για την Ελλάδα

– **Η Ελλάδα δεν έχει ανακτήσει την επενδυτική της βαθμίδα και το Εκτακτο Πρόγραμμα Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού (ΡΕΡΡ) φτάνει στο τέλος του. Είναι επαρκείς οι επανεπενδύσεις ΡΕΡΡ; Τι άλλα μέσα διαθέτει για να στηρίξει την Ελλάδα, όπως έχει δεσμευτεί, αν η επανεπένδυση, υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν επαρκεί για να συγκρατήσει το κόστος δανεισμού;**

– Η Ελλάδα έχει σημειώσει πολύ καλή πρόοδο στο πλαίσιο του προγράμματος μεταρρυθμίσεων, όπως αποδεικνύεται πρόσφατα από την αναβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας σε ΒΒ από τον οίκο αξιολόγησης DBRS και από το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις της στο ΔΝΤ εξοφλήθηκαν πρόωρα. Ωστόσο, επί του παρόντος δεν έχει την αξιολόγηση που την καθιστά επιλέξιμη για το ευρύτερο πρόγραμμα αγορών του δημόσιου τομέα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε να έχει συγκεκριμένη αναφορά στην Ελλά-

**μισθούς θα μπορούσαν να παγιώσουν τις πληθωριστικές πιέσεις;**

– Τα τρέχοντα επίπεδα πληθωρισμού, σε συνδυασμό με τη συγκρατημένη αύξηση των μισθών, έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των πραγματικών εισοδημάτων των πολιτών. Αυτό είναι μια πραγματική συμπίεση των νοικοκυριών και της αγοραστικής τους δύναμης, με δεδομένες και

δα στην απόφασή μας για τη νομισματική πολιτική τον περασμένο Δεκέμβριο. Από την πανδημία, μάθαμε ότι, υπό ακραίες συνθήκες, η ευελιξία στον σχεδιασμό των αγορών περιουσιακών στοιχείων έχει κάνει πιο αποτελεσματικές τις προσπάθειες του διοικητικού συμβουλίου για την επίτευξη του στόχου του. Οι πολιτικές μας όπως πάντα θα είναι σε συνάρτηση των δεδομένων, αντανακλώντας την εξελισσόμενη εκτίμησή μας για τις προοπτικές. Θα συνεχίσουμε να ανταποκρινόμαστε με ευελιξία στις νέες προκλήσεις και θα κάνουμε ό,τι απαιτείται για να διασφαλίσουμε την πλήρη διάχυση της νομισματικής πολιτικής σε όλες τις χώρες της Ζώνης του Ευρώ. Η απόφαση για τη νομισματική πολιτική των Φεβρουαρίου επανέλαβε ότι το διοικητικό συμβούλιο σκοπεύει να συνεχίσει τις επανεπενδύσεις σε τίτλους που αγοράστηκαν στο πλαίσιο του ΡΕΡΡ τουλάχιστον έως το τέλος του 2024.

τις πιέσεις στις τιμές που παρατηρούμε για καθημερινά είδη πρώτης ανάγκης. Η πτώση των πραγματικών εισοδημάτων έχει αρνητικές επιπτώσεις στην καταλωση των νοικοκυριών και στη συνολική οικονομική ανάπτυξη. Αν και αναμένουμε αύξηση των μισθών άνω του μέσου όρου στις τελευταίες μας προβλέψεις, δεν έχουμε δει ακόμη σημαντική αύξηση. Συνεχίζουμε

να παρακολουθούμε την αύξηση των μισθών σε μια σειρά δεικτών.

– **Η ΕΚΤ αποφάσισε να μειώσει ταχύτερα τις αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του τακτικού προγράμματος (ΑΡΡ), αλλάζοντας ταυτόχρονα τις διατυπώσεις σε ό,τι αφορά το χρονοδιάγραμμα αύξησης των επιτοκίων. Θεωρείτε ότι λόγω της αβεβαιότητας θα πρέπει να είναι προσηκτικότερη ως προς την αύξηση του κόστους χρήματος;**

– Αν και έχουμε κάνει κάποιες αλλαγές στις κατευθύνσεις μας, ορισμένα χαρακτηριστικά παραμένουν σταθερά: οι αυξήσεις επιτοκίων θα πραγματοποιηθούν λίγο μετά το τέλος των καθαρών αγορών περιουσιακών στοιχείων και θα συνεχίσουμε τις επανεπενδύσεις στο πλαίσιο του ΑΡΡ για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την αύξηση των επιτοκίων.

Αυτές οι αλλαγές σχεδιάστηκαν ως απάντηση σε ένα αυξημένο επίπεδο αβεβαιότητας. Ωστόσο, τονίζουμε ότι οι αποφάσεις μας θα βασίζονται στα δεδομένα. Θεωρήσαμε ότι η βέλτιστη απάντηση στην αβεβαιότητα είναι να αυξήσουμε τα περιθώρια ελιγμών μας, δεδομένης της εκτιμώμενης μας ότι ο πληθωρισμός θα κινηθεί ανοδικά. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσω ότι, καθώς ξεκινάμε την πορεία προς την ομαλοποίηση, η θέση μας παραμένει εξαιρετικά ευλκιπη.

Ημισταν ξεκάθαρο ότι θα υπάρξουν αυξήσεις επιτοκίων, αλλά θα είναι σταδιακές. Ταυτόχρονα, τονίσαμε ότι υπό τις παρούσες συνθήκες η διατήρηση υψηλού βαθμού ευελιξίας είναι συμβατή με τη νομισματική μας πολιτική.

## Περιορισμένες οι επιπτώσεις της πανδημίας και του πολέμου στις τράπεζες

– **Ποιες είναι οι εκτιμώμενες επιπτώσεις της κρίσης στο τραπεζικό σύστημα; Ανησυχείτε για τις επιπτώσεις στο δανειακό χαρτοφυλάκιο ενόψει της απόσυρσης των μέτρων στήριξης;**

– Το τραπεζικό σύστημα είναι επιρκώς εξοπλισμένο να χειριστεί τον αντικτυπο της πανδημικής κρίσης, λόγω των ισχυρότερων κανονιστικών απαιτήσεων που έχουν εισαχθεί την τελευταία δεκαετία. Οι μετρήσεις δείχνουν ένα ισχυρό τραπεζικό σύστημα, με βάση τα στοιχεία για την τιμολόγηση του πιστωτικού κινδύνου, τους δείκτες κεφαλαίου, τα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας και τους δείκτες μη εξυπηρετούμενων δανείων, ενώ η κερδοφορία των τραπεζών της ζώνης του Ευρώ συνέχισε να βελτιώνεται πέρσι.

Ωστόσο, θα πρέπει να είμαστε σε επαγρύπνηση κατά την αξιολόγηση των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία για τις τράπεζές μας, ιδιαίτερα εάν θέτει σε κίνδυνο την απόδοσή τους ή οποια-

δήποτε υποβάθμιση της ποιότητας του ενεργητικού. Μέχρι στιγμής οι αρνητικοί κίνδυνοι για την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων φαίνονται περιορισμένοι, αλλά φυσικά ο αντίκτυπος με την πάροδο του χρόνου παραμένει αβέβαιος.

Εξακολουθούν να ισχύουν σημαντικά μέτρα νομισματικής πολιτικής για τις τράπεζες μέσω των πράξεων αναχρηματοδότησης και των συνεχών επανεπενδύσεων από τα προγράμματα αγοράς περιουσιακών στοιχείων μας, μεταξύ άλλων μέτρων. Επιπλέον, οι δημοσιονομικές ενισχύσεις, αν και ποικίλουν μεταξύ των χωρών της ζώνης του Ευρώ, παραμένουν σημαντικές. Είναι σημαντικό οι κατάλληλες κρατικές ενισχύσεις να συνεχιστούν, όπως απαιτείται για τις οικονομίες εν μέσω αυξημένων επιπέδων αβεβαιότητας και υψηλότερων ρυθμών πληθωρισμού. Συνολικά, δεν με ανησυχεί ότι η σταδιακή κατάργηση των μέτρων στην κρίση της νομισματικής πολιτικής μας θα επηρεάσει αρνητικά τα δανειακά χαρ-

**Οι μετρήσεις δείχνουν ένα ισχυρό τραπεζικό σύστημα, ωστόσο θα πρέπει να είμαστε σε επαγρύπνηση.**

τοφυλάκια των τραπεζών της ζώνης του Ευρώ και το διοικητικό συμβούλιο θα λάβει αποφάσεις για να διασφαλίσει την ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής μας.

– **Πόσο δύσκολο θα είναι για τον τραπεζικό τομέα να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές για να επιτύχει τους στόχους του ΜΡΕΛ;**

– Μέχρι σήμερα, οι ιρλανδικές τράπεζες έχουν πρόσβαση στις αγορές για να επιτύχουν τους αντίστοιχους στόχους ΜΡΕΛ και όλες έχουν επιτύχει τους στόχους τους για το 2022. Φυσικά, ο πλήρης α-

ντίκτυπος της πανδημίας και του τρέχοντος πολέμου στην Ουκρανία έχει διαταράξει τις αγορές και οι πλήρεις επιπτώσεις αυτής της εξέλιξης δεν είναι ακόμη γνωστές. Η Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τον ιρλανδικό χρηματοπιστωτικό τομέα για να παρακολουθεί τον αντίκτυπο στα ιδρύματά και την πρόοδο τους στην επίτευξη των τελικών στόχων ΜΡΕΛ για το 2024.

Γενικότερα σε ολόκληρη τη ζώνη του Ευρώ, ενώ οι αποδόσεις είναι υψηλότερες τώρα από ό,τι κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους περίπου, δεν αναμένω από τις τράπεζες να δυσκολευτούν συνολικά να επιτύχουν τους στόχους ΜΡΕΛ. Όπως σημείωσα, στο πλαίσιο των ιρλανδικών τραπεζών επί του παρόντος υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα γύρω από την πορεία της οικονομίας, επομένως θα συνεχίσουμε να παρακολουθούμε τις εξελίξεις, ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του Ευρώ.

– **Οι τράπεζες καλούνται να προσαρμόσουν στην κλιματική αλλαγή. Εκτιμάτε ότι τα stress tests θα οδηγήσουν στην ανάγκη πρόσθετων κεφαλαίων στο εγγύς μέλλον;**

– Γνωρίζουμε ότι οι φυσικοί κίνδυνοι από την κλιματική αλλαγή θα αυξηθούν τις επόμενες δεκαετίες. Γνωρίζουμε επίσης ότι οι οικονομίες μπορούν να επιβραδύνουν αυτή την αύξηση –ή ακόμα και να την αντιστρέψουν– τροφοδοτώντας έναν σημαντικό κίνδυνο μετάβασης μέσω μιας βαθιάς αλλαγής στην πολιτική τους για την πραγματική οικονομία. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τέτοιοι κίνδυνοι επηρεάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι από τις υψηλότερες προτεραιότητές μας, όπως και ο ρόλος του κλάδου στην υποστήριξη των τεχνολογικών αλλαγών.

Το πλαίσιο προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, το οποίο παραδοσιακά επικεντρωνόταν σε σύντομους ορίζοντες τριών ετών, προσαρμόζεται τώρα για την

κατανόηση των επιπτώσεων που σχετίζονται με το κλίμα σε πολύ μεγαλύτερους ορίζοντες. Τέτοιες ασκήσεις είναι μέχρι στιγμής διερρευντικές και χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της κατανόησης που έχει ο τομέας σχετικά με τα κανάλια κινδύνου, τις διασυνδέσεις και τον αντίκτυπο. Θα χρειαστεί επίσης να μετατοπίσουμε τη νοοτροπία μας στο 2050 και μετά. Μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί προσομοίωση ακραίων καταστάσεων για να αλλάξει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών. Ωστόσο, με περισσότερη βεβαιότητα για τις οδούς κυβερνητικής πολιτικής και αυξημένη ακρίβεια στην πρόβλεψη κινδύνου, οι κεντρικές τράπεζες θα χρησιμοποιήσουν φυσικά ρυθμιστικά εργαλεία για να ενσωματώσουν τυχόν προβλέψιμους κινδύνους για το κλίμα.

\* Η συνέντευξη του κ. Γκάμπριελ Μαχλούφ παραχωρήθηκε πριν από την περίοδο σιωπής στην οποία είναι υποχρεωμένο το μέλη του Δ.Σ. της ΕΚΤ ενόψει της σύγκλησης του οργάνου.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΗ

## Ας μην προσποιηθούμε ότι δεν ακούσαμε

**Λέγεται** συχνά ότι σημασία δεν έχει τόσο τι λες, αλλά πώς το λες. Στην περίπτωση του Γιάννη Στουρνάρα νομίζω ότι ισχύει το αντίστροφο: Σημασία έχουν αυτά που λέει, όχι ο κομπόζ και μετρημένος τρόπος με τον οποίο (οφείλει να) τα λέει ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας. Και αυτά που είπε συνιστούν ισχυρό σήμα κινδύνου. Όταν στην Ευρώζωη προβλεπόταν μεγέθυνση 4,2% για φέτος, η πρόβλεψη για την Ελλάδα ήταν 4,8%. Τώρα, που η πρόβλεψη για την Ευρώζωη περιορίστηκε στο 3,7%, η πρόβλεψη για την Ελλάδα περιορίζεται πολύ περισσότερο: από το 4,8% πέφτει στο 3,8% –στο βασικό, πάντα, σενάριο. Κάτι δεν πάει καλά; Ναι.

Το ελληνικό οικονομικό μοντέλο, της αδύναμης παραγωγικής βάσης, της χαμηλής παραγωγικότητας, της εξάρτησης από παραδοσιακές υπηρεσίες, και με μονοκαλλιέργεια τον τουρισμό, είναι πολύ πιο ευάλωτο σε κάθε κρίση. Και παρά τις ρητορείες περί αλλαγής παραγωγικού μοντέλου, αυτό διατηρείται μια χαρά -αμετάβλητο.

Ο Γιάννης Στουρνάρας έθεσε τον δακτύλο επί τον τύπον των ήλων, όταν τόνισε την εθνική σημασία που έχει ο στόχος ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας. Οι κίνδυνοι σωρευτικών αρνητικών συνεπειών που ενέχει αυτή η χαμηλή αξιολόγηση σε ταραγμένους καιρούς, όπως

**Η ετήσια έκθεση της ΤτΕ και η ακραία ανησυχία του ΔΝΤ.**

αυτοί στους οποίους μπαίνει ο κόσμος και ειδικά η Ευρώπη, είναι σημαντικοί. Και τώρα, πλέον, θα πρέπει να μαζέψουμε τα σπασμένα και της «χαλαρής» διαχείρισης της Ζετίας, η οποία διέπρεψε σε ζημιμένες ανάγκες αντίληπτος κεφαλαίων και ενίσχυσης της κεφαλαιακής τους βάσης σε ένα δύσκολο διεθνές περιβάλλον αυξημένων επιτοκίων και αναζήτησης από τους διεθνείς επενδυτές ασφάλειας,

Το πρόβλημα των κόκκινων δανείων δεν λύθηκε, είπε. Τα δάνεια που έφυγαν από τους ισολογισμούς των τραπεζών δεν εξαφανίστηκαν, κυρίως μεταφέρθηκαν σε ειδικά funds, όπου διατηρούνται και εξακολουθούν να επιβαρύνουν την πραγματική οικονομία. Και στάθηκε σε ορισμένες νέες προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιον των ελληνικών τραπεζών: Τα κόκκινα δάνεια της πανδημίας (μετά την απόσυρση των μέτρων στήριξης), τις αυξημένες ανάγκες αντίληπτος κεφαλαίων και ενίσχυσης της κεφαλαιακής τους βάσης σε ένα δύσκολο διεθνές περιβάλλον αυξημένων επιτοκίων και αναζήτησης από τους διεθνείς επενδυτές ασφάλειας,

καθώς αποστρέφονται τους φορείς κινδύνων. Και το πιο εντυπωσιακό: Ενώ πριν από μία 10ετία, όταν ξέσπασε η κρίση, η έκθεση των ελληνικών τραπεζών στο ελληνικό Δημόσιο ήταν περίπου στο 18% του ΑΕΠ, τώρα έχει εκτοξευθεί στο 32%. Της προκθεσινής παρουσίας της ετήσιας έκθεσης του διοικητή της ΤτΕ είχε προηγηθεί, πριν από δέκα ημέρες, η έκθεση του ΔΝΤ για τη χώρα μας. Βεβαίως, το ΔΝΤ δεν μετέχει στους «θεσμούς» που εποπτεύουν και ελέγχουν την ελληνική οικονομία. Ωστόσο έχει μια πολύ σημαντική ιδιότητα: Το ακούει οι αγορές και, είτε μας αρέσει είτε όχι, παίρνουν πολύ σοβαρά υπόψη αυτά που λέει. Αυτή τη

φορά, λοιπόν, το ΔΝΤ έδειξε πολύ ανήσυχος για την πορεία των δημοσίων οικονομικών και του χρέους. Τόσο ώστε κάλεσε την κυβέρνηση να ακυρώσει ή να αναστείλει μέτρα που τη χειροκροτούσε όταν τα λάμβανε (μείωση ασφαλιστικών εισφορών, κατάργηση εισφοράς αλληλεγγύης) ή να τα αντικαταστήσει με άλλα, ισοδύναμα. Διότι, υπό συνθήκες ακραίου σοκ, η εξυπηρέτηση του ελληνικού χρέους «εξαρτάται από τη συνεχιζόμενη περιφερειακή υποστήριξη», είπε. Και έδειξε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM). Ο νόαν νοείται...

kalitsiskostas@yahoo.com



# VOGUE

GREECE

17/04

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ



Carla Bruni & Helena Christensen by Nico Bustos

PLUS

ONE

ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ VOGUE GREECE



# Νέα άνοδος με ενισχυμένο τζίρο για το Χρηματιστήριο Αθηνών

Στις 921 μονάδες ο Γ.Δ. με στηρίξεις από blue chips και μεσαία κεφαλαιοποίηση

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

**Ανοδικά** συνέχισε το Χρηματιστήριο Αθηνών, απορροφώντας τις πιέσεις που σημειώθηκαν κατά το άνοιγμα και υπεραποδίδοντας και πάλι έναντι των ευρωπαϊκών αγορών, όπου το κλίμα παρέμεινε επιφυλακτικό. Έτσι, ο Γενικός Δείκτης διέσπασε και τις 920 μονάδες με ιδιαίτερα υψηλό τζίρο, λαμβάνοντας στηρίξεις από επιλεγμένα blue chips αλλά και τίτλους της μεσαίας κεφαλαιοποίησης. Εγχώριοι αναλυτές επισημαίνουν πως επόμενος στόχος, όσο συντηρείται η τάση, είναι οι 939 μονάδες.

Το Χ.Α. θέλει να εκμεταλλευθεί τη θετική εποχικότητα που εμφανίζει ο Γενικός Δείκτης εντός του Απριλίου, όπως σημειώνει ο Πέτρος

**Νέες τιμές-στόχοι από τη Morgan Stanley για τις ελληνικές τράπεζες.**

Στεριώπης, πιστοποιημένος χρηματοοικονομικός αναλυτής, ενώ προσθέτει πως πολλοί τίτλοι μάλιστα βρίσκονται πάνω από τους μακροχρόνιους κινητούς μέσους όρους τάσης ή και κοντά στα ιστορικά τους υψηλά.

«Εκτιμούμε ότι η αναρρίχηση του εγχώριου πληθωρισμού σε πολυετές υψηλό, που πιέζει την κατανάλωση και δημιουργεί αναβλητικότητα λήψης επενδυτικών αποφάσεων, δεν θα αποτελέσει market breaker για τη διεθνοποιημένη ελληνική κεφαλαιαγορά», τονίζει ο αναλυτής.

Στα στατιστικά της συνεδρία-



Ο **τραπεζικός** δείκτης υποχώρησε χθες κατά 0,23% στις 653 μονάδες, με την Εθνική Τράπεζα να ξεχωρίζει με κέρδη 2,19%.

οι Γενικοί Δείκτες κατέγραψε άνοδο της τάξης του 0,42% και έκλεισε στις 921,37 μονάδες, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 93,29 εκατ. ευρώ.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 0,22% στις 2.236,01 μονάδες, ενώ οριακή άνοδο 0,01% κατέγραψε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης και έκλεισε στις 1.548,11 μονάδες. Από τα μη τραπεζικά blue chips ανοδικά ξεχώρισε η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή με κέρδη 4,04% και ακολούθησαν με άνοδο άνω του 3% οι Lamda Development, Ελλάκτωρ και Motor Oil, ενώ ισχυρή άνοδο άνω του 2%

σημείωσαν οι Jumbo, Mytilineos και ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ.

Ο τραπεζικός δείκτης υποχώρησε κατά 0,23% στις 653 μονάδες, με την Εθνική Τράπεζα να ξεχωρίζει με κέρδη 2,19%, ενώ απώλειες 1,49% σημείωσε η Eurobank, με πτώση 0,82% έκλεισε η Alpha Bank και στο -0,37% η Πειραιώς. «Κλειδί» για τις επόμενες ημέρες θα αποτελέσει η πορεία του τραπεζικού κλάδου καθώς έχει υπεραποδόσει έναντι του ευρωπαϊκού EuroStoxx Banks κατά περίπου 6% από την 1η Μαρτίου.

Πάντως, οι διεθνείς οίκοι συνεχίζουν να έχουν στραμμένα τα

βλέμματα στις ελληνικές τράπεζες και να δίνουν τιμές-στόχους σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα από τις τρέχουσες τιμές τους.

Μετά την HSBC και η Morgan Stanley εξέτασε σε έκθεσή της χθες, τις επιπτώσεις από τη γεωπολιτική κρίση στον ελληνικό κλάδο, σημειώνοντας πως συνεχίζει να βρίσκεται σε φάση ανάκαμψης, αν και η μείωση της ανάπτυξης του ΑΕΠ την οποία προκαλεί ο πόλεμος την οδηγεί να μειώσει τις εκτιμήσεις της. Έτσι για την Alpha Bank δίνει τιμή-στόχο το 1,4 ευρώ από 1,6 ευρώ πριν και βλέπει περιθώριο ανόδου 26%,

για την Τράπεζα Πειραιώς δίνει τιμή-στόχο το 1,6 ευρώ από 1,7 ευρώ πριν, με περιθώριο ανόδου 17%, και για τη Eurobank διατηρεί αμετάβλητη την τιμή στο 1,2 ευρώ, με περιθώριο ανόδου 8%. Όπως τόνισε η αμερικανική τράπεζα, εκτός εάν σημειωθεί μια σημαντική επιβράδυνση στο μακροοικονομικό τοπίο, η μακροοικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας θα συνεχιστεί, υποστηρίζόμενη από τα κεφάλαια της Ε.Ε. και τις υποεπενδύσεις της τελευταίας δεκαετίας, κάτι που σαφώς θα στηρίζει και την περαιτέρω πορεία του τραπεζικού κλάδου.

## Υποχώρησαν οι αγορές, σε άνοδο τα ομόλογα

**Με μικρές** απώλειες έκλεισαν χθες οι ευρωπαϊκές αγορές, με τους επενδυτές να έχουν στραμμένο το βλέμμα τους στις ΗΠΑ περιμένοντας τα τελευταία στοιχεία για τον πληθωρισμό στη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Εν αναμονή των στοιχείων που τελικά κατέδειξαν επιτάχυνση του πληθωρισμού στο 8,5% και με τη Federal Reserve να ετοιμάζεται για μείωση του χαρτοφυλακίου της από τα 9 τρις. δολάρια στα οποία το έχει διογκώσει, δέχθηκαν νέες πιέσεις τα ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου.

Οι αποδόσεις των δεκαετών του αμερικανικού δημοσίου υπερέβησαν πλέον το 2,8%, φτάνοντας στο 2,82% και καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 2018. Σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times επισημαίνει πως μειώνεται η ζήτηση για ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου εξαιτίας και της υποχώρησης του γιεν.

Σημειώτουν ότι η Ιαπωνία είναι ο υπ' αριθμόν ένα πιστωτής της υπερδύναμης και από κοινού με τους Ευρωπαίους επενδυτές κατέχει αμερικανικό κρέος ύψους 4 τρις. δολαρίων.

Πιέσεις δέχθηκαν, πάντως, και τα ευρωπαϊκά κρατικά ομόλογα, με την απόδοση των δεκαετών της Γερμανίας να σημειώνει άνοδο 0,03 εκατοσטיαίων μονάδων στο 0,84%, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 2015.

Στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου έκλεισε με απώλειες 0,74% λίγες ώρες αφού το δόθηκαν στη δημοσιότητα στοιχεία που καταδεικνύουν πως οι αυξήσεις των μισθών στη Βρετανία δεν αναπληρώνουν τις απώλειες από τον πληθωρισμό. Παράλληλα πυκνώνουν οι προειδοποιήσεις πως η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης της βρετανικής οικονομίας σε συνδυασμό με τον επιταχυνόμενο πληθωρισμό οδηγούν τη χώρα στον στασιμοπληθωρισμό.

Εξάλλου, στη Γαλλία, που πα-



**Ανοδικά** κινήθηκαν οι τιμές του πετρελαίου, με το Brent να κυμαίνεται στα 104,77 δολάρια το βαρέλι.

**Στο υψηλότερο επίπεδο από το 2015 τα δεκαετή της Γερμανίας.**

ραμένει στο κλίμα έντονου προβληματισμού εν αναμονή του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών, ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού έκλεισε με μικρές απώλειες 0,28%. Στη Γερμανία, που εξακολουθεί να ανησυχεί για τον κίνδυνο της ύφεσης σε περίπτωση διακοπών των ροών ρωσικού φυσικού αερίου, ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με απώλειες 0,61%.

Ανοδικά κινήθηκαν, πάντως, οι τιμές του πετρελαίου μετά την άρση ορισμένων από τα lockdowns στην ενεργόβορρο Κίνα, με το αργό Δυτικού Τέξας να κυμαίνεται το βράδυ στα 100,74 δολάρια το βαρέλι και το Brent στα 104,77 δολάρια το βαρέλι.

BLOOMBERG, REUTERS, FINANCIAL TIMES

(Τιμή: Reuters)

## ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

| New York/Νέα Υόρκη |                      |         |              | PEARSON               |            |         |              |
|--------------------|----------------------|---------|--------------|-----------------------|------------|---------|--------------|
| Εταιρείες          | Πριν από το κλείσιμο | Μετ.%   | (Σε δολάρια) | Εταιρείες             | Χθες       | Μετ.%   | (Σε δολάρια) |
| 3M COMPANY         | 150.78               | 0.4396  |              | VERIZON COMMS         | 53.91      | 0.0186  |              |
| ALCOA CORP         | 85.52                | 3.6229  |              | WALT DISNEY CO        | 131.985    | 1.0218  |              |
| ALLEGHANY CRP      | 848.37               | 0.4357  |              | WELLS FARGO & W       | 48.7048    | -1.2674 |              |
| ALTRIA GROUP       | 54.83                | 0.6979  |              | WALMART INC           | 154.33     | 0.0259  |              |
| AMAZON COM         | 3086.5066            | 2.1197  |              | <b>London/Λονδίνο</b> |            |         |              |
| AMER EXPRESS C     | 177.04               | -0.2985 |              | Εταιρείες             | Χθες       | Μετ.%   | (Σε πέντες)  |
| AMER INTL GROU     | 62.96                | 0.6072  |              | ANGLO AMERICAN        | 4100.5     | 0.737   |              |
| AMGEN              | 250.23               | -0.2551 |              | A.B.FOOD              | 1634.847   | -0.669  |              |
| APPLE INC          | 168.79               | 1.8341  |              | ADMIRAL GRP           | 2515       | -0.946  |              |
| BANK OF AMERIC     | 39.565               | -0.0631 |              | ASHTED GRP            | 4505.95    | 0.748   |              |
| BAXTER INTL IN     | 78.98                | 0.2666  |              | ANTOFAGASTA           | 1686.00006 | 0.932   |              |
| BOEING CO          | 177.46               | 1.3883  |              | AVIVA                 | 430.3      | 0.093   |              |
| BRISTOL MYERS      | 76.9648              | 0.6076  |              | ASTRAZENECA           | 10727.05   | -3.26   |              |
| CAMPBELL SOUP      | 45.97                | 0.437   |              | BABCOCK INTL          | 330.4      | 0.243   |              |
| CATERPILLAR IN     | 217.75               | 0.7869  |              | BAE SYS               | 773.31     | 0.863   |              |
| CIGNA CORP         | 255.8647             | 0.6866  |              | BARCLAYS              | 143.51825  | -1.159  |              |
| CHEVRON            | 170.86               | 3.2013  |              | BRAMER.TOB            | 3260.125   | -0.366  |              |
| CISCO SYSTEMS      | 52.435               | -0.8415 |              | BARRATT DEVEL         | 509.18342  | -0.389  |              |
| CITIGROUP          | 50.7                 | 0.2967  |              | BERKELEY GPHL         | 4014       | 0.679   |              |
| CERVECERIAS        | 14.33                | -0.0697 |              | BR.LAND               | 512.2      | -3.938  |              |
| COCA-COLA CO       | 64.765               | 1.4966  |              | BUNZL                 | 3072.51    | 0.684   |              |
| COLGATE PALMOL     | 80.92                | 0.5967  |              | BP                    | 395.95     | 2.405   |              |
| DANAOS CORP        | 87.9039              | 0.8882  |              | BURBERRY GRP          | 1572.9112  | 1.27    |              |
| DIAMOND SHIPPING   | 4.695                | 2.9605  |              | BT GROUP              | 193.69806  | 0.623   |              |
| DOW INC            | 63.52                | 2.5343  |              | COCACOLA HBC A        | 1560.5     | -1.668  |              |
| DUPONT DE NMOU     | 68.88                | 0.5841  |              | CARNIVAL              | 1303.5     | 1.007   |              |
| ENTERGY CP         | 123.525              | 1.4246  |              | CENTRICA              | 79.42      | -1.239  |              |
| EXXON MOBIL        | 86.525               | 3.1902  |              | COMPASS GROUP         | 1649       | -0.182  |              |
| FEDEX CORP         | 205.19               | 0.5242  |              | CAPITA GROUP          | 20.9       | 0.384   |              |
| FORD MOTOR CO      | 15.5275              | 1.6198  |              | CRH                   | 3004.5     | -0.183  |              |
| INTL BUS MACHI     | 127.1                | 0.5777  |              | DCC                   | 5779.01    | 0.417   |              |
| DIAMOND DYNAMI     | 245.88               | 0.9567  |              | DIAGO                 | 3976       | -0.924  |              |
| GENERAL ELEC C     | 90.71                | 1.1598  |              | DIRECT LINE           | 263.08452  | -0.415  |              |
| GOLDM SACHS GR     | 322.94               | 0.6796  |              | EXPERIAN              | 2757.23    | -1.608  |              |
| HALLIBURTON CO     | 40.3499              | 3.3024  |              | EASVJET               | 543.56     | 1.806   |              |
| HARTFORD FINL      | 74.73                | 0.823   |              | FRESNILLO             | 799.8      | 2.302   |              |
| HP INC             | 38.715               | 1.3747  |              | GLENCORE              | 524.8      | 0.846   |              |
| HOME DEPOT INC     | 309.1759             | 0.8007  |              | GLAXOSMITHKLIN        | 1772.43735 | 0       |              |
| INTEL CORP         | 47.1316              | 1.2059  |              | HIKMA                 | 2063.99993 | -0.048  |              |
| JOHNSON JOHNSO     | 180.57               | 0.4059  |              | HAMMERSON             | 32.16      | -4.051  |              |
| JPMORGAN CHASE     | 132.9                | -0.0752 |              | HARGREAVES LS         | 1001.5     | 0.694   |              |
| LAZARD             | 34.47                | 1.1444  |              | HSBC HLDGS.UK         | 520.6      | -2.625  |              |
| MCDONALD'S COR     | 251.93               | 0.5909  |              | INTL CONSOL AI        | 134.07216  | -0.953  |              |
| MERCK & CO         | 86.065               | -0.6522 |              | INTERCON. HOTE        | 4910.5752  | -0.346  |              |
| MICROSOFT CP       | 286.1001             | 0.2945  |              | 3I GRP                | 1323.5     | -1.932  |              |
| 3M COMPANY         | 150.78               | 0.4396  |              | IMPBRANDS             | 1675.63762 | -0.71   |              |
| MORGAN STANLEY     | 84.73                | 0.845   |              | INTERTEK GROUP        | 5074       | -0.509  |              |
| NIKE INC CL B      | 127.27               | 1.8323  |              | ITV                   | 78.83204   | -0.076  |              |
| NORFOLK SOUTHE     | 259.495              | 1.4405  |              | JOHNSON MATTHE        | 1909.7502  | 2.035   |              |
| PFIZER INC         | 53.445               | -0.8993 |              | KINGFISHER            | 260.7      | 0.851   |              |
| PROCTER & GAMB     | 160.2                | 0.4452  |              | LAND SECS.            | 750        | -4.532  |              |
| ROCKWELL AUTOM     | 268.2                | 0.7968  |              | LEGAL&GEN.            | 268.74763  | 0.222   |              |
| SCHLIMBERGER L     | 42.36                | 2.4921  |              | LLOYDS GRP.           | 44.80038   | -2.13   |              |
| SOUTHERN           | 75.58                | 1.4769  |              | MARKS & SP.           | 28513      | -0.065  |              |
| STEALTHGAS         | 2.35                 | 0.4274  |              | MONDI                 | 1427       | 0.14    |              |
| TSAKOS ENERGY      | 10.89                | 2.4459  |              | NATIONAL GRID         | 1208.639   | -2.091  |              |
| UNISYS CORP        | 18.54                | 0.9804  |              | DEUTSCHE BANK         | 6100       | 1.723   |              |
| UNITEDHEALTH G     | 535.4                | -0.3796 |              | DEUTSCHE POST         | 40.425     | 0.255   |              |
| US BANCORP         | 51.425               | -0.5704 |              | DT BOERSE N           | 166.45     | -0.8    |              |
|                    |                      |         |              | PRUDENTIAL            | 1031.575   | 0.614   |              |
|                    |                      |         |              | DT LUFTHANSA A        | 6.897      | -0.194  |              |
|                    |                      |         |              | DT TELEKOM N          | 17.056     | -0.084  |              |

| SE NA           |  |  | 10.195 | -0.185                                                                                                           | Tokyo/Τόκιο     |        |                                                       | Paris/Παρίσι   |        |       |
|-----------------|--|--|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|-------------------------------------------------------|----------------|--------|-------|
| EUSENIUS MEDI   |  |  | 62.2   | -0.4                                                                                                             | Εταιρείες       | Χθες   | Μετ.%                                                 | Εταιρείες      | Χθες   | Μετ.% |
| EUSENIUS SE     |  |  | 33.92  | -0.43                                                                                                            | AJINOMOTO       | 3464   | -1.62                                                 | ACCOR          | 27.58  | -0.33 |
| EIDELBERGEMCE   |  |  | 50.92  | -0.08                                                                                                            | ASAHI GROUP HL  | 4455   | -1.44                                                 | AIR LIQUIDE    | 162.10 | -1.16 |
| ENKEL AG&CO V   |  |  | 59.46  | -0.48                                                                                                            | ASTELLAS PHARM  | 2024.5 | -3.62                                                 | ALSTOM         | 20.72  | 0.53  |
| FINOEN TECH     |  |  | 26.895 | -0.035                                                                                                           | BRIDGESTONE CO  | 4436   | -1.03                                                 | AXA            | 26.78  | 1.04  |
| S AG NA         |  |  | 32.39  | -0.38                                                                                                            | CANON INC       | 2976.5 | -0.18                                                 | BNP PARIBAS    | 48.71  | -0.07 |
| ERKOT KGA       |  |  | 184.2  | -1.65                                                                                                            | CASIO COMPUTER  | 1288   | -3.01                                                 | BOUYGUES       | 31.02  | -0.55 |
| JUNCH. RUECK    |  |  | 242.8  | -0.6                                                                                                             | CITIZEN WATCH   | 469    | -0.85                                                 | CAPGEMINI      | 189.95 | 0.26  |
| WE AG           |  |  | 40.48  | -0.77                                                                                                            | CREDIT SAISON   | 1296   | 0.15                                                  | CARREFOUR      | 20.08  | -1.62 |
| DYSENSENKRUPP A |  |  | 6.93   | 0.046 <th>DAIWA SEC GROU</th> <td>679.9</td> <td>0.74</td> <td>CASINO GUICHAR</td> <td>15.07</td> <td>-4.01</td> | DAIWA SEC GROU  | 679.9  | 0.74                                                  | CASINO GUICHAR | 15.07  | -4.01 |
| OLKSJENSEN VZ   |  |  | 151.1  | -0.58                                                                                                            | SUBARU          | 1823.5 | 0.3                                                   | CREDIT AGRICOL | 9.92   | -0.91 |
| OMENIA SE       |  |  | 39.97  | -1.03                                                                                                            | FUJIFILM HOLDI  | 7230   | -2.28                                                 | DANONE         | 51.93  | -0.75 |
| ENOVUS N        |  |  | 116.64 | 0.44                                                                                                             | FUJITSU LTD     | 18455  | -0.16                                                 | DASSAULT SYSTE | 40.82  | 0.65  |
| AP SE           |  |  | 98.32  | -1.02                                                                                                            | HINO MOTORS     | 647    | -3.72                                                 | EDF            | 8.33   | -2.71 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | HITACHI         | 5698   | -2.58 <td>L'OREAL</td> <td>361.65</td> <td>-0.77</td> | L'OREAL        | 361.65 | -0.77 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | HONDA MOTOR     | 3229   | -0.15                                                 | L.V.M.H.       | 630.90 | 1.77  |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | IHI             | 2840   | -1.42                                                 | LAGARDERE      | 25.38  | 0     |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | ISUZU MOTORS    | 1477   | -1.27                                                 | MICHELIN       | 117.90 | 1.11  |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | KAWASAKI HVY I  | 2136   | -2.02                                                 | PERNOD RICARD  | 197.15 | -1.67 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | KAJIMA CORP     | 1465   | -0.68                                                 | KERING         | 531.80 | -0.65 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | KEIO            | 4765   | -1.35                                                 | PUBLICIS GROUP | 54.24  | -0.73 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | KOBE STEEL      | 554    | -1.25                                                 | RENAULT        | 22.17  | -0.07 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | KONICA MINOLTA  | 486    | -1.02                                                 | SINT-GOBBAIN   | 52.08  | 1.11  |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | JTEKT           | 861    | -1.49                                                 | SANOFI         | 103.22 | -2.82 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | MITSUB UFJ FG   | 757.3  | -0.3                                                  | SCHNEIDER ELEC | 141.86 | -0.8  |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | MITSUBISHI COR  | 4188   | -1.16                                                 | SOCIETE GENERA | 22.53  | -1.85 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | MITSUBISHI ELE  | 1331.5 | -1.77                                                 | SODEXO         | 69.26  | -1.17 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | MITSUBISHI MOT  | 308    | -1.28                                                 | TF1            | 8.39   | -0.47 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NEC CORPORATIO  | 5020   | -1.18                                                 | THALES         | 125.05 | 1.67  |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NIKON HLDG      | 1875   | -0.58                                                 | VEOLIA ENVIRON | 27.60  | -0.33 |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NIKON CORP      | 1353   | -0.37                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NIPPON SUISAN   | 4455   | -0.36                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NISSAN MOTOR C  | 500.2  | -1.88                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NOMURA HOLDING  | 512.1  | 0.53                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NISSAN CHEMICA  | 6980   | -2.24                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | NIPPON PAPER I  | 1028   | -0.82                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | OBAYASHI CORP   | 892    | -0.22                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | ODAKUYI ELEC RA | 1979   | -0.65                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | OJI HOLDINGS    | 593    | 0.17                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | OSAKA GAS       | 2082   | 1.41                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | RICOH CO LTD    | 957    | -1.03                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SECOM           | 8786   | -0.48                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SEVEN & I HLDG  | 5655   | 0.98                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SHARP CORP      | 1079   | -1.1                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SHIMIZU CORP    | 720    | -0.83                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SHISEIDO        | 6065   | -0.75                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SONY GROUP COR  | 11405  | -2.65                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SMFG            | 3906   | -0.64                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SUMITOMO CHEM   | 532    | -1.12                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | SUZUKI          | 728    | -1.49                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TAISEI CORP     | 3500   | -0.14                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TDK CORPORATIO  | 3940   | -0.88                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOBU RAILWAY    | 2935   | 0.58                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOKIO MARINE H  | 6671   | 0.09                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TORAY INDUSTRI  | 602.5  | -1.21                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TREND MICRO     | 7120   | -0.28                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOPPY INDS LTD  | 1004   | 0.6                                                   |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TORAY INDUSTRI  | 602.5  | -1.21                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOSHIBA CORP    | 5010   | 0.62                                                  |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOYOBOD         | 1020   | -1.64                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | TOYOTA MOTOR C  | 2069.5 | -1.52                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  | YAMAHA CORP     | 5130   | -2.47                                                 |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |
|                 |  |  |        |                                                                                                                  |                 |        |                                                       |                |        |       |



ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

| ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ                         |          |          |              |        |
|------------------------------------------------|----------|----------|--------------|--------|
|                                                | Κλείσιμο | Προηγ.   | Διαφορά Μετ. |        |
| ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ                       | 921,37   | 917,52   | 3,85         | 0,42%  |
| FTSE/Χ.Α. LARGE CAP                            | 2.236,01 | 2.231,13 | 4,88         | 0,22%  |
| ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.              | 6.252,40 | 6.287,46 | -35,06       | -0,56% |
| FTSE/Χ.Α.ΥΠΗΛΗΘΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ         | 3.037,73 | 3.060,87 | -23,14       | -0,76% |
| ATHEX SELECT PLUS                              | 3.330,60 | 3.315,76 | 14,84        | 0,45%  |
| ATHEX SELECT                                   | 4.733,43 | 4.723,96 | 9,47         | 0,20%  |
| ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG                              | 1.050,91 | 1.049,46 | 1,45         | 0,14%  |
| FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ            | 493,10   | 494,24   | -1,14        | -0,23% |
| FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ     | 4.938,22 | 4.946,87 | -8,65        | -0,17% |
| FTSE/Χ.Α. MID CAP                              | 1.548,11 | 1.547,88 | 0,23         | 0,01%  |
| FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS         | 2.497,50 | 2.462,16 | 35,34        | 1,44%  |
| FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ                       | 535,26   | 535,41   | -0,15        | -0,03% |
| ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α. | 1.585,11 | 1.578,49 | 6,62         | 0,42%  |
| FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ                             | 651,51   | 653,00   | -1,49        | -0,23% |
| FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ                  | 4.521,52 | 4.400,20 | 121,32       | 2,76%  |
| FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ         | 746,40   | 759,86   | -13,46       | -1,77% |
| FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ                            | 3.004,21 | 2.996,26 | 7,95         | 0,27%  |
| FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ     | 3.890,82 | 3.827,13 | 63,69        | 1,66%  |
| FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ                              | 50,19    | 50,09    | 0,10         | 0,20%  |
| FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ         | 8.682,62 | 8.503,84 | 178,78       | 2,10%  |
| FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ                       | 7.159,52 | 7.294,57 | -135,05      | -1,85% |
| FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ                          | 7.064,90 | 7.076,61 | -11,71       | -0,17% |
| FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΥΛΙΚΑ                   | 3.085,80 | 3.024,54 | 61,26        | 2,03%  |
| FTSE/Χ.Α. ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ - ΑΕΡΙΟ                    | 3.948,83 | 3.867,09 | 81,74        | 2,11%  |
| FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ - ΑΝΑΨΥΧΗ                    | 2.231,78 | 2.240,12 | -8,34        | -0,37% |
| FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ                           | 2.317,35 | 2.317,14 | 0,21         | 0,01%  |
| FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ                      | 5.024,69 | 5.121,92 | -97,23       | -1,90% |
| FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ            | 5.075,07 | 5.043,34 | 31,73        | 0,63%  |

| ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ                    |               |
|----------------------------------------------|---------------|
| ΤΡΑΠΕΖΕΣ                                     | 34.120.893,76 |
| ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ                             | 8.426.670,68  |
| ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ                                    | 8.136.474,91  |
| ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ                             | 8.113.020,28  |
| ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ                 | 7.400.447,68  |
| ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ                                  | 5.511.228,21  |
| ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ    | 3.358.077,35  |
| ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ                                   | 2.870.009,80  |
| ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ                                   | 2.797.886,66  |
| ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ                       | 2.780.986,18  |
| ΕΝΔΕΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ                    | 2.720.799,99  |
| ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ           | 1.131.554,46  |
| ΤΣΙΜΕΝΤΑ                                     | 837.251,54    |
| ΔΙΥΛΙΔΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ         | 546.879,38    |
| ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ                        | 535.516,65    |
| ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ                    | 458.049,75    |
| ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ                    | 412.952,58    |
| ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ                         | 374.361,46    |
| ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ                        | 360.047,78    |
| ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ             | 282.980,00    |
| ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ                         | 259.126,14    |
| ΤΡΟΦΙΜΑ                                      | 252.634,28    |
| ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ                          | 170.980,24    |
| ΥΔΡΕΥΣΗ                                      | 164.369,51    |
| Ε.Ε.Α.Π. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ | 120.870,41    |
| ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ                          | 109.251,47    |
| ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ                                    | 101.365,85    |

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

| ΑΝΟΔΟΣ                | Κλείσιμο | Μετ.  | ΠΤΩΣΗ                       | Κλείσιμο | Μετ.   |
|-----------------------|----------|-------|-----------------------------|----------|--------|
| IDEAL HOLDINGS (ΚΟ)   | 3,820    | 4,37% | BYTE COMPUTER (ΚΟ)          | 3,315    | -3,35% |
| ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ) | 17,500   | 4,04% | MARFIN INVEST. GROUP (ΚΟ)   | 0,029    | -2,68% |
| ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)        | 15,350   | 3,72% | QUEST HOLDINGS (ΚΟ)         | 5,830    | -2,67% |
| LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ) | 6,500    | 3,42% | ΚΟΡΔΑΛΟΥΧ Χ. ΑΦΟΙ (ΚΟ)      | 0,632    | -2,17% |
| ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)         | 1,370    | 3,01% | COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)       | 19,000   | -1,91% |
| ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)        | 9,900    | 2,91% | ΟΤΕ (ΚΟ)                    | 17,980   | -1,91% |
| JUMBO (ΚΟ)            | 15,370   | 2,47% | ΑΤΤΙΣΑ BANK (ΚΟ)            | 0,141    | -1,82% |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)   | 3,730    | 2,19% | ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)                  | 7,070    | -1,81% |
| ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)      | 15,960   | 2,18% | ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (ΚΟ) | 3,700    | -1,73% |
| PROFILE (ΚΟ)          | 7,000    | 2,04% | EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)      | 1,056    | -1,49% |

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

| ΑΞΙΑ                               | ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ |
|------------------------------------|-----------------|
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)                | 12.986.060,25   |
| ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)       | 11.587.926,43   |
| ΟΤΕ (ΚΟ)                           | 8.426.670,68    |
| JUMBO (ΚΟ)                         | 8.136.474,91    |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ)                          | 7.973.361,63    |
| ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)                   | 6.750.917,11    |
| EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)             | 6.315.145,06    |
| ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)                     | 5.511.228,21    |
| LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)              | 3.237.221,61    |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)   | 3.175.785,43    |
| INTRAKAT (ΚΟ)                      | 0,56%           |
| ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ) | 0,45%           |
| JUMBO (ΚΟ)                         | 0,39%           |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)                | 0,39%           |
| QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)         | 0,35%           |
| ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)                     | 0,33%           |
| ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)                   | 0,30%           |
| ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)                         | 0,30%           |
| LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)              | 0,28%           |
| ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)       | 0,28%           |

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

|                                | ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ | ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ | ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ |
|--------------------------------|-----------------|------------------|-----------------------------|
| Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες              | 246             | 2.033            | 3.514                       |
| FTSE/Χ.Α. Τράπεζες             | 0               | 0                | 0                           |
| FTSE/Χ.Α. Large Cap            | 246             | 2.033            | 3.514                       |
| Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές              | 2.246           | 28.106           | 323.346                     |
| ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)     | 17              | 131              | 4.749                       |
| ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)       | 353             | 10.526           | 107.473                     |
| COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)          | 55              | 121              | 2.070                       |
| CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)          | 28              | 123              | 10.227                      |
| ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)                  | 57              | 767              | 14.026                      |
| EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)         | 129             | 3.645            | 37.901                      |
| ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)                     | 1               | 1                | 377                         |
| FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)        | 28              | 125              | 2.583                       |
| ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)                 | 69              | 374              | 6.123                       |
| ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ) | 18              | 76               | 1.149                       |
| ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)        | 7               | 21               | 1.394                       |
| INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)         | 52              | 267              | 6.329                       |
| JUMBO (ΚΟ)                     | 208             | 526              | 1.337                       |
| LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)          | 180             | 694              | 6.229                       |
| MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)   | 0               | 0                | 30.530                      |
| ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)                 | 70              | 277              | 1.961                       |
| ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)               | 165             | 752              | 6.189                       |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)            | 410             | 6.975            | 23.905                      |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ)                      | 26              | 84               | 1.453                       |
| ΟΤΕ (ΚΟ)                       | 45              | 221              | 884                         |
| ΟΛΠ (ΚΟ)                       | 3               | 6                | 709                         |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)   | 75              | 1.495            | 28.376                      |
| ΔΕΗ (ΚΟ)                       | 144             | 518              | 15.162                      |
| ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)          | 72              | 300              | 3.309                       |
| ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)              | 21              | 43               | 897                         |
| ΒΙΟΗΛCO SA/NV (ΚΑ)             | 13              | 38               | 8.004                       |
| Δικαιώματα σε Δείκτες          | 7               | 61               | 1.216                       |
| FTSE/Χ.Α. Large Cap            | 7               | 61               | 1.216                       |
| Δικαιώματα σε Μετοχές          | 7               | 29               | 850                         |
| ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)       | 0               | 0                | 0                           |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)            | 0               | 0                | 307                         |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ)                      | 2               | 6                | 125                         |
| ΟΤΕ (ΚΟ)                       | 0               | 0                | 117                         |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)   | 0               | 0                | 0                           |
| ΔΕΗ (ΚΟ)                       | 5               | 23               | 301                         |
| Συνολική Δραστηριότητα         | 2.506           | 30.229           | 328.926                     |

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

|                           | Κλείσιμο | Μετ.% |
|---------------------------|----------|-------|
| ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)            | 4,35     | 0     |
| ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)              | 13,96    | 0,87  |
| ΕΕΕ (COCA COLA HBC)       | 19       | -1,91 |
| ΟΤΕ (ΟΤΕ)                 | 17,98    | -1,91 |
| ΑΡΑΙΓ (AEGEAN AIRLINES)   | 5,45     | 0,37  |
| TENERG (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ) | 17,5     | 4,04  |
| ΑΔΜΗΕ (ΑΔΜΗΕ)             | 2,345    | 1,96  |
| ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)            | 7,3      | 1,81  |
| ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)       | 1,37     | 3,01  |
| ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)      | 9,9      | 2,91  |
| ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)       | 15,96    | 2,18  |
| ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT) | 6,5      | 3,42  |
| ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)        | 1,718    | -0,12 |
| ΑΙΦΑ (ALPHA BANK)         | 1,093    | -0,82 |
| ΜΠΕΛΑ (JUMBO)             | 15,37    | 2,47  |
| ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)      | 3,73     | 2,19  |
| ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)   | 1,36     | -0,37 |
| ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)          | 1,0555   | -1,49 |
| ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)               | 7,56     | -0,66 |
| ΚΟΥΕΣ (QUEST)             | 5,83     | -2,67 |
| ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)             | 7,07     | -1,81 |
| ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)               | 14,18    | -0,42 |
| ΜΟΗ (MOTOR OIL)           | 15,35    | 3,72  |
| ΔΕΗ (ΔΕΗ)                 | 8,38     | -0,83 |
| ΟΛΠ (ΟΛΠ)                 | 17,82    | 0     |

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 12 Απριλίου 2022

| ΚΩΔ.                      | ΟΝΟΜΑ                                                                     | ΚΑΤΩΤΑΤΗ | ΑΝΩΤΑΤΗ | ΜΕΣΗ<br>ΣΤΑΘΜ.** | ΔΙΑΦ.*  | ΤΙΤΛΟΙ    | ΑΓΟΡΑ   | ΠΩΛΗΣΗ  | ΤΙΜΗ<br>ΚΛΕΙΣ. | %<br>ΜΕΤΑΒ. |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------|----------|---------|------------------|---------|-----------|---------|---------|----------------|-------------|
| ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ               |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| Χρηματοοικονομικά         |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΕΛΗΤ                      | HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD                                          | 0.7700   | 0.7900  | 0.7752           | 1.2690  | "4,780"   | 0.7660  | 0.7840  | 0.7800         | 1.30        |
| ΤΡΚΗ                      | Bank of Cyprus Holdings Plc                                               | 0.9200   | 0.9400  | 0.9275           | 0.0140  | "140,393" | 0.9240  | 0.9260  | 0.9240         | -0.22       |
| ΔΗΕΠ                      | Demetra Holdings Plc (ΕΜ)                                                 | 0.3780   | 0.3960  | 0.3836           | 1.3590  | "1,475"   | 0.3780  | 0.3960  | 0.3960         | 4.21        |
| ΛΕΠΕ                      | LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)                               |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0900  |                |             |
| Καταναλωτικά Προϊόντα     |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΛΟΥΗ                      | LOUIS PLC                                                                 | 0.0785   | 0.0785  | 0.0785           | -0.2400 | "2,184"   | 0.0780  | 0.0830  | 0.0785         | -5.99       |
| ΤΣΟΚ                      | A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD                                              |          |         |                  |         |           | 0.0900  | 0.1020  |                |             |
| Τεχνολογία                |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΛΟΤΖ                      | LOGICOM PUBLIC LTD                                                        | 1.9600   | 1.9700  | 1.9640           | 0.5080  | "5,100"   | 1.9600  | 1.9800  | 1.9600         | 0.00        |
| ΕΝΔΕΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ        |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| Χρηματοοικονομικά         |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΑΤΑΣ                      | ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD                                     | 1.8900   | 1.9000  | 1.8948           | 1.4230  | "2,860"   | 1.8800  | 1.9100  | 1.9000         | 0.53        |
| ΚΟΖΑ                      | ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ                                   |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΜΙΝΕ                      | ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ                                  |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0200  |                |             |
| ΑΚΕΠ                      | ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)                               |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0260  |                |             |
| ΓΙΕΠ                      | "UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"                                | 0.0470   | 0.0470  | 0.0470           | 0.4000  | "8,700"   | 0.0400  | 0.0000  | 0.0470         | 9.30        |
| ΕΛΛΗ                      | ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD                                        |          |         |                  |         |           | 0.3200  | 0.0000  |                |             |
| ΙΝΕΠ                      | INTERFUND INVESTMENTS PLC (Σ)                                             |          |         |                  |         |           | 0.0810  | 0.0900  |                |             |
| ΚΑΕΠ                      | ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)                                |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.2300  |                |             |
| ΚΕΑΕ                      | CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)                                               |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0365  |                |             |
| ΣΛΕΠ                      | CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)                                        |          |         |                  |         |           | 0.0020  | 0.0035  |                |             |
| ΦΑΕΤ                      | UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)                      |          |         |                  |         |           | 0.0005  | 0.0000  |                |             |
| ΧΑΕΠ                      | "HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"                           |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0270  |                |             |
| Καταναλωτικά Προϊόντα     |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΜΑΠΑ                      | MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD                                     | 0.2180   | 0.2180  | 0.2180           | -1.3610 | 154       | 0.2180  | 0.2500  | 0.2180         | -6.03       |
| ΧΑΣΕ                      | Ch. Charilaou Group Plc (Σ)                                               |          |         |                  |         |           | 0.0025  | 0.0000  |                |             |
| ΑΓΡΟ                      | "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΒΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ *                   |          |         |                  |         |           | 1.0300  | 0.0000  |                |             |
| ΑΜΑΘ                      | AMATHUS PUBLIC LTD (ΑΝ)                                                   |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΚΛΑΡ                      | CLARIDGE PUBLIC LTD                                                       |          |         |                  |         |           | 0.0160  | 0.0175  |                |             |
| ΚΟΝΣ                      | CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)                           | 0.0745   | 0.0745  | 0.0745           | 0.0000  | "1,000"   | 0.0675  | 0.0745  | 0.0745         | 0.00        |
| ΛΕΠΤ                      | LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD                                          |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0545  |                |             |
| ΛΟΞΕ                      | LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD                                       |          |         |                  |         |           | 0.5800  | 0.6600  |                |             |
| ΝΤΟΛ                      | DOMI INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)                                   |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΣΑΛΑ                      | SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)                                   |          |         |                  |         |           | 1.7600  | 1.8400  |                |             |
| ΣΙΤΟ                      | C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD                             | 0.0120   | 0.0130  | 0.0122           | 0.0220  | "670,000" | 0.0120  | 0.0130  | 0.0125         | 4.17        |
| ΤΟΚΙ                      | TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)                                         |          |         |                  |         |           | 0.0570  | 0.0000  |                |             |
| Βιομηχανία                |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΝΤΙΑ                      | DISPLAY ART PLC (Σ)                                                       |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΡΟΛΑ                      | ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)                                       |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΔΒΚΑ                      | ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ                                    |          |         |                  |         |           | 0.7550  | 0.0000  |                |             |
| ΚΕΤΣ                      | THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD                                      | 0.6200   | 0.6400  | 0.6288           | 0.6190  | "54,500"  | 0.6350  | 0.6450  | 0.6350         | 2.42        |
| ΚΥΡΘ                      | K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD                                         |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΤΣΙΒ                      | ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΖΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ                              | 2.8000   | 2.8200  | 2.8074           | 0.4330  | "9,500"   | 2.8000  | 2.8200  | 2.8000         | 0.00        |
| Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΙΩΑΝ                      | CHRIS IOANNOU PUBLIC LTD (Σ)                                              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΚΕΟ                       | KEO PLC                                                                   |          |         |                  |         |           | 1.2900  | 1.3600  |                |             |
| ΜΙΤΣ                      | ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ                                             |          |         |                  |         |           | 0.1800  | 0.2200  |                |             |
| ΜΠΛΕ                      | BLUE ISLAND PLC                                                           |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.7850  |                |             |
| ΦΡΟΥ                      | ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD                    | 0.3000   | 0.3000  | 0.3000           | -3.0000 | "53,000"  | 0.3080  | 0.3260  | 0.3000         | -9.09       |
| Τεχνολογία                |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΝΕΤΙΝ                     | NET INFO PLC                                                              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 1.0000  |                |             |
| Βασικά Υλικά              |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΛΟΡΔ                      | LORDOS UNITED PUBLIC LTD                                                  |          |         |                  |         |           | 0.0845  | 0.0920  |                |             |
| Ακίνητη Περιουσία         |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΚΚΟΜ                      | K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)                                      | 0.2720   | 0.2720  | 0.2720           | -0.1200 | "3,706"   | 0.2720  | 0.2940  | 0.2720         | 0.00        |
| ΠΑΝΔ                      | ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ                                            |          |         |                  |         |           | 0.0600  | 0.0620  |                |             |
| ΦΙΛΟ                      | ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)                                              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.2100  |                |             |
| Ενέργεια                  |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΑΙΝΑ                      | PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD                                           | 1.1200   | 1.1300  | 1.1255           | -0.6060 | "5,000"   | 1.1300  | 1.1700  | 1.1200         | -0.88       |
| ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ          |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| Χρηματοοικονομικά         |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΑΙΕΠ                      | "ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"                              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΙΣΕΠ                      | "ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"                                |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΠΡΟΠ                      | "A.L. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)"                                 |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΡΕΕΠ                      | "REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"                  |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΤΔΕΠ                      | "ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (ΑΝ, Σ)"              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΤΕΕΠ                      | "ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΕΞΘΕΡΜΑΤΙΚΕΣ (ΑΝ, Σ)"          |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΤΚΕΠ                      | "ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (ΑΝ, Σ)"        |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| Καταναλωτικά Προϊόντα     |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΕΡΜΕ                      | "ERIMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"                                    |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΤΟΕΠ                      | ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)                                        |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0315  |                |             |
| Βιομηχανία                |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΣΤΣΔ                      | "CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"                                  |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| Ακίνητη Περιουσία         |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΓΟΥΛ                      | "WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"                               |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ            |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ        |                                                                           |          |         |                  |         |           |         |         |                |             |
| ΕΛΛΗ024                   | Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)                              |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |
| ΕΤΜΑ1                     | ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1 |          |         |                  |         |           | 55.0000 | 61.0000 |                |             |
| ΕΤΜΑ2                     | ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2 |          |         |                  |         |           | 55.0000 | 59.9000 |                |             |
| ΤΡΙΣΤΟΝΕ                  | Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογο)            |          |         |                  |         |           | 0.0000  | 0.0000  |                |             |



# «Καμπανάκι» για τα συμπληρώματα

Ο καθηγητής Δ. Κουρέτας αποκαλύπτει στην «Κ» τον αθέατο κόσμο των ενισχυτικών διατροφής

Της ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΣΠΑΝΕΑ

**Εάν σε** μια μηχανή αναζήτησης πληκτρολογήσει κάποιος τις λέξεις «συμπληρώματα διατροφής», μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα θα εμφανιστούν περισσότερα από 3.000.000 ελληνικά δημοσίευματα. Συμπληρώματα διατροφής που υπόσχονται τα πάντα: αδυνάτισμα, καλογυμνασμένα σώματα, ωραία εμφάνιση αλλά και επίλυση προβλημάτων υγείας. Πόσο αθώα όμως είναι όλα αυτά τα συμπληρώματα; Ποια η σχέση τους με το ντόπινγκ; Ερευνες Ελλήνων και ξένων επιστημόνων κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και εφιστούν την προσοχή τόσο σε αθλητές, όσο και, γενικότερα, σε όλους τους καταναλωτές.

«Ένα μέρος από τα συμπληρώματα δεν είναι αθώα. Περιέχουν ουσίες που τις τοποθετούν σκόπιμα ώστε να γίνουν τα συμπληρώματα περισσότερο αποδοτικά. Πρόκειται για θέμα δημόσιας υγείας. Ο τζίρος από τα συμπληρώματα ανέρχεται σε πολλά εκατομμύρια ευρώ και πρέπει να γίνεται έλεγχος. Η Ελλάδα είναι από τις χώρες που δεν έχουν ασχοληθεί με αυτό το θέμα και αυτό θα πρέπει άμεσα να γίνει από την πολιτεία. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ούτε εργαστήριο για να ελέγξει τα συμπληρώματα. Μας ενδιαφέρει να ελέγχουμε το μέταλλο και δεν δίνουμε την πρόποσα σημασία σε θέματα που αφορούν την υγεία του κόσμου», δήλωσε στην «Κ» ο Δημήτρης Κουρέτας, καθηγητής στο Τμήμα Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Τοξικολογίας.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα δημοσιεύονται στον Τύπο ανακλήσεις συμπληρωμάτων. Πόσοι όμως από τους καταναλωτές ενημερώνονται ότι το συμπλήρωμα που κατανάλωσαν περιείχε, π.χ., αιθυλενοξείδιο, ένα πιστοποιημένο καρκινογόνο αέριο; Πόσα από τα συμπληρώματα υποκείνται στα αυστηρά πρότυπα ασφαλείας των φαρμακευτικών προϊόντων;

«Το 10% με 15% των ανθρώπων χρησιμοποιεί κάποιο συμπλήρωμα. Πολλές εταιρείες ελέγχουν και προσέ-



**Σε πρόσφατο** δημοσίευμα της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας αναφέρεται ότι «ορισμένα συμπληρώματα φυτικών και φυσικών εκχυλισμάτων που λαμβάνονται για την ενίσχυση της αθλητικής απόδοσης ενδέχεται να εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους, οι αθλητές κινδυνεύουν να βρεθούν θετικοί».

χουν τα προϊόντα τους. Ο κόσμος όμως ψωνίζει ακόμα και από το Διαδίκτυο και, μάλιστα, από εταιρείες που δεν πραγματοποιούν ελέγχους. Φυσικά, όλα αυτά χωρίς τη συμβουλή κάποιου γιατρού. Θυμάμαι μια γνωστή αθλήτρια είχε βρεθεί «θετική» από συμπλήρωμα, το οποίο περιείχε ουσία που δεν αναγραφόταν, και πήγε ο σύντροφός της και είπε ότι αυτός τοποθέτησε την απαγορευμένη ουσία, προκειμένου να

αθωωθεί», τόνισε ο κ. Κουρέτας.

Σε πρόσφατο δημοσίευμα της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας στο «European Journal of Preventive Cardiology» αναφέρεται ότι «ορισμένα συμπληρώματα φυτικών και φυσικών εκχυλισμάτων που λαμβάνονται για την ενίσχυση της αθλητικής απόδοσης ενδέχεται να εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους, οι αθλητές κινδυνεύουν να βρεθούν θετικοί» και επισημαίνεται ο

κίνδυνος που διατρέχουν οι νεότεροι, οι οποίοι συμβουλευονται ανθρώπους χωρίς επιστημονικές γνώσεις.

Το δημοσίευμα αναφέρεται και στον συνδυασμό συμπληρωμάτων που χρησιμοποιούν οι αθλητές χωρίς να γνωρίζουν τις αλληλεπιδράσεις. Και εδώ μπορούμε να θυμίσουμε την περίπτωση της Ρωσίδας αθλήτριας του πατινάζ Καμίλα Βαλιέβα, στο δείγμα της οποίας ανιχνεύθηκαν τρεις διαφορετικές ου-

Αποκαλυπτικοί  
οι αριθμοί

**Η χρήση** συμπληρωμάτων διατροφής είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και στους ανηλίκους. Ψωνίζουν προϊόντα από το Διαδίκτυο χωρίς να διαθέτουν τις γνώσεις, επηρεαζόμενοι από συμβουλές συναθλητών και φίλων ή από τις διαφημίσεις. Επτά επιστήμονες-ερευνητές, οι Κ. Τσαρούχας, Ν. Κιούγια Φούγια, Π. Παπαλέξης, Αρ. Τσασάκης, Δ. Κουρέτας, Φλ. Μπακοπούλου και Χρ. Τσιτσιμίκου, είχαν πραγματοποιήσει έρευνα κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήσαν με 170 έφηβους αθλούμενους. Το 60% από αυτούς χρησιμοποιούσε συμπληρώματα διατροφής. Από αυτά το 9% ήταν μολυσμένο με απαγορευμένες ουσίες, όπως στεροειδή κ.λπ. Κατένας από τους νεαρούς δεν είχε συμβουλευθεί κάποιον γιατρό ή διαιτολόγο. Η πλειονότητα των εφήβων της έρευνας (63%) είχε αγοράσει τα συμπληρώματα από το Διαδίκτυο. Ανάλογα είναι τα συμπεράσματα και από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε ενήλικους αθλούμενους, τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό. Από αυτές προκύπτει ότι το 41% χρησιμοποιεί κάποιο συμπλήρωμα διατροφής. Σε ό,τι αφορά τους ενήλικους, προτιμούν να αγοράζουν τα προϊόντα από καταστήματα υγιεινής διατροφής (68%), ενώ, σε αντίθεση με τους ανηλίκους, το 17% πριν χρησιμοποιήσει κάποιο σκεύασμα έχει συμβουλευθεί κάποιον γιατρό ή διαιτολόγο.

σιες. «Η πολιτεία οφείλει να προστατεύσει τη δημόσια υγεία. Σε ό,τι αφορά τους αθλητές θα μπορούσε η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού να καταρτίσει έναν κατάλογο, π.χ., 300 συμπληρωμάτων που θα είναι ελεγμένα και θα καλύπτουν τις ανάγκες των αθλητών των εθνικών ομάδων. Σε σκανδιναβικές χώρες και στην Αγγλία έχουν καταρτιστεί λίστες», υπογράμμισε ο καθηγητής.

## Τα drones στην υπηρεσία του αντιντόπινγκ

**Μη επανδρωμένα** αεροσκάφη στην υπηρεσία του «καθαρού» αθλητισμού; Και όμως, ναι. Η Διεθνής Υπηρεσία Ελέγχου (ΙΤΑ) χρησιμοποιεί, πιλοτικά, drones για τη μεταφορά δειγμάτων αθλητών και αθλητριών και τα αποτελέσματα ικανοποίησαν τους επιστήμονες, καθώς ο συγκεκριμένος τρόπος δείχνει να έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα και είναι φιλικός προς το περιβάλλον.

Η ΙΤΑ, η οποία υπάγεται στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, ήρθε σε συμφωνία με εταιρεία μη επανδρωμένων αεροσκαφών και με το Εργαστήρι Αντιντόπινγκ του Κατάρ και επί τέσσερις ημέρες πραγματοποίησε δοκιμές. Τα drones έκαναν πολλαπλές προσγειώσεις και απογειώσεις σε πτήσεις έως και απόσταση 20 χιλιομέτρων πάνω από το εθνικό στάδιο του Κατάρ, στην Ντόχα. Μετέφεραν δείγματα ούρων και αίματος, αλλά και ξηρές κηλίδες αίματος (DBS). «Αυτό το πιλοτικό έργο θα μπορούσε να αποτελέσει ορόσημο για μία καθαρή αθλητική κοινότητα. Είμαστε υπερήφανοι που πρωτοστατούμε στην εξερεύνηση μιας συναρπαστικής νέας μεθόδου μεταφοράς των δειγμάτων. Πρόκειται για κάτι πραγματικά καινοτόμο, που μπορεί να βοηθήσει στην ευελιξία μεταφοράς των δειγμάτων», δήλωσε, μεταξύ άλλων, ο γενικός διευθυντής της ΙΤΑ, Μπέντζαμιν Κοέν. Η παράδοση με μη επανδρωμένα αεροσκάφη έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα και μπορεί να συμπληρώσει τις υπάρχουσες μεθόδους. Η μεταφορά δεν αντιμετωπίζει προβλήματα επίγειας κινητικότητας (κίνηση κ.λπ.), τα drones μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε απομακρυσμένες τοποθεσίες και η παράδοση δεν καθυστερεί, κάτι που έχει λιγότερες πιθανότητες για αλλοίωση. Επίσης, με αυτό τον τρόπο δεν είναι δυνατόν να γίνει κάποια δολιοφθορά. Μια άλλη θετική πτυχή είναι το αποτύπωμα που αφήνει στο περιβάλλον, διότι είναι λιγότερες οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Η μελέτη έδειξε ότι η ακεραιότητα και οι βιολογικές παράμετροι των δειγμάτων δεν επηρεάστηκαν από αυτόν τον τρόπο μεταφοράς. Η παράδοση με drones, εφόσον υιοθετηθεί, αναμένεται να βοηθήσει ιδιαίτερα σε μεγάλες διοργανώσεις όπως Ολυμπιακοί Αγώνες, παγκόσμια πρωταθλήματα κ.λπ., αφού θα μειώνει και τον χρόνο που μεσολαβεί από τη λήψη του δείγματος μέχρι την παραλαβή από τους ανθρώπους του εργαστηρίου.

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΣΠΑΝΕΑ



**Η μεταφορά** δειγμάτων αθλητών άρχισε να γίνεται πιλοτικά με χρήση drones και τα αποτελέσματα ικανοποίησαν τους επιστήμονες.

UNIC Medical Centre

Ένα πρότυπο ιατρικό κέντρο που προσφέρει ποιοτικές υπηρεσίες υγείας για όλους

**Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ** διετία, μας έχει αποδείξει πόσο σημαντική είναι η υγεία. Όλοι έχουμε αναγάγει την υγεία ως το υπέρτατο ζητούμενο και αναζητούμε συνεχώς τους καλύτερους τρόπους για την προσωπική μας φροντίδα, αλλά και για την υγεία των δικών μας ανθρώπων. Ένα από τα νεότερα και πλέον σύγχρονα ιατρικά κέντρα στην Κύπρο, στο οποίο όλο και περισσότεροι κόσμος στρέφεται για την φροντίδα της υγείας του, είναι το University of Nicosia Medical Centre, το Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Λευκωσίας (ΠΛ).

**Πρότυπο Ιατρικό Κέντρο**

Το Ιατρικό Κέντρο του ΠΛ διαθέτει μοντέρνο εξοπλισμό και λειτουργεί σε υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις στην οδό Μάρκου Δράκου 8 στην Έγκωμη.

Η λειτουργία του Κέντρου βασίζεται στο διεθνές μοντέλο πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και στοχεύει στην προσφορά μιας ολοκληρωμένης, ολιστικής και τεκμηριωμένης προσέγγισης στη γενική ιατρική πρακτική. Το Ιατρικό Κέντρο εξυπηρετεί την πανεπιστημιακή κοινότητα αλλά και τους κατοίκους της ευρύτερης Λευκωσίας.

Στελεκώνεται από πέντε προσωπικούς γιατρούς, ένα καρδιολόγο και επισκέπτες γιατρούς που καλύπτουν τις ειδικότητες της παθολογίας, γυναικολογίας, γαστρεντερολογίας, νευρολογίας, ακτινολογίας, ψυχολογίας, και διατολογίας.

Το Ιατρικό Κέντρο του ΠΛ, σε συνεργασία με τον Όμιλο Βιοϊατρική, διαθέτει στις ε-

γκαταστάσεις του χιμείο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών.

Επιπλέον, και για την καλύτερη και γρηγορότερη εξυπηρέτηση των ασθενών του, έχει αναπτύξει διαδικτυακές υπηρεσίες για κράτηση ραντεβού, αίτηση για επανάληψη ιατρικών συνταγών, αίτηση για παραπομπή σε ειδικό γιατρό ως επίσης και διαδικτυακή συνάντηση με τον προσωπικό γιατρό, όταν δεν απαιτείται φυσική εξέταση.

**Δίπλα σας με ένα κλικ**

Στην ιστοσελίδα [www.unic.ac.cy/medicalcentre](http://www.unic.ac.cy/medicalcentre) υπάρχουν όλες οι πληροφορίες που αφορούν το Ιατρικό Κέντρο του ΠΛ, και όλες οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που προσφέρει.

## ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΙΔΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Καμία οικογένεια, χωρίς τα απαραίτητα για το πασχαλινό τραπέζι!

Πασχαλινό τραπέζι, για τους περισσότερους σημαίνει σούβλα, φαγοπάτι, παρέα, διασκέδαση.

Για κάποιες οικογένειες όμως, κανένα από τα πιο πάνω δεν είναι δεδομένο. Ας φροντίσουμε να παρέχουμε σε ευάλωτες οικογένειες ότι χρειάζεται για να μην λείπει τίποτα από το γορτινό τραπέζι.

**Τρόφιμα.**  
(που μπορούν να διατηρηθούν σε θερμοκρασία δωματίου).

**Παιδικές τροφές.**

**Δωροκουπόνια από υπεραγορές.**

**Είδη προσωπικής υγιεινής.**

**Πασχαλινά εδέσματα, λαμπάδες, πασχαλινά αυγά.**

**Σημεία Συλλογής στα Kronos Express:**

**Λευκωσία:** Διγενή Ακρίτα 1, Άγ. Αντώνιος

**Δάλι:** Διορίου 6

**Λεμεσός:** Μιχαήλ Ψέλλου 5, Βιομ. Περ. Αγίου Αθανασίου

**Λάρνακα:** Γούνα Σταύρου Πασκάκη & Μελί Νικολαΐδη, Λιμανάκι

**Πάφος:** Αγαπήνωρας 54

**Μέχρι 18 Απριλίου**

ΠΡΟΘΕΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ



# Η NASA προβάρει την επιστροφή στη Σελήνη

Την Πέμπτη θα εκτοξευθεί ο θαλαμίσκος «Ωρίων» από το διαστημικό κέντρο Κένεντι

**Αναβλήθηκε** για την Πέμπτη η γενική δοκιμή της αποστολής «Αρτεμις» από το διαστημικό κέντρο Κένεντι στη Φλόριντα, που είχε προγραμματιστεί από τη NASA να γίνει το περασμένο Σάββατο.

Η αναβολή της αποφασίστηκε επειδή εντοπίστηκε πρόβλημα στη βαλβίδα της δεξαμενής πλίου, η οποία απαιτείται τη διαρροή του αερίου από τον γιγαντιαίων διαστάσεων προωθητικό πύραυλο SSL.

Η αποστολή «Αρτεμις» αποτελεί τη γενική δοκιμή της εκτόξευσης του διαστημικού θαλαμίσκου «Ωρίων», ο οποίος

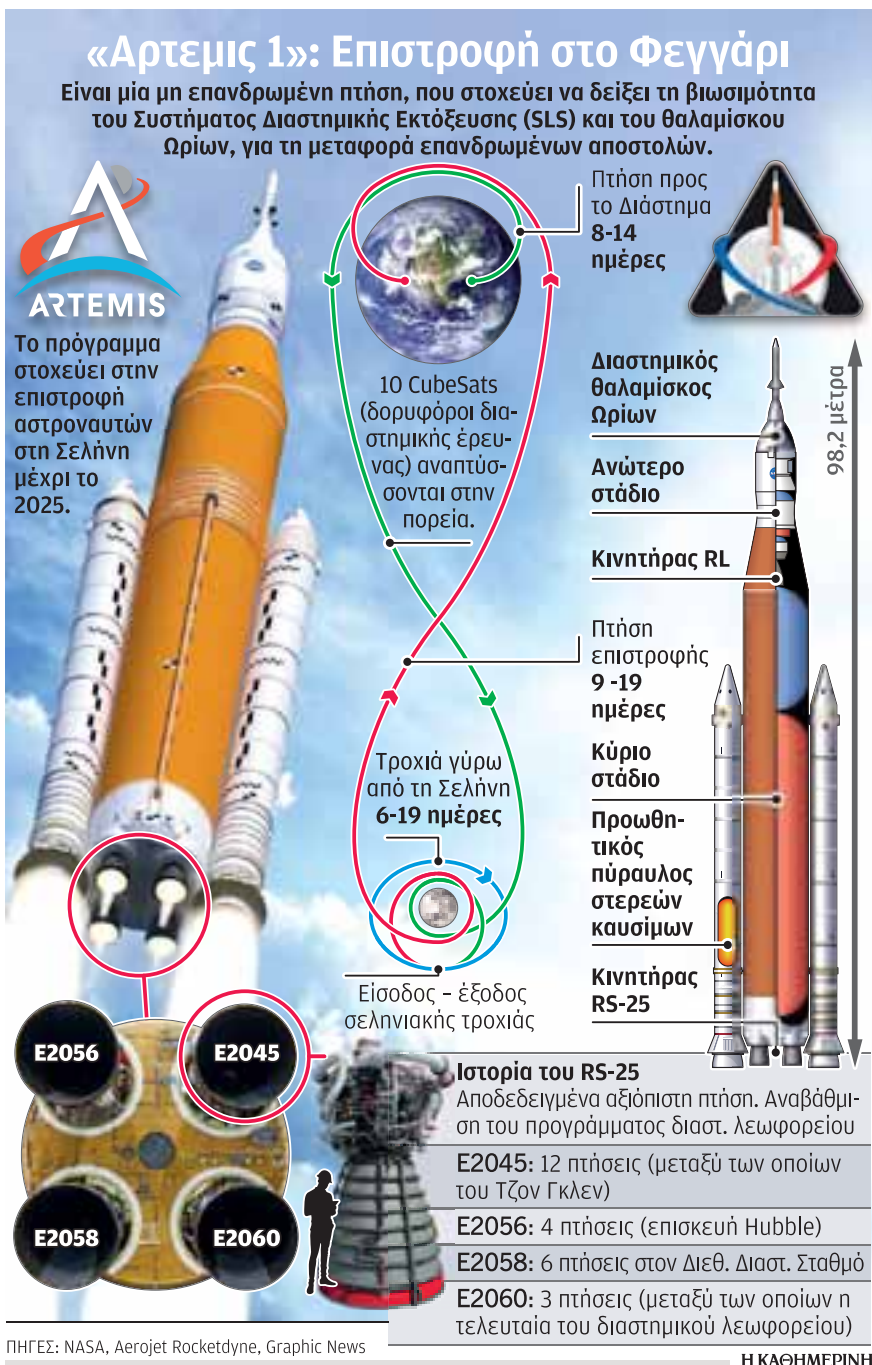
χρησιμοποιήθηκε από το πρόγραμμα «Απόλλων» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «παλαιολιθική».

Αρχικά, ο διαστημικός θαλαμίσκος κατασκευάστηκε προκειμένου να μεταφέρει αστροναύτες της NASA στον διεθνή διαστημικό σταθμό, αλλά και γενικότερα για επανδρωμένες αποστολές τόσο στη Σελήνη όσο και στον κόκκινο μακρινό πλανήτη. Το πρόγραμμα, όμως, σταμάτησε προσωρινά το 2010 έπειτα από αίτημα του προέδρου Μπαράκ Ομπάμα προς τη NASA να επικεντρώσει σε άλλους στόχους το επιστημονικό ενδιαφέρον της.

Η εκτόξευση της αποστολής, όπως δείχνουν οι αναλύσεις των στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί, δεν πρόκειται να λάβει χώρα πριν από τον Μάιο ή τον Ιούνιο. Θα ανοίξει, όμως, τον δρόμο για να πάρει τη σκυτάλη η αποστολή «Αρτεμις 2» το 2024, που θα θέσει σε τροχιά γύρω από τον γήινο δορυφόρο μία επανδρωμένη αποστολή. Οι υπεύθυνοι εκτιμούν ότι η «Αρτεμις 3» θα προσεδαφιστεί στον σεληνιακό νότιο πόλο το 2025 ή το 2026.

Στο πλήρωμα της αποστολής που θα προσεδαφιστεί στη Σελήνη θα περιλαμβάνονται η πρώτη γυναίκα και ο πρώτος Αφροαμερικανός που θα περπατήσουν στα βήματα του Νιλ Αρμstrong, γράφοντας τη δική τους σελίδα στην κατάκτηση του Διαστήματος.

Παρά την απουσία πληρώματος, η «Αρτεμις 1» συνιστά ορόσημο, καθώς ο θαλαμίσκος «Ωρίων» θα παραμείνει στο διάστημα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη διαστημοσυσκευή που δεν έχει



προσθεθεί σε διαστημικό σταθμό.

Ενα άλλο αξιοσημείωτο στοιχείο της αποστολής είναι ότι σε αυτή τη φάση, στη θέση του επικεφαλής της αποστολής θα είναι μία κούκλα, ντυμένη με τη στολή των μελών του προγράμματος «Ωρίων», που θα την προστατεύσει από την ακτι-

νοβολία – τα επίπεδα της οποίας θα μετρώνται διαρκώς κατά τη διάρκεια της πτήσης από δύο αισθητήρες. Στον θαλαμίσκο, επίσης, σε αυτό το πρώτο διαστημικό ταξίδι θα βρίσκεται και ο Ζνούπι, ντυμένος με τη χαρακτηριστική πορτοκαλί φόρμα της NASA.

## Οι «ρευστές βιοψίες» δεν είναι πανάκεια για τον καρκίνο

Τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει την εμφάνισή τους αιματολογικά τεστ για τη διάγνωση κάποιων μορφών καρκίνου, τα οποία είναι γνωστά ως «ρευστές βιοψίες». Μέχρι σήμερα χρησιμοποιούνται, κατά κύριο λόγο, για την προσαρμογή των θεραπευτικών αγωγών στις ανάγκες του αρρώστου, αλλά και για να διαπιστωθεί τυχόν υποτροπή της νόσου. Το ερώτημα που απασχολεί τους Αμερικανούς ειδικούς είναι κατά πόσον τέτοια διαγνωστικά τεστ, εάν υπερληφθούν στις τυποποιημένες εξετάσεις που γίνονται τακτικά, θα συμβάλουν ώστε οι πολίτες να παραμείνουν υγιείς, και ο Λευκός Οίκος να επιτύχει τη δέσμευσή του για μείωση κατά 50% των θανάτων από καρκίνο τα επόμενα 25 χρόνια. Προκειμένου να απαντηθεί αυτό το ερώτημα, οι ερευνητές σχεδιάζουν μεγάλη μελέτη, διάρκειας επτά ετών, με τη συμμετοχή 200.000 ανθρώπων.

Όπως επισημαίνει η δρ Λόρι Μινασιάν των αμερικανικών Εθνικών Ινστιτούτων Υγείας, που συμμετέχει στον σχεδιασμό της μελέτης, «όλα αυτά τα τεστ φαίνονται καταπληκτικά. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν διαθέτουμε ασφαλή στοιχεία που να υποδεικνύουν ότι μειώνουν τον κίνδυνο θανάτου από καρκίνο». Μέχρι στιγμής, εξάλλου, η ιστορία της υπερβολικά έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου δεν είχε αξιοσημείωτη επιτυχία. Το 2004, η Ιαπωνία δέχθηκε μία τέτοια προσέγγιση για διάγνωση παιδικών καρκίνων όταν μελέτες έδειξαν ότι δεν βοηθούσε για να σωθούν ζωές.

Πέρυσι, έρευνα διάρκειας 16 ετών για την ανίχνευση καρκίνου των ωοθηκών σε 200.000 γυναίκες στη Βρετανία έδειξε ότι οι τυχαίες εξετάσεις δεν συνέβαλαν στην αποτροπή θανάτων από τη νόσο. Παρόμοια ήταν τα αποτελέσματα και για την αιματολογική εξέταση καρκίνου του προστάτη.

Η μελέτη τους παρουσιάστηκε στο συνέδριο της Αμερικανικής Εταιρείας Αντικαρκινικής Έρευνας. Το ηλεκτρονικό σύστημα πρόβλεψης, βέβαια, έχει μακρύ δρόμο μπροστά του μέχρι να βρει κλινική εφαρμογή.

## Οι αντιδράσεις έφεραν χαλάρωση των μέτρων

**Σε σταδιακή** χαλάρωση των δρακόντειων περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν στη Σαγκάη, εξαιτίας της έξαρσης των κρουσμάτων, προχωρούν οι κινεζικές αρχές, παρά την αύξηση των λοιμώξεων σε ημερήσια βάση. Η ηπιότερη στάση για τις μεγάλες ελλείψεις τροφίμων και φαρμάκων και τον κίνδυνο να πεθάνουν από την πείνα. Το Σαββατοκύριακο, έκαναν τον γύρο του κόσμου φωτογραφίες απελπισμένων να εφορμήσουν σε σούπερ μάρκετ και να αρπάξουν ό,τι έβρισκαν

**Οι Αρχές της Σαγκάης τηρούν ηπιότερη στάση στην αντιμετώπιση της πανδημίας, αλλά τα προβλήματα παραμένουν.**

μπροστά τους. Την ίδια στιγμή, οι καταγγελίες για τη διαβίωση στα κέντρα καραντίνας προκάλεσαν έντονη κατακραυγή.

Όλα αυτά φαίνεται ότι εξανάγκασαν τους Κινέζους αξιωματούχους να ανακινώσουν ότι θα χωρίσουν τα οικιστικά συγκροτήματα της μεγαλούπολης σε τρεις κατηγορίες, με βάση τον κίνδυνο μόλυνσης σε κάθε περιοχή, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα. Οπου δεν κατα-



Το Σαββατοκύριακο, κάτοικοι της πολυπληθέστερης κινεζικής πόλης έμπαιναν σε σούπερ μάρκετ και αρπάζαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους. Επίσης, οι καταγγελίες για τη διαβίωση στα κέντρα καραντίνας προκαλούσαν έντονη κατακραυγή.

γράφονται ενεργά κρούσματα θα επιτρέπονται κάποιες δραστηριότητες, χωρίς, ωστόσο, να γίνουν γνωστές περισσότερες λεπτομέρειες.

Αυτό το πρώτο βήμα προς τη χαλάρωση των μέτρων δεν βρήκε σύμφωνους όλους τους κατοίκους του διεθνούς οικονομικού κέντρου. Πολλοί σε ανάρτησεις τους στο «κινεζικό Twitter», το Weibo, εκτιμούν ότι οποιαδήποτε χαλάρωση των μέτρων είναι πρόωγη και υπερβολικά επικίνδυνη εξαιτίας της επιδημιολογικής εικόνας της πόλης. Αλλιώς, αντιθέτως, υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει άλλος δρόμος για τη Σαγκάη.

Τέλος, παρά τις κυβερνητικές ανακοινώσεις, κάτοικοι συνοικιών, όπως της Σουχούι, καταγγέλλουν τις «επιτροπές της γειτονιάς» ότι τοποθέτησαν αλυσίδες και λουκέτα στις εισόδους των πολυκατοικιών, εγκλωβίζοντας τους ενοίκους.



Το 2021, έρευνα διάρκειας 16 ετών για την ανίχνευση καρκίνου των ωοθηκών σε 200.000 γυναίκες στη Βρετανία έδειξε ότι οι τυχαίες εξετάσεις δεν συνέβαλαν στην αποτροπή θανάτων από τη νόσο. Παρόμοια ήταν τα αποτελέσματα και για την αιματολογική εξέταση καρκίνου του προστάτη.

## Αφήστε τα παιδιά να μάθουν να μάχονται

Η αξία της σκληρής προσπάθειας στη γνωσιολογική διαδικασία

Της ΤΖΕΝΙ ΑΝΤΕΡΣΟΝ

**Νέα εκπαιδευτική** προσέγγιση υποθετούν πολλά δημοτικά σχολεία στις ΗΠΑ, απασχολόμενα τη δυσκολία των μαθημάτων και το κοπιαστικό διάβασμα. Σεφεύγοντας από τις ανεκτικές μεθόδους που επικράτησαν στη δημόσια εκπαίδευση των ΗΠΑ τη δεκαετία του 1980, ο παιδαγωγός Τζέιμς Νότινχαμ στη Βρετανία διαπίστωσε το 2000 ότι οι μαθητές του σε υποβαθμισμένη περιφέρεια της βόρειας Αγγλίας αντιδρούσαν θετικά στην απαιτητική σχολική δουλειά, παρά την κόπωση που αυτή τους προκαλούσε.

Σε μια στιγμή κατά την οποία οι μα-

**Οι τελευταίες μελέτες δείχνουν ότι η μάθηση που προκύπτει από κοπιαστική μελέτη είναι ψυχικά και διανοητικά ωφέλιμη για τα νεαρά άτομα.**

θηπτές βγαίνουν από δύο χρόνια περιορισμών εξαιτίας της πανδημίας, η ιδέα της σκόπιμης ταλαιπωρίας των παιδιών μπορεί να ακούγεται εσφαλμένη. Πολλοί εκπαιδευτικοί και ειδικοί εκτιμούν, όμως, ότι αυτή είναι η καταλληλότερη στιγμή για να εντυπωθεί στους μαθητές ότι οι κόποι ανταμείβονται. «Η απάντηση δεν είναι να αφαιρέσουμε τις προκλήσεις από το



Αντί να λέμε ότι τα παιδιά είναι υπερβολικά ευαίσθητα, αποφεύγοντας να τα επιβαρύνουμε με σχολική δουλειά, ειδικοί προτείνουν να εξοπλίσουμε τους μαθητές με τα κατάλληλα εφόδια για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις.

σχολικό περιβάλλον, αλλά να προσφέρουμε περισσότερα εργαλεία για να ξεπερνούν τις προκλήσεις», λέει η καθηγήτρια ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Στάνφορντ, Κάρολ Ντουέκ. Αντί να λέμε ότι τα παιδιά είναι υπερβολικά ευαίσθητα, επιλέγοντας να μην τα επιβαρύνουμε με κοπιαστική σχολική δουλειά, η δρ Ντουέκ προτείνει να εξοπλίσουμε τους μαθητές

με τα κατάλληλα εφόδια για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις.

**Τρία διανοητικά στάδια**

Ο Νότινχαμ έχει εντοπίσει τρία διανοητικά στάδια στα παιδιά που μαθαίνουν κάτι καινούργιο: σχετική άνεση, σχετική ενόχληση και πανικός. Πολλοί γονείς και εκπαιδευτικοί επεμβαίνουν λέγοντας ότι

η μάθηση προκαλεί ενόχληση στους μαθητές, στερώντας την ευκαιρία από τα παιδιά να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους πάνω στο αντικείμενο. «Είναι αντιπαραγωγικό», λέει ο Νότινχαμ, που καταδικάζει την τάση αυτή των γονέων και ορισμένων εκπαιδευτικών. Η αποφυγή άσκησης πίεσης στους μαθητές – συχνά εξαιτίας ελλείψεως χρόνου στις ασφυκτικά γεμάτες τάξεις των δημόσιων σχολείων της Νέας Υόρκης – μπορεί να έχει αρνητικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα για όσους ανήκουν σε φυλετικές ή εθνικές μειονότητες. Η Λέισι Ρόμπινσον, πρόεδρος μη κερδοσκοπικής οργάνωσης που σχεδιάζει μαθησιακά απαιτητικά σχολικά προγράμματα, επισημαίνει ότι πολλοί εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν τις γνώσεις και την ειδικευμένη εκπαίδευση για να φέρουν εις πέρας τέτοια προγράμματα, ενώ συχνά οι προσδοκίες τους για Αφροαμερικανούς ή ισπανόφωνους μαθητές είναι περιορισμένες. «Διαπιστώνουμε κάποιες φορές ότι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν πραγματικά παράλογη μέθοδο για τη μαθησιακή αξιολόγηση των μαθητών τους. Η ακαδημαϊκή ταυτότητα ενός μαθητή θυμίζει τους μυσ. Οσο περισσότερο ασκούνται, τόσο καλύτερα λειτουργούν», αναφέρει η κ. Ρόμπινσον. Καινοτόμος θεωρείται επίσης η μέθοδος της «δημιουργικής αποτυχίας». Ο ψυχολόγος Μάνου Κασούρ του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης εξηγεί ότι οι μαθητές κατανοούν καλύτερα την ύλη, όταν κληθούν να σκεφτούν σκληρά για να λύσουν ένα πρόβλημα, αντί να περιμένουν να ακούσουν τη λύση από τον δάσκαλο ή τον καθηγητή τους.

## Μυστήριο με χειρόγραφο του Δαρβίνου

**Δύο χειρόγραφα** του Δαρβίνου, που κλάπηκαν πριν από πάνω από 20 χρόνια από τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ, επιστράφηκαν. Τα δύο τετράδια, σε ένα από τα οποία μάλιστα περιλαμβάνεται και το σκιαγράφημα του Δένδρου της Ζωής (1837), επιστράφηκαν στο εσωτερικό μιας μικρής ροζ σακούλας δώρου, όπου υπήρχε και ένα τυπωμένο σημείωμα προς τη βιβλιοθηκάρη με ευχές για Καλό Πάσχα.

Η σακούλα είχε εγκαταλειφθεί στις 9 Μαρτίου έξω από το γραφείο της βιβλιοθηκάρη. Το σημείο δεν καλύπτεται από τις κάμερες του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης και έτσι παραμένει άγνωστο ποιος τα επέστρεψε και βέβαια πού βρισκόταν την περασμένη εκκασατία.

**Η επανεμφάνιση**

Η δρ Τζέσικα Γκάρντνερ, υπεύθυνη της βιβλιοθήκης από το 2017, ήταν εκείνη που κατήγγειλε την κλοπή των χειρογράφων στην αστυνομία. Τώρα δεν μπορεί να κρίψει τον ενθουσιασμό της για την ανέλιση επιστροφή τους. «Νιώθω τόσο μεγάλη ανακούφιση που αυτά τα βαρύντα χειρόγραφα βρίσκονται και πάλι εδώ. Είναι αδύνατο να την εκφράσω με λόγια», δήλωσε. «Τα τετράδια θα ξαναπαράρουν τη δικαιοματική θέση τους, μαζί με ολόκληρο το αρχείο του Δαρβίνου, στην καρδιά της επιστημονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του έθνους, δίπλα στα

αρχεία του Νεύτωνα και του καθηγητή Στίβεν Χόκινγκ».

Τον Ιανουάριο του 2001 έγινε αντιληπτό ότι έλειπαν από τη βιβλιοθήκη τα τετράδια, που περιλαμβάνουν τις πρώτες σκέψεις του Δαρβίνου για τη θεωρία της Εξέλιξης των Ειδών μέσω φυσικής επιλογής, αλλά είχαν φωτογραφηθεί τον Νοέμβριο του 2000. Τότε,

**Επιστράφηκαν άθικτα στη βιβλιοθήκη από την οποία εκλάπησαν πριν από 20 και πλέον χρόνια.**

οι υπάλληλοι της βιβλιοθήκης πίστευαν ότι απλώς είχαν τοποθετηθεί σε κάποιο άλλο σημείο. Η πολύ προσεκτική έρευνα του κτηρίου, όπου υπάρχουν περισσότερα από 10 εκατομμύρια βιβλία, χειρόγραφα και άλλα πολύτιμα αντικείμενα, δεν απέδωσε και τελικά το 2020 καταγγέλθηκε η κλοπή τους στην αστυνομία. Για το συμβάν ενημερώθηκε και η Interpol. Η έρευνα για αυτά δεν κατέληξε πούθενά, μέχρι την πρόσφατη επιστροφή τους. Όπως λένε οι ειδικοί, τα τετράδια του Δαρβίνου επιστράφηκαν σε άριστη κατάσταση, χωρίς να έχουν σημεία φθοράς, και θα εκθεθούν σε ειδική έκθεση για τον Κάρολο Δαρβίνο τον Ιούλιο.



